
Memòria 2015

**FUNDACIÓ
GALA-SALVADOR
DALÍ**

Memoria 2015

Estatuts de la Fundació Gala-Salvador Dalí

«Objecte: article 4t.–

La Fundació té per objecte promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar...»

Estatutos de la Fundació Gala-Salvador Dalí

«Objeto: artículo 4.º–

La Fundación tiene por objeto promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, proteger y defender...»

Índex

1

Òrgans de govern i direcció

- 12 Patronat
- 14 Comissions del Patronat
- 15 Reunions del Patronat i les seves comissions
- 16 Altres òrgans

2

Fomentar

- 20 Museus
- 22 Serveis d'informació i atenció al visitant
- 24 Teatre-Museu Dalí
- 26 Dalí-Joies
- 28 Casa-Museu Castell Gala Dalí
- 30 Casa-Museu Salvador Dalí
- 32 Adquisicions

3

Divulgar

- 38 Exposicions temporals pròpies
- 42 Exposicions temporals en altres seus
- 44 Préstecs d'obra
- 46 Documentació, catalogació i recerca
- 52 Becaris
- 53 Investigadors
- 54 Conferències i seminaris
- 56 Publicacions
- 58 Servei educatiu

Índice

1

Órganos de gobierno y dirección

- 12 Patronato
- 14 Comisiones del Patronato
- 15 Reuniones del Patronato y sus comisiones
- 16 Otros órganos

2

Fomentar

- 20 Museos
- 22 Servicios de información y atención al visitante
- 24 Teatro-Museo Dalí
- 26 Dalí-Joyas
- 28 Casa-Museo Castillo Gala Dalí
- 30 Casa-Museo Salvador Dalí
- 32 Adquisiciones

3

Divulgar

- 38 Exposiciones temporales propias
- 42 Exposiciones temporales en otras sedes
- 44 Préstamos de obra
- 46 Documentación, catalogación e investigación
- 52 Becarios
- 53 Investigadores
- 54 Conferencias y seminarios
- 56 Publicaciones
- 58 Servicio educativo

4

Promocionar

- 64 Comunicació
- 68 Comunicació digital
- 73 Gestió comercial
- 77 Gestió de màrqueting

5

Prestigiar

- 84 Visites il·lustres
- 86 Patrocinis
- 87 Convenis
- 88 Premis i guardons
- 89 Comissió d'Acreditació i Catalogació
- 90 Amics dels Museus Dalí
- 94 Altres activitats culturals

6

Protegir

- 98 Conservació i restauració
- 105 Infraestructures i seguretat

7

Defensar

- 110 Generació de recursos
- 111 Generació de prestigi
- 112 Actuacions judicials
- 113 Relacions amb l'estat

8

Recursos humans

- 116 Formació
- 118 Departaments i plantilla

Annexos

- 122 A. Estudis de públic
- 138 B. Informe de gestió econòmica

4

Promocionar

- 64 Comunicación
- 68 Comunicación digital
- 73 Gestión comercial
- 77 Gestión de marketing

5

Prestigiar

- 84 Visitas ilustres
- 86 Patrocinios
- 87 Convenios
- 88 Premios y galardones
- 89 Comisión de Acreditación y Catalogación
- 90 Amics dels Museus Dalí
- 94 Otras actividades culturales

6

Proteger

- 98 Conservación y restauración
- 105 Infraestructuras y seguridad

7

Defender

- 110 Generación de recursos
- 111 Generación de prestigio
- 112 Actuaciones judiciales
- 113 Relaciones con el estado

8

Recursos humanos

- 116 Formación
- 118 Departamentos y plantilla

Anexos

- 122 A. Estudios de público
 - 138 B. Informe de gestión económica
-

Presentació

Ramon Boixadós Malé

President

No puc començar aquesta presentació sense dedicar les primeres paraules al record de l'amic Antoni Pitxot, traspasat el 12 de juny. Garant de l'esperit dalinià, va ser director del Teatre-Museu Dalí —a la gestació del qual va contribuir personalment— durant quaranta-un anys i vicepresident de la Fundació des del seu inici, el 1983. També va ser un pintor destacat i, per sobre de tot, una gran persona, sàvia, noble i lleial.

Malgrat el buit que ens va deixar el seu traspàs, la Fundació es va seguir marcant reptes que el 2015 van generar notícies dignes de menció. En aquest apartat cal destacar, per exemple, l'adquisició de la pintura *Violetes imperials*, del 1938, o l'estrena del documental *Dalí, la darrera gran obra*, distingit amb el primer premi que atorga la secció audiovisual de l'ICOM. La presentació del documental es va fer coincidir amb un sincer homenatge a Antoni Pitxot que va tenir lloc el 19 de novembre al Teatre El Jardí, després de l'acte privat que la Fundació Dalí havia celebrat sota la cúpula del Museu.

06

Presentación

Ramon Boixadós Malé

Presidente

No puedo comenzar esta presentación sin dedicar las primeras palabras al recuerdo del amigo Antoni Pitxot, fallecido el 12 de junio. Garante del espíritu daliniano, fue director del Teatro-Museo Dalí —a cuya gestación contribuyó personalmente— durante cuarenta y un años y vicepresidente de la Fundación desde sus inicios, en 1983. También fue un pintor destacado y, por encima de todo, una gran persona, sabia, noble y leal.

A pesar del vacío que nos dejó su pérdida, la Fundación se siguió marcando retos que en el 2015 generaron noticias dignas de mención. En este apartado, cabe destacar, por ejemplo, la adquisición de la pintura *Violetas imperiales*, de 1938, o el estreno del documental *Dalí, la última gran obra*, distinguido con el primer premio que otorga la sección audiovisual del ICOM. La presentación del documental se hizo coincidir con un sentido homenaje a Antoni Pitxot que tuvo lugar el día 19 de noviembre en el Teatro El Jardí, después del acto privado que la Fundación Dalí había celebrado bajo la cúpula del Museo.

Amb motiu de la reunió del Patronat del mes de març ens van visitar el secretari d'Estat de Cultura, José María Lassalle Ruiz, i el director general de Belles Arts, Miguel Ángel Recio Crespo. Se'ls va acompanyar a l'exposició temporal d'obra daliniana dedicada a Velázquez que es presentava a les Sales de les Loggies, recentment remodelades; aquesta mostra tenia per objecte acollir i dignificar l'obra més tardana, però no menys important, del Mestre Dalí.

El 2015 també va ser l'any que va veure el retorn de la Fundació a la Xina. A través de l'exposició *Media - Dalí* i el llançament d'un web totalment adaptat a la cultura i l'estètica xineses, la institució va posar en marxa una estratègia multidisciplinària que pretén forjar sinergies amb el món cultural, acadèmic i artístic i generar, així, una presència continuada al continent asiàtic.

Quant a xifres econòmiques, el 2015 es va tancar amb un excedent de 2,9 milions d'euros i amb un nombre gens menyspreable de visitants als tres museus Dalí: en total, 1.389.018 persones. Ambdues dades demostren la bona salut de què el nom i l'obra de Salvador Dalí continuen gaudint arreu del planeta.

07

Con motivo de la reunión del Patronato del mes de marzo nos visitaron el secretario de Estado de Cultura, José María Lassalle Ruiz, y el director general de Bellas Artes, Miguel Ángel Recio Crespo. Se los acompañó a la exposición temporal de obra daliniana dedicada a Velázquez que se presentaba en las Salas de las Loggias, recientemente remodeladas; esta muestra tenía por objeto acoger y dignificar la obra más tardía, pero no menos importante, del Maestro Dalí.

El 2015 también fue el año que vio el retorno de la Fundación a China. A través de la exposición *Media - Dalí* y del lanzamiento de una web totalmente adaptada a la cultura y la estética chinas, la institución puso en marcha una estrategia multidisciplinaria que pretende forjar sinergias con el mundo cultural, académico y artístico y generar, así, una presencia continuada en el continente asiático.

En cuanto a cifras económicas, el 2015 se cerró con un excedente de 2,9 millones de euros y con un número nada despreciable de visitantes a los tres museos Dalí: en total, 1 389 018 personas. Ambos datos demuestran la buena salud de que el nombre y la obra de Salvador Dalí continúan gozando en todo el planeta.

Acabo la meva presentació amb el desig que la publicació que teniu a les mans serveixi de reconeixement a la tasca portada a terme tant pels membres del Patronat com per l'equip humà que integra la Fundació Dalí i els seus museus, i amb la voluntat que cada pàgina reti, novament, un homenatge a l'enyorat Antoni Pitxot.

Acabo mi presentación con el deseo de que la publicación que tiene en las manos sirva de reconocimiento a la labor llevada a cabo tanto por los miembros del Patronato como por el equipo humano que integra la Fundación Dalí y sus museos, y con la voluntad de que cada página rinda, nuevamente, un homenaje al añorado Antoni Pitxot.

Antoni Pitxot i Soler

Figueres, 1934 - Cadaqués, 2015

Pintor

Director dels Museus Dalí i vicepresident de la Fundació Gala-Salvador Dalí

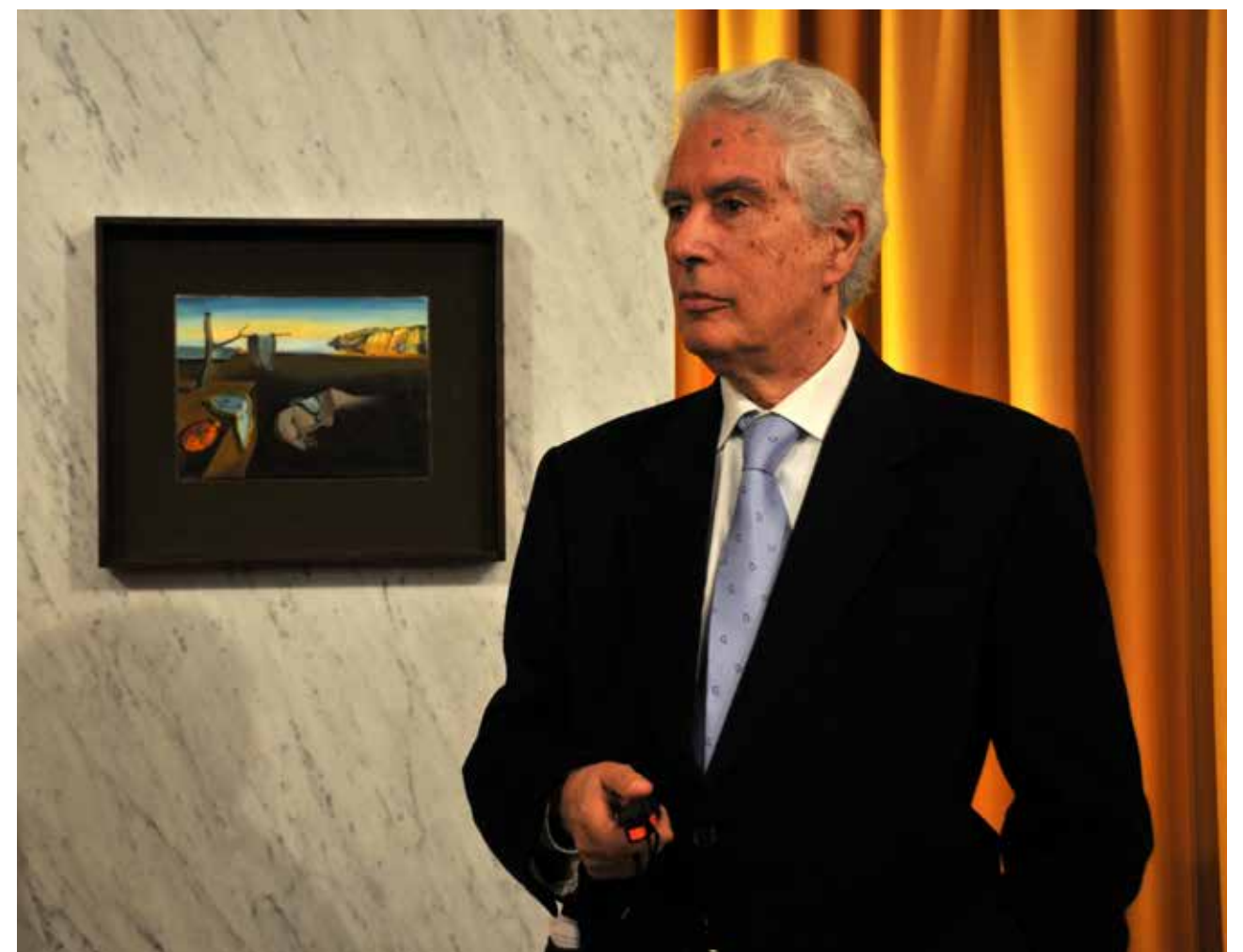

Antoni Pitxot i Soler

Figueres, 1934 - Cadaqués, 2015

Pintor

Director de los Museos Dalí y vicepresidente de la Fundació Gala-Salvador Dalí

Òrgans de govern i direcció

1

10

Órganos de gobierno y dirección

Patronat

Presidents d'honor
S. M. els Reis d'Espanya

President
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidents
Sra. Marta Felip Torres
Sr. Jordi Mercader Miró

Vocals
S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó
Sra. Montse Aguer Teixidor
Sr. Enrique Barón Crespo
Sra. Ana Beristain Díez
Sr. Manuel Borja-Villel
Sr. Miguel Doménech Martínez
Sr. Carlos Guervós Maíllo
Sr. Josep Lloret Parellada
Sr. Alfons Martínez Puig
Sr. Ferran Mascarell Canalda
Sr. Jordi Mercader Miró
Sr. Lluís Monreal Agustí
Sra. Pilar Pifarré Matas
Sr. Miguel Ángel Recio Crespo
Sr. Miquel Roca Junyent
Sr. Narcís Serra Serra
Sr. Òscar Tusquets Blanca
Sr. Josep Vilarasau Salat

Secretari general, no patró
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

La composició del Patronat de la Fundació va experimentar cinc canvis durant el 2015.

El representant del Govern espanyol, Sr. Jesús Prieto de Pedro, va ser substituït pel Sr. Miguel Ángel Recio Crespo, director general de Belles Arts i Béns Culturals i Arxius i Biblioteques.

El Sr. Miguel Ángel Recio Crespo va prendre possessió del seu càrrec en la reunió ordinària del Patronat de data 16 de març.

Els Ajuntaments de Figueres i Cadaqués van nomenar com a nous representants el Sr. Alfons Martínez Puig, regidor de Cultura del consistori de Figueres, i el Sr. Josep Lloret Parellada, alcalde de Cadaqués. Aquests patrons van substituir, respectivament, els Srs. Josep M. Godoy Tomàs i Joan Figueras Pomés.

Els Srs. Alfons Martínez i Josep Lloret van prendre possessió dels seus càrrecs en la reunió extraordinària del Patronat de data 16 de novembre.

El Sr. Narcís Serra Serra, representant de la Generalitat al Patronat, va ser designat patró vitalici en la mateixa reunió extraordinària del 16 de novembre. El Sr. Serra ocupa el lloc que havia deixat vacant el Sr. Antoni Pitxot, traspasat el 12 de juny, dins el grup de patrons vitalicis de l'entitat.

El Sr. Jordi Mercader Miró va ser escollit vicepresident de la Fundació en la reunió extraordinària del Patronat del 16 de novembre.

12

Patronato

Presidentes de Honor
SS. MM. los Reyes de España

Presidente
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidentes
D.ª Marta Felip Torres
D. Jordi Mercader Miró

Vocales
S. A. R. la Infanta Cristina de Borbón
D.ª Montse Aguer Teixidor
D. Enrique Barón Crespo
D.ª Ana Beristain Díez
D. Manuel Borja-Villel
D. Miguel Doménech Martínez
D. Carlos Guervós Maíllo
D. Josep Lloret Parellada
D. Alfons Martínez Puig
D. Ferran Mascarell Canalda
D. Jordi Mercader Miró
D. Lluís Monreal Agustí
D.ª Pilar Pifarré Matas
D. Miguel Ángel Recio Crespo
D. Miquel Roca Junyent
D. Narcís Serra Serra
D. Òscar Tusquets Blanca
D. Josep Vilarasau Salat

Secretario general, no patrono
D. Lluís Peñuelas Reixach

13

La composición del Patronato de la Fundación experimentó cinco cambios durante el 2015.

El representante del Gobierno español, Sr. Jesús Prieto de Pedro, fue sustituido por el Sr. Miguel Ángel Recio Crespo, Director General de Bellas Artes y Bienes Culturales y Archivos y Bibliotecas.

El Sr. Miguel Ángel Recio tomó posesión de su cargo en la reunión ordinaria del Patronato de fecha 16 de marzo.

Los Ayuntamientos de Figueres y Cadaqués nombraron como nuevos representantes al Sr. Alfons Martínez Puig, Concejal de Cultura del consistorio de Figueres, y al Sr. Josep Lloret Parellada, Alcalde de Cadaqués. Estos patronos sustituyeron, respectivamente, a los Sres. Josep M. Godoy Tomàs y Joan Figueras Pomés.

D. Alfons Martínez y D. Josep Lloret tomaron posesión de sus cargos en la reunión extraordinaria del Patronato de fecha 16 de noviembre.

D. Narcís Serra Serra, representante de la Generalitat en el Patronato, fue designado patrono vitalicio en la reunión extraordinaria del Patronato de fecha 16 de noviembre. El Sr. Serra ocupa el puesto vacante dejado por D. Antoni Pitxot, que falleció el 12 de junio, dentro del grupo de patronos vitalicios de nuestra entidad.

D. Jordi Mercader Miró fue elegido vicepresidente de la Fundación en la reunión extraordinaria del Patronato de fecha 16 de noviembre.

Comissions del Patronat

Comissió artística

President
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidenta
Sra. Montse Aguer Teixidor

Vocals
S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó
Sra. Ana Beristain Díez
Sr. Manuel Borja-Villel
Sr. Alfons Martínez Puig
Sr. Lluís Monreal Agustí
Sra. Pilar Pifarré Matas
Sr. Òscar Tusquets Blanca

Secretari general
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissió econòmica

President
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidenta
Sra. Marta Felip Torres

Vocals
Sr. Carlos Guervós Maíllo
Sr. Josep Lloret Parellada
Sr. Jordi Mercader Miró
Sr. Miquel Roca Junyent
Sr. Narcís Serra Serra

Secretari general
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissió de relacions externes

President
Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident
Sr. Miguel Ángel Recio Crespo

Vocals
Sr. Enrique Barón Crespo
Sr. Miguel Doménech Martínez
Sr. Ferran Mascarell Canalda
Sr. Josep Vilarasau Salat

Secretari general
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Reunions del patronat i de les seves comissions

El Patronat es va reunir el 16 de març en sessió ordinària i el 16 de novembre en sessió extraordinària.

La Comissió Artística es va reunir els dies 16 de febrer i 6 de juliol, mentre que les comissions Econòmica i de Relacions Externes ho van fer en sessió conjunta els dies 22 de juny i 14 de setembre.

Els temes tractats i els acords adoptats en les reunions del Patronat i de les seves comissions al llarg del 2015 figuren recollits en el llibre d'actes de l'entitat.

14

Comisiones del Patronato

Comisión artística

Presidente
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidenta
D.ª Montse Aguer Teixidor

Vocales
S. A. R. la Infanta Cristina de Borbón
D.ª Ana Beristain Díez
D. Manuel Borja-Villel
D. Alfons Martínez Puig
D. Lluís Monreal Agustí
D.ª Pilar Pifarré Matas
D. Òscar Tusquets Blanca

Secretario general
D. Lluís Peñuelas Reixach

15

Comisión económica

Presidente
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidenta
D.ª Marta Felip Torres

Vocales
Sr. Carlos Guervós Maíllo
Sr. Josep Lloret Parellada
Sr. Jordi Mercader Miró
Sr. Miquel Roca Junyent
Sr. Narcís Serra Serra

Secretario general
D. Lluís Peñuelas Reixach

Comisión de relaciones externas

Presidente
D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente
D. Miguel Ángel Recio Crespo

Vocales
D. Enrique Barón Crespo
D. Miguel Doménech Martínez
D. Ferran Mascarell Canalda
D. Josep Vilarasau Salat

Secretario general
D. Lluís Peñuelas Reixach

Reuniones del patronato y de sus comisiones

El Patronato se reunió el 16 de marzo, en sesión ordinaria, y el 16 de noviembre, en sesión extraordinaria.

La Comisión Artística se reunió los días 16 de febrero y 6 de julio, mientras que las comisiones Económica y de Relaciones Externas lo hicieron en sesión conjunta los días 22 de junio y 14 de septiembre.

Los temas tratados y los acuerdos adoptados en las reuniones del Patronato y de sus comisiones a lo largo del año 2015 se encuentran recogidos en el libro de actas de la entidad.

Altres òrgans

Comitè de direcció

President de la Fundació
Sr. Ramon Boixadós Malé

Directora dels Museus Dalí
Directora del Centre d'Estudis Dalinians
Sra. Montse Aguer Teixidor

Secretari general de la Fundació
Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Gerent de la Fundació
Sr. Joan Manuel Sevillano Campalans

Comissió d'acreditació i catalogació

Directora dels Museus Dalí
Directora del Centre d'Estudis Dalinians
Patrona de la Fundació
Sra. Montse Aguer Teixidor

Patrona de la Fundació
Sra. Ana Beristain Díez

Secretària
Sra. Imma Parada Soler

Associació Amics dels Museus Dalí

President
Sr. Carles Ayats Aljarilla

Secretari
Sr. Pascual Pesudo Castillo

Vicesecretari
Sr. Josep Maria Ortega López

Tresorer
Sr. Enric Oliva Papiol

Vocals
Sra. Misse Coll Macau
Sr. Martí Dacosta Oliveras
Sr. Pere Maset Tuègols
Sr. Jordi Palmada Lloret
Sra. Antònia Pichot Pla
Sr. Josep Playà Maset
Sra. Mariona Seguranyes Bolaños

Coordinadores
Sra. Júlia Cebrià Costa
Sra. Flor Miscopein
Sra. Leticia Valenzuela Gil

L'Associació d'Amics dels Museus Dalí és una entitat jurídica sense ànim de lucre i amb personalitat jurídica pròpia. Col·labora amb la nostra entitat en la persecució dels objectius fundacionals.

16

Otros órganos

Comité de dirección

Presidente de la Fundación
D. Ramon Boixadós Malé

Directora de los Museos Dalí
Directora del Centro de Estudios Dalinianos
D.ª Montse Aguer Teixidor

Secretario general de la Fundación
D. Lluís Peñuelas Reixach

Gerente de la Fundación
D. Joan Manuel Sevillano Campalans

17

Comisión de acreditación y catalogación

Directora de los Museos Dalí
Directora del Centro de Estudios Dalinianos
Patrona de la Fundación
D.ª Montse Aguer Teixidor

Patrona de la Fundación
D.ª Ana Beristain Díez

Secretaria
D.ª Imma Parada Soler

Associació Amics dels Museus Dalí

Presidente
D. Carles Ayats Aljarilla

Secretario
D. Pascual Pesudo Castillo

Vicesecretario
D. Josep Maria Ortega López

Tesorero
D. Enric Oliva Papiol

Vocales
D.ª Misse Coll Macau
D. Martí Dacosta Oliveras
D. Pere Maset Tuègols
D. Jordi Palmada Lloret
D.ª Antònia Pichot Pla
D. Josep Playà Maset
D.ª Mariona Seguranyes Bolaños

Coordinadoras
D.ª Júlia Cebrià Costa
D.ª Flor Miscopein
D.ª Leticia Valenzuela Gil

La Associació Amics dels Museus Dalí es una entidad jurídica sin ánimo de lucro y con personalidad jurídica propia. Colabora con nuestra institución en la persecución de los objetivos fundacionales.

Fomentar

2

18

Fomentar

Museus

Els museus Dalí configuren un conjunt patrimonial que és fruit d'un projecte museològic concebut per endinsar-se en l'univers de Salvador Dalí des dels criteris conceptuals i expositius del mateix artista. Durant el 2015, 1.389.018 visitants d'arreu van gaudir de l'experiència proposada per aquests espais d'incitació al coneixement. Per museus, 834.036 persones van visitar el Teatre-Museu Dalí de Figueres, 138.860 la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat (Cadaqués), 88.034 la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol i 328.088 l'exposició permanent Dalí·Joies de Figueres.

Aquest important nombre de visitants va reportar a la Fundació 9.453.747,28 euros en concepte de venda d'entrades, quantitat que representa una aportació bàsica per garantir els objectius fundacionals i que equival al 66,85 % dels ingressos totals obtinguts per la nostra entitat en l'exercici 2015.

20

Los museos Dalí configuran un conjunto patrimonial que es fruto de un proyecto museológico concebido para adentrarse en el universo de Salvador Dalí desde los criterios conceptuales y expositivos del propio artista. Durante el 2015, 1 389 018 visitantes procedentes de todo el mundo disfrutaron de la experiencia propuesta por estos espacios de incitación al conocimiento. Por museos, 834 036 personas visitaron el Teatro-Museo Dalí de Figueres, 138 860 la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat (Cadaqués), 88 034 la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol y 328 088 la exposición permanente Dalí·Joyas de Figueres.

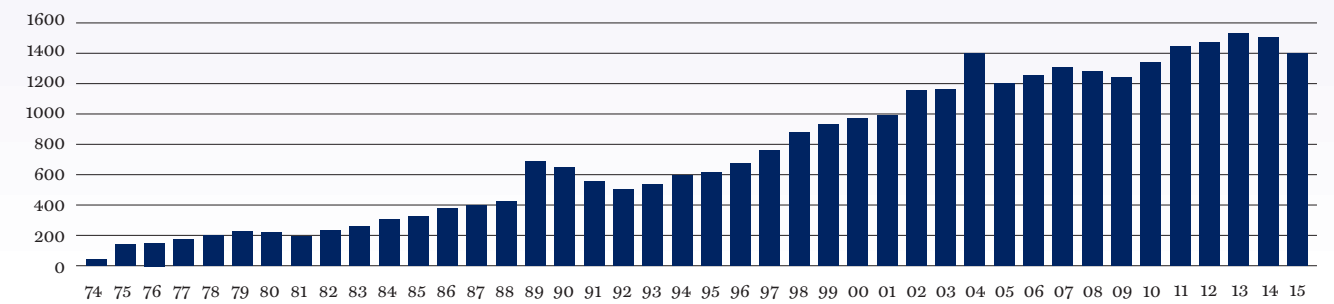
Este importante número de visitantes reportó a la Fundación 9 453 747,28 euros en concepto de venta de entradas, cantidad que representa una aportación básica para poder garantizar los objetivos fundacionales y que equivale al 66,85 % de los ingresos totales obtenidos por nuestra entidad en el ejercicio 2015.

Museos

Els museus Dalí van rebre 1.389.018 visitants

Museus Dalí / Museos Dalí

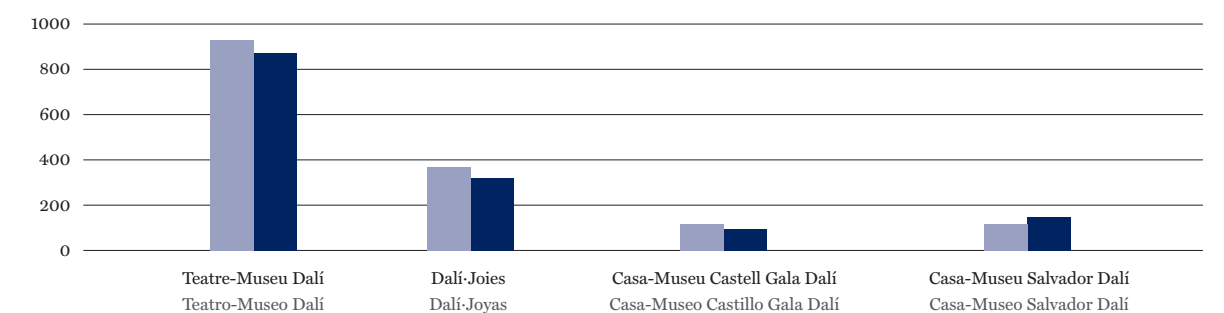
Nombre de visitants (en milers). Evolució període 1974-2015
Número de visitantes (en miles). Evolución período 1974-2015

21

Museus Dalí / Museos Dalí

Nombre de visitants totals (en milers) per museu 2014-2015
Número de visitantes totales (en miles) por museo 2014-2015

Los museos Dalí recibieron 1 389 018 visitantes

Serveis d'informació i atenció al visitant

Gestionar el flux diari de visitants, amb la seva gran varietat d'interessos i tipologies, així com garantir un règim d'accés adequat a les col·leccions són les tasques fonamentals dels Serveis d'Informació i Atenció al Visitant del Departament de Museus. Aquests serveis s'estructuren en diferents àrees: la central de reserves, els serveis d'acollida i informació —que inclouen la planificació, la coordinació i la formació dels assistents de sala i de recepció així com els serveis de visites guiades generalistes—, l'equip d'administració, el personal de seguretat i l'equip de neteja.

La central de reserves gestiona la venda i la reserva d'entrades i serveis dels quatre museus des de tres àmbits d'actuació: els serveis tradicionals, a través dels quals es van vendre

22

Servicios de información y atención al visitante

Gestionar el flujo diario de visitantes, con su gran variedad de intereses y tipologías, así como garantizar un régimen de acceso adecuado a las colecciones son las tareas fundamentales de los Servicios de Información y Atención al Visitante del Departamento de Museos. Estos servicios se estructuran en diferentes áreas: la central de reservas, los servicios de acogida e información —que incluyen la planificación, la coordinación y la formación de los asistentes de sala y de recepción así como los servicios de visitas guiadas generalistas—, el equipo de administración, el personal de seguridad y el equipo de limpieza.

La central de reservas gestiona la venta y la reserva de entradas y servicios de los cuatro museos desde tres ámbitos

1.257.994 entradas i es van contractar 804 visites guiades durant el 2015; el servei d'adquisició i reserva d'entrades anticipades per Internet, amb una xifra total de 130.191 entrades venudes (un 21,6 % més que el 2014) i 34 visites guiades; i el suport als agents turístics i culturals interessats en les visites combinades a més d'un dels quatre recintes.

En l'apartat dels serveis d'acollida i informació cal esmentar l'èxit que han tingut les noves propostes encaminades a treballar en els objectius propis del nostre àmbit: un nou avanç en la redistribució del nombre d'entrades del Teatre-Museu Dalí disponibles en venda anticipada (en períodes de gran afluència es reserven entre 750 i 1.150 entrades/dia per a aquesta modalitat de venda); la implementació,

en col·laboració amb el Servei Educatiu de la Fundació, de visites guiades al Teatre-Museu de Nit, amb places limitades reservables en línia (855 persones van gaudir d'aquest nou servei i van omplir el 100 % de les places disponibles); i, finalment, l'ampliació del servei de visites guiades i presentacions del Castell de Púbol als dies festius intersetmanals (d'aquest tipus de visita se'n va beneficiar un total de 5.744 persones).

23

de actuación: los servicios tradicionales, a través de los cuales se vendieron 1 257 994 entradas y se contrataron 804 visitas guiadas durante el 2015; el servicio de adquisición y reserva de entradas anticipadas por Internet, con una cifra total de 130 191 entradas vendidas (un 21,6 % más que en el 2014) y 34 visitas guiadas; y el soporte a los agentes turísticos y culturales interesados en las visitas combinadas a más de uno de los cuatro recintos.

En el apartado de los servicios de acogida e información cabe mencionar el éxito que han tenido las nuevas propuestas orientadas a trabajar en los objetivos propios de nuestro ámbito: un nuevo avance en la redistribución del número de entradas del Teatre-Museu Dalí disponibles en venta

anticipada (en períodos de gran afluencia se reservan entre 750 y 1150 entradas/día para esta modalidad de venta); la implementación, en colaboración con el Servicio Educativo de la Fundación, de visitas guiadas al Teatre-Museu de Noche, con plazas limitadas reservables en línea (855 personas disfrutaron de este nuevo servicio y llenaron el 100 % de las plazas disponibles); y, finalmente, la ampliación del servicio de visitas guiadas y presentaciones del Castillo de Púbol en los días festivos intersemanales (de este tipo de visita se beneficiaron un total de 5744 personas).

Teatre-Museu Dalí

El Teatre-Museu Dalí va rebre un total de 834.036 visitants durant el 2015. Els gràfics adjunts reflecteixen, a la pàgina 21, l'evolució del nombre de visitants dels quatre museus Dalí i una comparativa amb el 2014, a més de l'evolució mensual (pàgina 25) i els diferents tipus d'entrades venudes. Entre els mesos de juliol i setembre (temporada alta) es van registrar 357.443 visitants, 12.691 dels quals van correspondre al Teatre-Museu de Nit. Quant als períodes de gener-juny i octubre-desembre, la xifra de visitants comptabilitzada va ser de 476.593. Un 61% del públic que va acudir al Teatre-Museu ho va fer a títol individual, mentre que els grups organitzats van representar un 39%. Els ingressos per venda d'entrades al Teatre-Museu Dalí van sumar 7.697.581,31 euros.

Vistes diürna i nocturna de la cúpula del Teatre-Museu Dalí

Vistas diurna y nocturna de la cúpula del Teatro-Museo Dalí

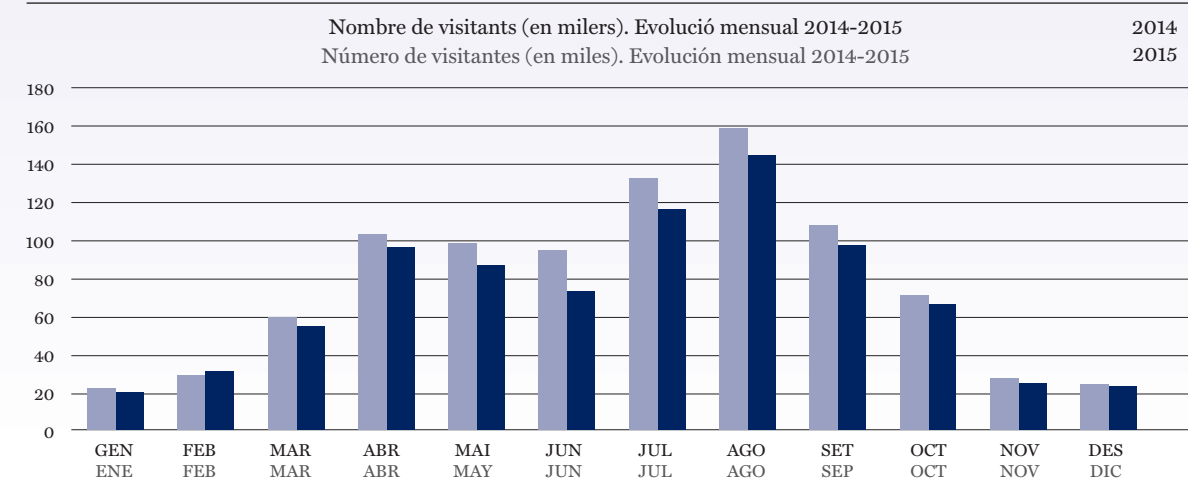
24

25

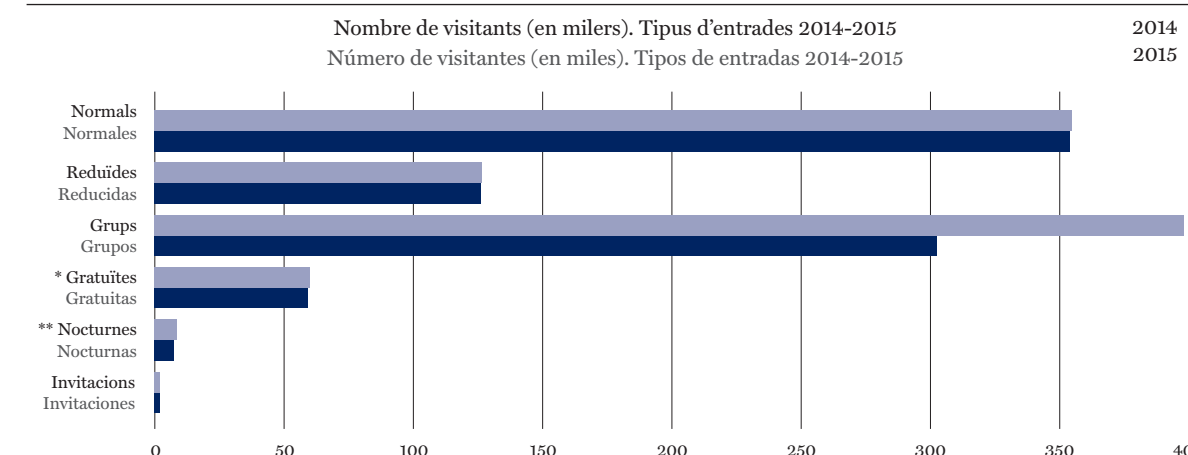
El Teatro-Museo Dalí recibió un total de 834 036 visitantes durante el 2015. Los gráficos adjuntos reflejan, en la página 21, la evolución del número de visitantes de los cuatro museos Dalí y una comparativa con el 2014, además de la evolución mensual (página 25) y los diferentes tipos de entradas vendidas. Entre los meses de julio y septiembre (temporada alta) se registraron 357 443 visitantes, 12 691 de los cuales correspondieron al Teatro-Museo de Noche. En cuanto a los períodos de enero-junio y octubre-diciembre, la cifra de visitantes contabilizada fue de 476 593. Un 61% del público que acudió al Teatro-Museo lo hizo a título individual, mientras que los grupos organizados representaron un 39 %. Los ingresos por venta de entradas al Teatro-Museo Dalí sumaron 7 697 581,31 euros.

Teatro-Museo Dalí

Teatre-Museu Dalí / Teatro-Museo Dalí

Teatre-Museu Dalí / Teatro-Museo Dalí

* Menors de 9 anys, guies i responsables de grup / Menores de 9 años, guías y responsables de grupo
 ** Obertura nocturna: de l'1 al 31 d'agost / Apertura nocturna: del 1 al 31 de agosto

Dalí·Joies

Durant l'exercici 2015, el nombre de visitants comptabilitzats en aquest espai museístic va ser de 328.088 persones. La major part de les visites (concretament, 256.380) van ser individuals, i un 38% dels visitants del Teatre-Museu Dalí també va gaudir d'aquest espai. Els ingressos obtinguts per venda d'entrades a la sala Dalí·Joies, exclosos els corresponents a l'entrada conjunta Teatre-Museu Dalí/Dalí·Joies, van sumar un total de 10.676 euros.

Detall de la joia Flor psicodèlica

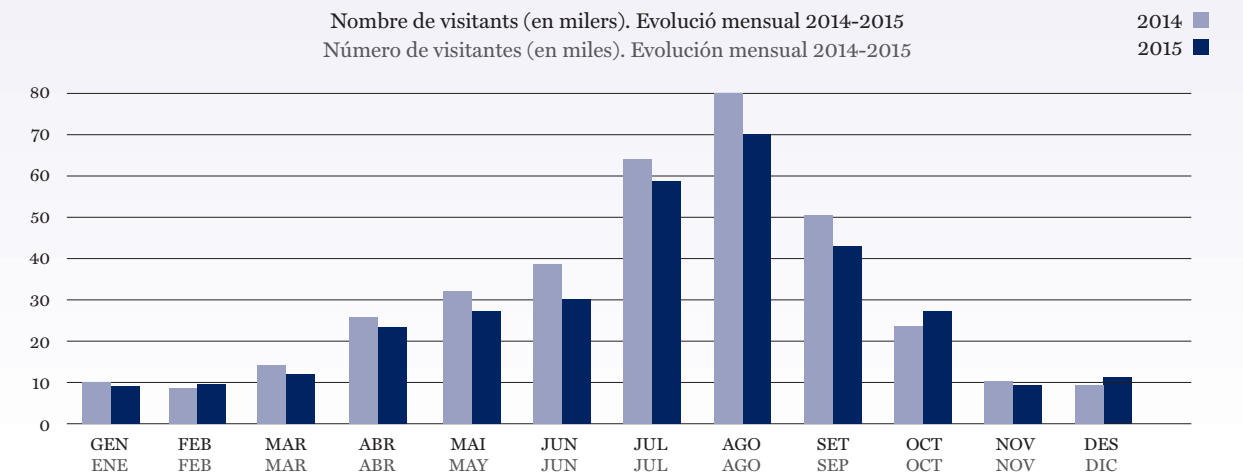

Detalle de la joya Flor psicodélica

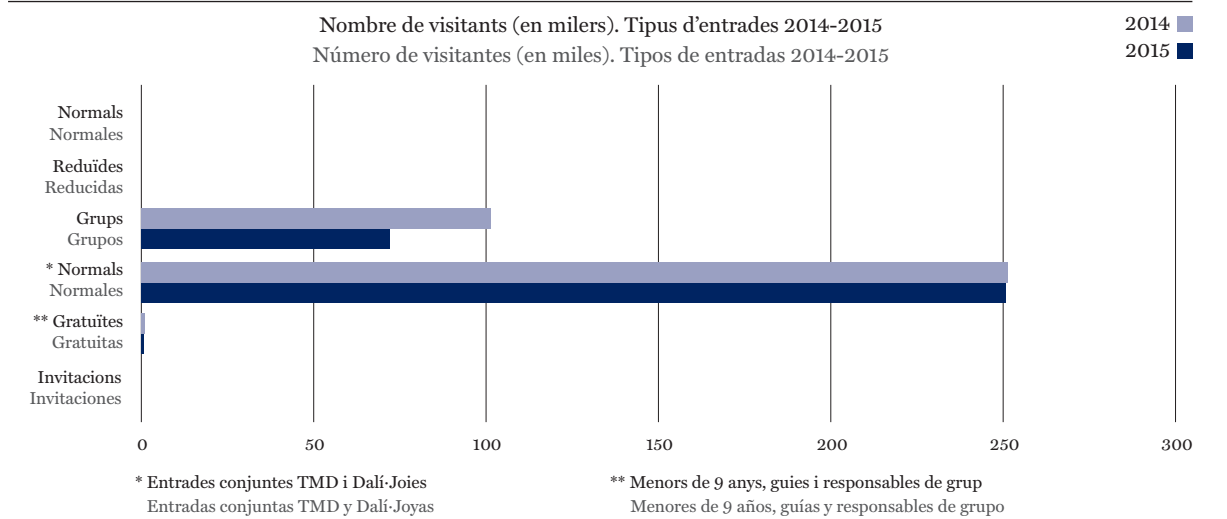
Dalí·Joyas

Durante el ejercicio 2015, el número de visitantes contabilizados en este espacio museístico fue de 328 088 personas. La mayor parte de las visitas (concretamente, 256 380) fueron individuales, y un 38% de los visitantes del Teatro-Museo Dalí también disfrutó de este espacio. Los ingresos obtenidos por venta de entradas a la sala Dalí·Joyas, excluidos los correspondientes a la entrada conjunta Teatro-Museo Dalí/Dalí·Joyas, sumaron un total de 10 676 euros.

Dalí·Joies / Dalí·Joyas

Dalí·Joies / Dalí·Joyas

Casa-Museu Castell Gala Dalí

De l'1 al 6 de gener i del 15 de març al 31 de desembre, més alguns dies puntuals del període de tancament, el recinte museístic de Púbol va rebre 88.034 persones. En els períodes de gener-juny i octubre-desembre es van enregistrar 39.903 visites, i de juliol a setembre (temporada alta), 48.131. Observant el gràfic de tipus d'entrades de la pàgina 29 es dedueix, a més, que un 70% del públic va correspondre a visitants individuals, i un 30%, a grups. Al llarg de l'exercici, la Fundació va obtenir 551.464,97 euros en concepte d'entrades en aquest centre.

Alumna de dibuix a la piscina del Castell

Alumna de dibuix en la piscina del Castillo

Dia boirós a Púbol

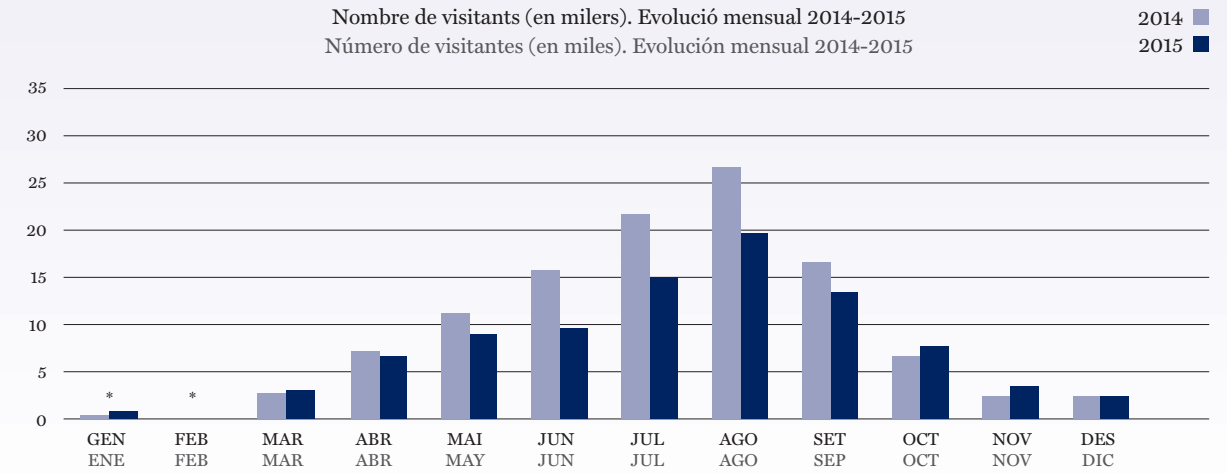

Día brumoso en Púbol

Del 1 al 6 de enero y del 15 de marzo al 31 de diciembre, más algunos días puntuales del período de cierre, el recinto museístico de Púbol recibió a 88 034 personas. En los períodos de enero-junio y octubre-diciembre se registraron 39 903 visitas, y de julio a septiembre (temporada alta), 48 131. Observando el gráfico de tipos de entradas de la página 29 se deduce, además, que un 70% del público correspondió a visitantes individuales, y un 30%, a grupos. A lo largo del ejercicio, la Fundación obtuvo 551 464,97 euros en concepto de entradas en este centro.

Casa-Museo Castillo Gala Dalí

Casa-Museu Castell Gala Dalí Casa-Museo Castillo Gala Dalí

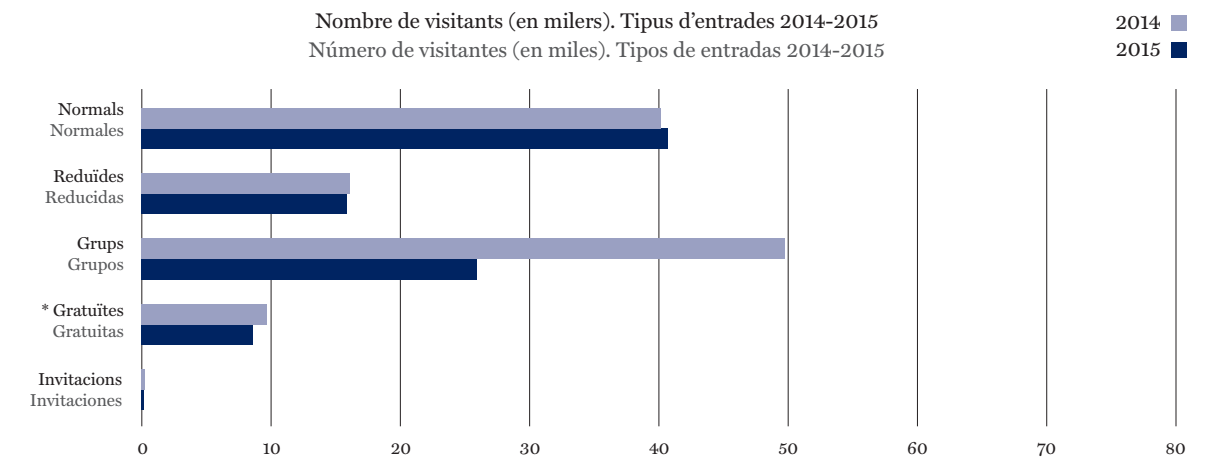

* La Casa-Museu està tancada al públic del 7 de gener al 13 de març. Visitants extraordinaris de grups a porta tancada
La Casa-Museo está cerrada al público del 7 de enero al 13 de marzo. Visitantes extraordinarios de grupos a puerta cerrada

28

29

Casa-Museu Castell Gala Dalí Casa-Museo Castillo Gala Dalí

* Menors de 9 anys, guies i responsables de grup
Menores de 9 años, guías y responsables de grupo

Casa-Museu Salvador Dalí

Durant el 2015, la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat (Cadaqués), que tanca cada any del 7 de gener a l'11 de febrer, va acollir un total de 138.860 visitants (gràfic de la pàgina 31), un 82% dels quals va optar per la visita completa de la Casa i un 18%, per la modalitat que només inclou els patis i els olivars. Els gràfics de la pàgina 31 permeten apreciar l'evolució mensual del nombre de visitants així com els diferents tipus d'entrades venudes. Durant els períodes de febrer-juny i octubre-desembre es van rebre 75.391 visitants, i de juliol a setembre, 63.469. L'obertura de la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat va reportar a la Fundació un total de 1.194.025 euros en concepte de venda d'entrades.

Núvols sobre la Casa Salvador Dalí

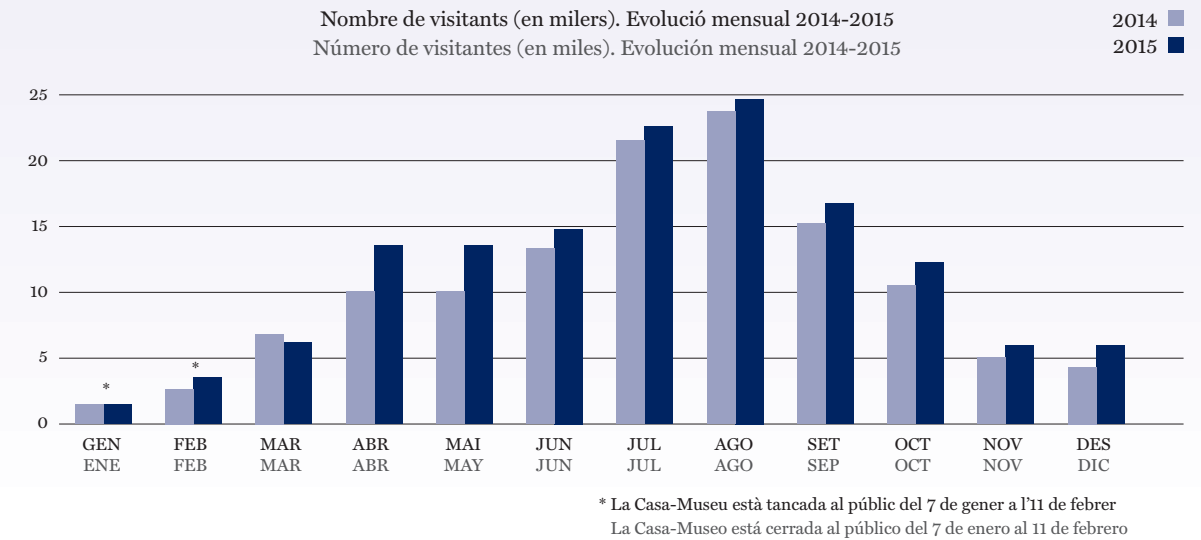

Nubes sobre la Casa Salvador Dalí

Durante el 2015, la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat (Cadaqués), que cierra cada año del 7 de enero al 11 de febrero, acogió a un total de 138 860 visitantes (gráfico de la página 31), un 82% de los cuales optó por la visita completa de la Casa y un 18%, por la modalidad que solo incluye los patios y los olivares. Los gráficos de la página 31 permiten apreciar la evolución mensual del número de visitantes así como los diferentes tipos de entradas vendidas. Durante los períodos de febrero-junio y octubre-diciembre se recibieron 75 391 visitantes, y de julio a septiembre, 63 469. La apertura de la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat reportó a la Fundación un total de 1 194 025 euros en concepto de venta de entradas.

Casa-Museo Salvador Dalí

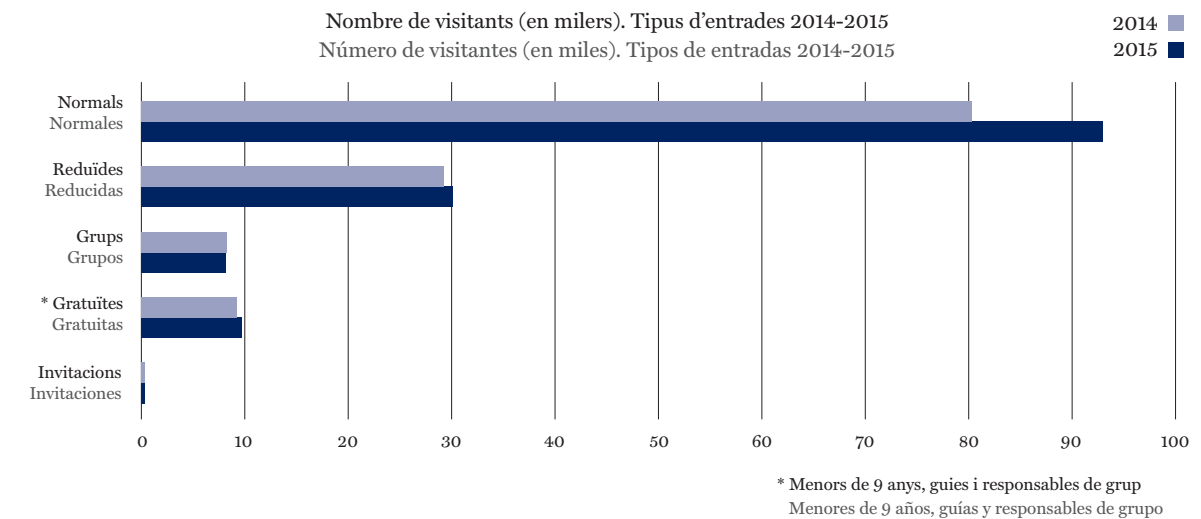
Casa-Museu Salvador Dalí Casa-Museo Salvador Dalí

30

31

Casa-Museu Salvador Dalí Casa-Museo Salvador Dalí

Adquisicions

La política d'adquisicions de la Fundació Dalí permet augmentar i enriquir sistemàticament el fons artístic i documental propi de l'entitat. Aquest fet converteix la nostra institució en un referent mundial clar pel que respecta a la creació artística de Dalí i el surrealisme en general. Les adquisicions complementen el llegat del Mestre i es financen amb els recursos privats que generen les activitats de la Fundació. Les compres s'efectuen normalment a través de cases de subhastes estatals i internacionals, i també per mitjà d'ofertes de col·leccionistes particulars. Per valorar la viabilitat i l'interès d'una adquisició, l'equip del Centre d'Estudis Dalinians (CED), juntament amb altres departaments, elabora un informe exhaustiu de l'obra. Aquest estudi previ permet, a més, ampliar el coneixement de la creació de Dalí i serveix de suport per a altres projectes, especialment

La pintura *Violetes imperials*

La pintura *Violetas imperiales*

Exemplar de la sèrie *Aliyah*

Ejemplar de la serie *Aliyah*

La política de adquisiciones de la Fundación Dalí permite aumentar y enriquecer sistemáticamente el fondo artístico y documental propio de la entidad. Este hecho convierte nuestra institución en un claro referente mundial en lo que se refiere a la creación artística de Dalí y al surrealismo en general. Las adquisiciones complementan el legado del Maestro y se financian con los recursos privados que generan las actividades de la Fundación. Las compras se efectúan normalmente a través de casas de subastas nacionales e internacionales y también por medio de ofertas de coleccionistas particulares. Para valorar la viabilidad y el interés de una adquisición, el equipo del Centro de Estudios Dalinianos (CED), junto con otros departamentos, elabora un informe exhaustivo de la obra. Este estudio previo permite, además, ampliar el conocimiento de la creación de Dalí y sirve de

Adquisiciones

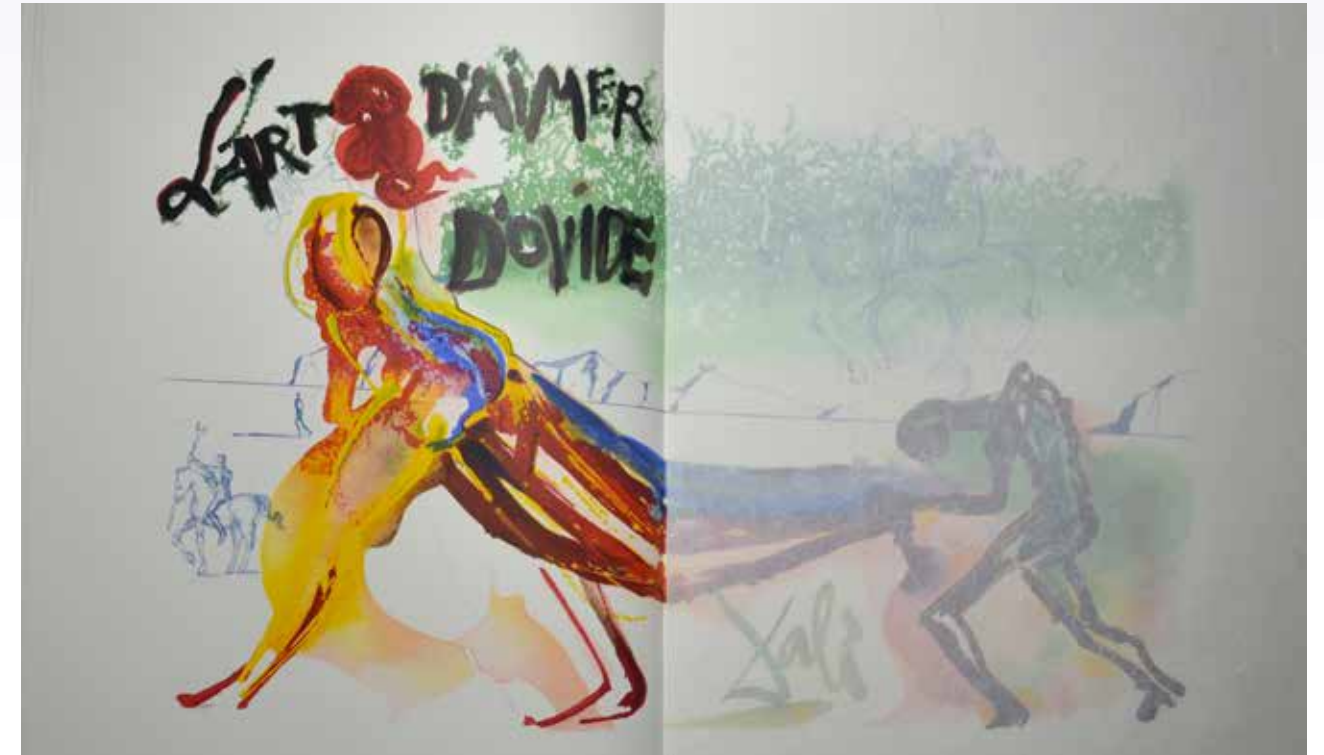
la recerca per als catàlegs raonats de pintura, d'escultura i d'obra gràfica. També resulta útil per a l'elaboració dels informes de la Comissió d'Acreditació i Catalogació (CAC). Durant el 2015, el fons artístic i documental de la Fundació es va ampliar amb les adquisicions següents:

Fons artístic

Pintura

A principis de 2015 es va presentar la darrera pintura adquirida, *Violetes imperials*, un oli pintat per Dalí l'any 1938. És, sens dubte, una de les pintures més significatives de finals de la dècada de 1930, i es va exposar temporalment a la Sala dels Dibuixos del Teatre-Museu Dalí.

Frontispici de *L'Art d'aimer*

Frontispicio de *L'Art d'aimer*

soporte para otros proyectos, especialmente la investigación para los catálogos razonados de pintura, de escultura y de obra gráfica. También resulta útil para la elaboración de los informes de la Comisión de Acreditación y Catalogación (CAC). Durante el 2015, el fondo artístico y documental de la Fundación se amplió con las siguientes adquisiciones:

Fondo artístico

Pintura

A principios de 2015 se presentó la última pintura adquirida, *Violetas imperiales*, un óleo pintado por Dalí en el año 1938. Es, sin duda, una de las pinturas más significativas de finales de la década de 1930, y se expuso temporalmente en la Sala de los Dibuixos del Teatro-Museo Dalí.

Edicions especials

— *La Femme visible* de Dalí, del 1930, publicat per Les Éditions Surréalistes de París, que inclou una pàgina de manuscrit amb dibuixos i dues pàgines amb dibuixos i escrits de l'època.

— *Aliyah*, publicat a Nova York l'any 1968, amb una sèrie completa de vint-i-cinc litografies en color de Dalí, firmades i numerades.

— L'obra d'Ovidi *L'Art d'aimer*, publicada per Centre Culturel de París l'any 1979. Es tracta d'una edició limitada amb quinze il·lustracions de Dalí, tretze xilografies, un gravat i una litografia. Aquest exemplar conté, excepcionalment, una suite de quatre estampes.

— *L'Enfant Sauterelle*, un gravat al burí publicat a París l'any 1933.

Ediciones especiales

— *La Femme visible* de Dalí, de 1930, publicado por Les Éditions Surréalistes de París, que incluye una página de manuscrito con dibujos y dos páginas con dibujos y escritos de la época.

— *Aliyah*, publicado en Nueva York en 1968, con una serie completa de veinticinco litografías en color de Dalí, firmadas y numeradas.

— La obra de Ovidio *L'Art d'aimer*, publicada por el Centre Culturel de París en 1979. Se trata de una edición limitada con quince ilustraciones de Dalí, trece xilografías, un grabado y una litografía. Este ejemplar contiene, excepcionalmente, una suite de cuatro estampas.

— *L'Enfant Sauterelle*, un gravado a buril publicado en París en 1933.

Fons documental

Documents efímers

En total es van comptabilitzar 72 noves adquisicions, principalment catàlegs d'exposicions, invitacions, fulls volanders i altres materials de difusió. Dins aquest apartat destaquen els catàlegs *Jewels by Dalí*, del 1953, i *Le groupe surréaliste*, de la Librairie José Corti, del 1930.

Documents audiovisuals i sonors

En total es van adquirir 5 documents audiovisuals i un lot de 5 vinils entre els quals figuren obres com ara *L'apothéose du dollar racontée par Salvador Dalí*, del 1971, i *Salvador Dalí in Venice*, del 1962.

Fotografies

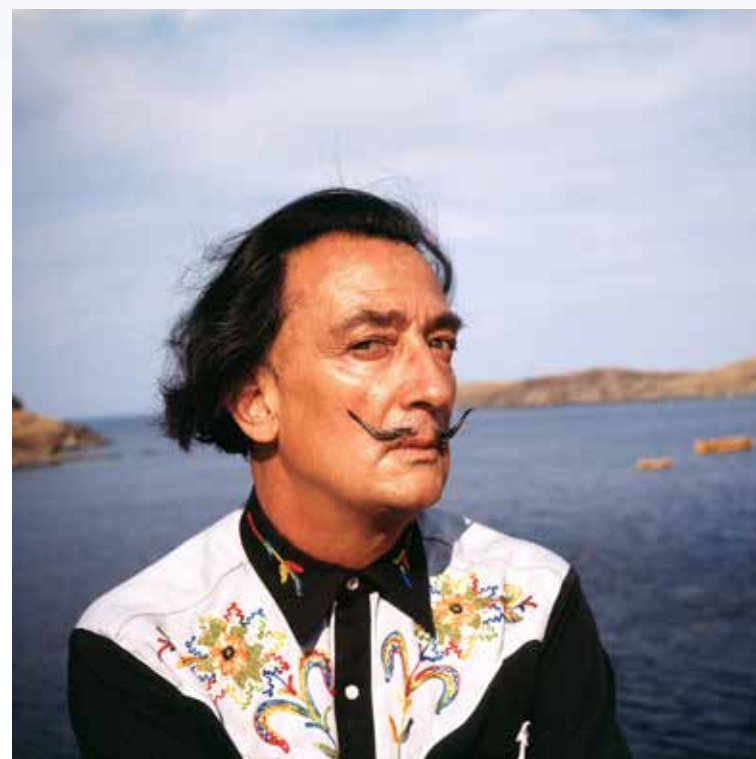
L'arxiu fotogràfic va incorporar 34 noves fotografies, positius en paper i transparències. Durant el 2015 es van adquirir, d'una banda, 5 fotografies del Fotoarchief Van Moerkerken, d'Holanda, així com un àlbum del pintor Durancamps amb 13 fotografies de Dalí datades entre el 1929 i els primers anys de la dècada de 1930. De l'altra, es van comprar 11 transparències inèdites del periodista i fotògraf holandès Jan Adam Stevens (1911-1965), amb els drets d'autor corresponents; les imatges eren el resultat d'una visita del fotògraf a Portlligat. També cal esmentar la compra d'una fotografia de Francesc Català Roca i de 4 imatges dels anys trenta procedents d'una col·lecció privada francesa.

Gravat L'Enfant Sauterelle

Grabado L'Enfant Sauterelle

Dalí retratat a Portlligat per Jan Adam Stevens

34

Dalí retratado en Portlligat por Jan Adam Stevens

Fondo documental

Documentos efímeros

En total se contabilizaron 72 nuevas adquisiciones, principalmente catálogos de exposiciones, invitaciones, octavillas y otros materiales de difusión. Dentro de este apartado destacan los catálogos *Jewels by Dalí*, de 1953, y *Le groupe surréaliste*, de la Librairie José Corti, de 1930.

Documentos audiovisuales y sonoros

Se adquirieron en total 5 documentos audiovisuales y un lote de 5 vinilos entre los cuales figuran obras como *L'apothéose du dollar racontée par Salvador Dalí*, de 1971, y *Salvador Dalí in Venice*, de 1962.

Fotografías

El archivo fotográfico incorporó 34 nuevas fotografías, positivos en papel y transparencias. Durante el 2015 se adquirieron, por un lado, 5 fotografías del Fotoarchief Van Moerkerken, de Holanda, así como un álbum del pintor Durancamps con 13 fotografías de Dalí fechadas entre 1929 y los primeros años de la década de 1930. Por otro, se compraron 11 transparencias inéditas del periodista y fotógrafo holandés Jan Adam Stevens (1911-1965), con los derechos de autor correspondientes; las imágenes eran el resultado de una visita del fotógrafo a Portlligat. Cabe mencionar también la compra de una fotografía de Francesc Català Roca y de 4 imágenes de los años treinta procedentes de una colección privada francesa.

Llibres

La biblioteca va augmentar els seus fons amb un total de 470 volums entre els quals assenyalam aquí la traducció japonesa, del 1937, del poemari *Les Dessous d'une vie ou la Pyramide humaine* (1926), de Paul Éluard. El llibre, traduït pel poeta i artista Yamanaka Chiryu, inclou 4 il·lustracions de Dalí.

Revistes

El 2015 es van comprar 180 revistes, entre les quals cal mencionar els números 1 a 23 de *Catalunya Gràfica*, publicats entre els anys 1922 i 1923.

Documents sonors incorporats als fons de la Fundació

35

Documentos sonoros incorporados al fondo de la Fundación

Documents efímers adquirits el 2015

Documentos efimeros adquiridos en el 2015

Libros

La biblioteca aumentó sus fondos con un total de 470 volúmenes entre los cuales señalamos aquí la traducción japonesa, de 1937, del poemario *Les Dessous d'une vie ou la Pyramide humaine* (1926), de Paul Éluard. El libro, traducido por el poeta y artista Yamanaka Chiryu, incluye 4 ilustraciones de Dalí.

Revistas

En el 2015 se compraron 180 revistas, entre las cuales cabe mencionar los números 1 a 23 de *Catalunya Gràfica*, publicados entre los años 1922 y 1923.

Divulgar

3

36

Divulgar

Exposicions temporals pròpies

Què hi ha de nou? —Velázquez

Salas de les Loggies del Teatre-Museu Dalí, Figueres
1 de gener - 31 de desembre 2015

Aquesta mostra, la primera de caràcter temporal que s'ha pogut veure a les renovades Sales de les Loggies, estava dedicada a la influència que Velázquez, un dels grans mestres de la pintura, va exercir sobre Salvador Dalí.

L'exposició constava d'onze pintures de Dalí pertanyents al fons artístic de la Fundació. Aquestes creacions, datades entre el 1960 i el 1982, reinterpreten algunes obres del pintor sevillà, la majoria conservades al Museo del Prado de Madrid: *La infanta Margarita de Austria* (c. 1665, atribuïda avui a Juan Bautista Martínez del Mazo), *El bufón Calabacillas* (1635-1639), *El bufón Don Sebastián de Morra* (1643-1649) i *Las meninas o la familia de Felipe IV* (1656). Dalí també es va inspirar en l'oli *Cristo y el alma*

Exposició Què hi ha de nou? —Velázquez, a les Sales de les Loggies

Exposición ¿Qué hay de nuevo? —Velázquez, en las Salas de las Loggias

¿Qué hay de nuevo? —Velázquez

Salas de las Logias del Teatro-Museo Dalí, Figueres
1 de enero - 31 de diciembre 2015

Esta muestra, la primera de carácter temporal que se ha podido ver en las renovadas Salas de las Logias, estaba dedicada a la influencia que Velázquez, uno de los grandes maestros de la pintura, ejerció sobre Salvador Dalí.

La exposición constaba de once pinturas de Dalí pertenecientes al fondo artístico de la Fundación. Estas creaciones, datadas entre 1960 y 1982, reinterpretan algunas obras del pintor sevillano, la mayoría conservadas en el Museo del Prado de Madrid: *La infanta Margarita de Austria* (c 1665, atribuida hoy a Juan Bautista Martínez del Mazo), *El bufón Calabacillas* (1635-1639), *El bufón Don Sebastián de Morra* (1643-1649) y *Las meninas o la familia de Felipe IV* (1656). Dalí también se inspiró en el óleo *Cristo y el alma cristiana*

Exposiciones temporales propias

Violetes imperials

Sala dels Dibuixos del Teatre-Museu Dalí, Figueres
12 de gener - 31 de desembre 2015

cristiana (1628-1629), avui a la National Gallery de Londres. Completava la mostra l'obra *Bust de Velázquez que es metamorfosa en tres personatges que conversen*.

L'exposició va ser comissariada per Antoni Pitxot i Montse Aguer, directors del Teatre-Museu i del CED, respectivament, amb coordinació de Carme Ruiz, del CED. El disseny de l'espai expositiu es va emmarcar dins el projecte de remodelació de les Loggies, a càrrec de 3carne33, amb grafisme de Bisdixit.

La Fundació Dalí va mostrar aquesta obra, un oli sobre tela de l'any 1938 procedent d'una col·lecció particular. Aquesta pintura ocupa un lloc especialment important dins la producció de Dalí dels anys trenta per la manera com descriu l'ànim general d'una època molt convulsa a Europa: Espanya es trobava immersa en plena Guerra Civil i s'albirava l'escenari d'una Segona Guerra Mundial. Dalí interpreta aquest moment històric enfosquint la gamma cromàtica i incorporant alguns elements iconogràfics clau, com ara el telèfon desconnectat. Aquest telèfon, protagonista de la composició, simbolitza segurament la feblesa de les grans potències, incapaces d'evitar el conflicte. L'exposició va ser comissariada per Antoni Pitxot i Montse Aguer, amb coordinació a càrrec d'Anna Otero, del CED. El disseny de l'espai expositiu va ser responsabilitat de 3carne33, i el grafisme, de Bisdixit.

Detall de l'obra Violetes imperials

Detalle de la obra Violetas imperiales

(1628-1629), actualmente en la National Gallery de Londres. Completaba la muestra la obra *Busto de Velázquez que se metamorfosea en tres personajes conversando*.

La exposición fue comisariada por Antoni Pitxot y Montse Aguer, directores del Teatro-Museo y del CED, respectivamente, con coordinación de Carme Ruiz, del CED. El diseño del espacio expositivo se enmarcó dentro del proyecto de remodelación de las Logias, a cargo de 3carne33, con grafismo de Bisdixit.

Violetas imperiales

Sala de los Dibujos del Teatro-Museo Dalí, Figueres
12 de enero - 31 de diciembre 2015

La Fundación Dalí mostró esta obra, un óleo sobre tela del año 1938 procedente de una colección particular. Esta pintura ocupa un lugar especialmente importante dentro de la producción de Dalí de los años treinta por la manera en que describe el ánimo general de una época muy convulsa de Europa: España se hallaba inmersa en plena Guerra Civil y se entreveía el escenario de una Segunda Guerra Mundial. Dalí interpreta este momento histórico ensombreciendo la gama cromática e incorporando algunos elementos iconográficos claves, como el teléfono desconectado. Este teléfono, protagonista de la composición, simboliza seguramente la debilidad de las grandes potencias, incapaces de evitar el conflicto. La exposición fue comisariada por Antoni Pitxot y Montse Aguer, con coordinación a cargo de Anna Otero, del CED. El diseño del espacio expositivo fue responsabilidad de 3carne33, y el grafismo, de Bisdixit.

Aliyah

Tercer pis del Teatre-Museu Dalí, Figueres
1 de gener - 31 de desembre 2015

Les sales del tercer pis del Teatre-Museu acullen de manera temporal obra gràfica de Dalí, i durant el 2015 s'hi va seguir mostrant l'obra *Aliyah* ('retorn dels jueus'). Es tracta d'una sèrie de 25 il·lustracions fotolitogràfiques, basades en textos de l'Antic Testament i en moments clau de la història d'Israel, que expliquen la tornada dels jueus a la terra promesa. Dalí va executar aquest encàrrec dels editors Shorewood Publishers, de Nova York, el 1968, vint anys després de la fundació de l'Estat d'Israel.

Bust de dona retrospectiu - 1933/1976-1977

Casa-Museu Castell Gala Dalí, Púbol
15 de març 2015 - 6 de gener 2016

Aquesta exposició se centrava en la producció escultòrica original de Dalí i, particularment, en *Bust de dona retrospectiu*, una de les seves primeres escultures objecte de la dècada de 1930. El recorregut facilitava una millor comprensió de l'escultura daliniana i el seu procés de creació i posava en relleu el fet que algunes obres concebudes en origen com a úniques es convertien després, per voluntat expressa de l'artista, en edicions originals d'un nombre determinat d'exemplars. L'exposició presentava l'exemplar de bronze

Visitants observant l'exposició *Aliyah*

40

Visitantes observando la exposición *Aliyah*

Aliyah

Tercer piso del Teatro-Museo Dalí, Figueres
1 de enero - 31 de diciembre 2015

Las salas del tercer piso del Teatro-Museo acogen de manera temporal obra gràfica de Dalí, y durante el 2015 se siguió mostrando la obra *Aliyah* ('retorno de los judíos'). Se trata de una serie de 25 ilustraciones fotolitográficas, basadas en textos del Antiguo Testamento y en momentos clave de la historia de Israel, que explican el regreso de los judíos a la tierra prometida. Dalí ejecutó este encargo de los editores Shorewood Publishers, de Nueva York, en 1968, veinte años después de la fundación del Estado de Israel.

Busto de mujer retrospectivo - 1933/1976-1977

Casa-Museo Castillo Gala Dalí, Púbol
15 de marzo 2015 - 6 de enero 2016

Esta exposición se centraba en la producción escultòrica original de Dalí y, particularmente, en *Busto de mujer retrospectivo*, una de sus primeras esculturas objeto de la dècada de 1930. El recorrido facilitaba una mejor comprensió de la escultura daliniana y su proceso de creaci3n y ponía de relieve el hecho de que algunas obras concebidas en origen como únicas se convertían después, por voluntad expresa del artista, en ediciones originales de un número determinado de ejemplares. La exposici3n presentaba el

de *Bust de dona retrospectiu* que habitualment es pot veure al Teatre-Museu Dalí, executat entre els anys 1976 i 1977, i un conjunt de 16 fotografies i altres documents procedents de l'arxiu que il·lustraven el procés de creació d'aquesta peça. La mostra va ser comissariada per Laura Bartolomé, del CED, amb direcció científica de Montse Aguer, i coordinada per Bea Crespo, del CED. El muntatge va anar a càrrec de 3carne33, i el grafisme, de Bisdixit.

Mostra *Bust de dona retrospectiu*, al Castell de Púbol

41

Muestra *Busto de mujer retrospectivo*, en el Castillo de Púbol

ejemplar de bronce de *Busto de mujer retrospectivo* que habitualmente se puede ver en el Teatro-Museo Dalí, ejecutado entre los años 1976 y 1977, y un conjunto de 16 fotografías y otros documentos procedentes del archivo que ilustraban el proceso de creaci3n de esta pieza. La muestra fue comisariada por Laura Bartolomé, del CED, con direcció científica de Montse Aguer, y coordinada por Bea Crespo, del CED. El montaje estuvo a cargo de 3carne33, y el grafismo, de Bisdixit.

Exposicions temporals en altres seus

Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorn a la pintura

Museu Municipal de Cadaqués
12 de juny - 20 de setembre 2015

La Fundació Dalí i l'Ajuntament de Cadaqués van organitzar aquesta exposició en homenatge a la llarga amistat i col·laboració entre Salvador Dalí i Antoni Pitxot. Era un tribut, al mateix temps, a l'art i la pintura de tots dos artistes i, també, al paisatge de Cadaqués, que els va inspirar i condicionar alhora. La mostra es va inaugurar coincidint amb el decés d'Antoni Pitxot i, per aquest motiu, va adquirir una càrrega artística i emotiva encara més profunda. En total constava de 68 peces: 30 obres de Dalí (13 de la Fundació i 17 procedents de 2 col·leccions particulars), 37 pintures de Pitxot pertanyents a la col·lecció Dalle Molle, una pintura d'una col·lecció particular de Cadaqués i 19 fotografies. També incloïa la projecció del documental *Dalí-Pitxot. L'al·legoria de la memòria*.

L'exposició va ser comissariada per Montse Aguer i coordinada per Rosa Maria Maurell, del CED, amb muntatge de 3carne33 i grafisme de Bisdixit, i va rebre un total de 13.187 visitants.

42

Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorno a la pintura

Museu Municipal de Cadaqués
12 de junio - 20 de septiembre 2015

La Fundación Dalí y el Ayuntamiento de Cadaqués organizaron esta exposición en homenaje a la larga amistad y colaboración entre Salvador Dalí y Antoni Pitxot. Era un tributo al arte y la pintura de ambos artistas, y también al paisaje de Cadaqués, que los inspiró y los condicionó al mismo tiempo. La muestra se inauguró coincidiendo con el fallecimiento de Antoni Pitxot y, por este motivo, adquirió una carga artística y emotiva aún más profunda. En total constaba de 68 piezas: 30 obras de Dalí (13 de la Fundación y 17 procedentes de 2 colecciones particulares), 37 pinturas de Pitxot pertenecientes a la colección Dalle Molle, una pintura de una colección particular de Cadaqués y 19 fotografías. También incluía la proyección del documental *Dalí-Pitxot. La alegoría de la memoria*.

La exposición estuvo comisariada por Montse Aguer y coordinada por Rosa Maria Maurell, del CED, con montaje de 3carne33 y grafismo de Bisdixit, y recibió un total de 13 187 visitantes.

Exposiciones temporales en otras sedes

Media – Dalí

K11 Art Foundation, Xangai
5 de novembre 2015 - 15 de febrer 2016

En aquesta mostra, la Fundació Dalí i K11 Art Foundation van presentar el Dalí més mediàtic. L'exposició era una reedició, ampliada i adaptada a Xangai, de *Dalí i les revistes*, que Montse Aguer havia comissariat el 2008 per al Castell de Púbol. En aquesta ocasió s'exposaven 249 peces provinents del fons de la Fundació: 205 diaris i revistes, 12 olis i 2 dibuixos que oferien un testimoni directe de la col·laboració de Dalí amb el món de les revistes i la premsa escrita, i 30 objectes provinents del taller del pintor. A més, s'incloïa un apartat audiovisual en què es projectava el documental *Dalí, la darrera gran obra*, alguns anuncis protagonitzats per Dalí, el curtmetratge *Destino* i, en primícia, el videoreportatge del *Triangle Dalinià* realitzat per DocDoc Films. La mostra va ser comissariada per Montse Aguer i Hsu Fenlan i coordinada per Rosa Maria Maurell, del CED.

Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorn a la pintura, al Museu de Cadaqués

Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorno a la pintura, en el Museu de Cadaqués

43

Media – Dalí

K11 Art Foundation, Shanghái
5 de noviembre 2015 - 15 de febrero 2016

En esta muestra, la Fundación Dalí y K11 Art Foundation presentaron al Dalí más mediático. La exposición era una reedición, ampliada y adaptada a Shanghái, de *Dalí y las revistas*, que Montse Aguer había comisariado en el 2008 para el Castillo de Púbol. En esta ocasión se exponían 249 piezas provenientes de los fondos de la Fundación: 205 diarios y revistas, 12 óleos y 2 dibujos que ofrecían un testimonio directo de la colaboración de Dalí con el mundo de las revistas y la prensa escrita, y 30 objetos procedentes del taller del pintor. Además, se incluía un apartado audiovisual en que se proyectaba el documental *Dalí, la última gran obra*, algunos anuncios protagonizados por Dalí, el cortometraje *Destino* y, en primicia, el videoreportaje del *Triángulo Daliniano* realizado por DocDoc Films. La muestra estuvo comisariada por Montse Aguer y Hsu Fenlan y coordinada por Rosa Maria Maurell, del CED.

Cal afegir que durant el 2015 es van clausurar, amb un gran èxit de visitants, algunes de les exposicions coorganitzades per la Fundació Dalí. L'11 de gener, concretament, va finalitzar al Brasil la retrospectiva *Salvador Dalí*, amb un total d'un milió i mig de visites. La mostra es va celebrar en primer lloc a Rio de Janeiro, on va tenir una afluència de 978.171 persones i es va convertir en la quarta exposició més visitada del món, i a continuació va itinerar a São Paulo, on va sumar 530.000 visitants. Es tracta de l'exposició d'obra de Dalí que ha enregistrat una afluència de públic més alta a l'Amèrica Llatina. L'1 de febrer, d'altra banda, es va clausurar l'exposició *Salvador Dalí and Media*, organitzada amb el Moscow Museum of Modern Art (MMOMA), amb un total de 84.285 visitants.

Vista de l'exposició Media - Dalí

Vista de la exposición Media - Dalí

Cabe añadir que durante el 2015 se clausuraron, con un gran éxito de visitantes, algunas de las exposiciones coorganizadas por la Fundación Dalí. El 11 de enero, concretamente, finalizó en Brasil la retrospectiva *Salvador Dalí*, con un total de un millón y medio de visitas. La muestra se celebró en primer lugar en Río de Janeiro, donde tuvo una afluencia de 978 171 personas y se convirtió en la cuarta exposición más visitada del mundo, y a continuación itineró a São Paulo, donde sumó 530 000 visitantes. Se trata de la exposición de obra de Dalí que ha registrado una afluencia de público más alta en América Latina. El 1 de febrero, por otra parte, se clausuró la exposición *Salvador Dalí and Media*, organizada con el Moscow Museum of Modern Art (MMOMA), con un total de 84 285 visitantes.

Préstecs d'obra

Un dels objectius fundacionals de la nostra institució és promoure i difondre l'obra i la vida de Salvador Dalí. Durant el 2015, seguint aquesta línia i en col·laboració amb prestigioses institucions culturals d'arreu del món, la Fundació Dalí va prestar puntualment obres a 5 exposicions organitzades per altres entitats. A continuació es comenten breument aquests préstecs:

Il fascino e il mito dell'Italia. Dal Cinquecento al contemporaneo

Villa Reale, Monza

Abril - setembre 2015

ES VA PRESTAR 1 PINTURA

En el marc de les iniciatives culturals organitzades amb motiu de l'Expo 2015 de Milà, i després d'un llarg període de restauració, la Villa Reale de Monza va tornar a obrir les portes al públic. Aquesta exposició tenia per objecte mostrar una Itàlia que va ser destinació d'aristòcrates i gent de la cultura entre els segles XVII i XIX. Després de la mort de Rafael, l'art italià es va convertir en un model de bellesa per als artistes estrangers. La mostra presentava una sèrie de treballs emblemàtics que exemplificaven la influència d'Itàlia i el seu art a tot el món; l'oli de Salvador Dalí *Eco geològic. La Pietat*, inspirat en Miquel Àngel, va ser una de les peces clau.

44

Uno de los objetivos fundacionales de nuestra institución es promover y difundir la obra y la vida de Salvador Dalí. Durante el 2015, siguiendo esta línea y en colaboración con prestigiosas instituciones culturales de todo el mundo, la Fundación Dalí prestó puntualmente obras a 5 exposiciones organizadas por otras tantas entidades. A continuación se comentan brevemente estos préstamos:

Il fascino e il mito dell'Italia. Dal Cinquecento al contemporaneo

Villa Reale, Monza

Abril - septiembre 2015

SE PRESTÓ 1 PINTURA

En el marco de las iniciativas culturales organizadas con motivo de la Expo 2015 de Milán, y después de un largo período de restauración, la Villa Reale de Monza volvió a abrir las puertas al público. Esta exposición tenía por objeto mostrar una Italia que fue destino de aristócratas y gente de la cultura entre los siglos XVII y XIX. Después de la muerte de Rafael, el arte italiano se convirtió en un modelo de belleza para los artistas extranjeros. La muestra presentaba una serie de trabajos emblemáticos que ejemplificaban la influencia de Italia y su arte en todo el mundo; el óleo de Salvador Dalí *Eco geológico. La Piedad*, inspirado en Miguel Ángel, fue una de las piezas clave.

Préstamos de obra

Disney and Dalí: Architects of the Imagination

The Walt Disney Family Museum, San Francisco

Julio 2015 - gener 2016

ES VAN PRESTAR 14 DIBUIXOS

Walt Disney i Salvador Dalí van ser dos dels artistes de més renom del segle XX, i des que es van conèixer, l'any 1945, es van professar admiració mútua. L'exposició es proposava aprofundir, entre altres aspectes, en la personalitat d'aquests dos artistes i arquitectes de la imaginació, en la seva col·laboració per a un curtmetratge d'animació titulat *Destino* i en la relació d'amistat que els va unir tota la vida.

The Great Mother

Palazzo Reale, Milà

Agost - novembre 2015

ES VAN PRESTAR 2 PINTURES

Al llarg del temps, la història de l'art i la cultura s'han centrat en la figura de la mare com a símbol de força creadora. La mostra analitzava la iconografia de la maternitat en l'art i la cultura visual dels segles XX i XXI, traçant un recorregut entre el procés d'emancipació de la dona i el poder opressiu de la tradició.

45

Disney and Dalí: Architects of the Imagination

The Walt Disney Family Museum, San Francisco

Julio 2015 - enero 2016

SE PRESTARON 14 DIBUJOS

Walt Disney y Salvador Dalí fueron dos de los artistas de mayor renombre del siglo XX, y desde que se conocieron, en 1945, se profesaron admiración mutua. La exposición se proponía profundizar, entre otros aspectos, en la personalidad de estos dos artistas y arquitectos de la imaginación, en su colaboración para un cortometraje de animación titulado *Destino* y en la relación de amistad que les unió toda la vida.

The Great Mother

Palazzo Reale, Milán

Agosto - noviembre 2015

SE PRESTARON 2 PINTURAS

A lo largo del tiempo, la historia del arte y la cultura se han centrado en la figura de la madre como símbolo de fuerza creadora. La muestra analizaba la iconografía de la maternidad en el arte y la cultura visual de los siglos XX y XXI, trazando un recorrido entre el proceso de emancipación de la mujer y el poder opresivo de la tradición.

Cosa mentale. Les imaginaires de la télépathie dans l'art du XXe siècle

Centre Pompidou, Metz

Octubre 2015 - març 2016

ES VAN PRESTAR 2 FOTOGRAFIES

L'exposició analitzava l'art modern des del 1880 fins al moment actual centrant-se en la fascinació dels artistes pels poders psíquics i els sistemes alternatius de transmissió del pensament. Seguint un recorregut cronològic des del simbolisme fins a l'art contemporani, s'hi proposaven noves lectures de la modernitat, tot insistint en les diferents formes de comunicació entre subjectivitats, amb una atenció especial a la naturalesa del mitjà utilitzat, el seu poder sobre l'espectador i les seves implicacions culturals i polítiques.

Teoría del duende

Centro Federico García Lorca, Granada

Octubre 2015 - gener 2016

ES VA PRESTAR 1 DIBUIX

A part de mostrar l'arxiu de la Fundación García Lorca, aquesta exposició tenia per objecte contextualitzar-lo amb obres d'art rellevants del període lorquí i amb alguns homenatges d'artistes posteriors i contemporanis. Així mateix, la mostra anava acompanyada d'un programa ambiciós en el qual eren presents la literatura, el cinema i la música.

Cosa mentale. Les imaginaires de la télépathie dans l'art du XXe siècle

Centre Pompidou, Metz

Octubre 2015 - marzo 2016

SE PRESTARON 2 FOTOGRAFÍAS

La exposición analizaba el arte moderno desde 1880 hasta el momento actual centrándose en la fascinación de los artistas por los poderes psíquicos y los sistemas alternativos de transmisión del pensamiento. Siguiendo un recorrido cronológico desde el simbolismo hasta el arte contemporáneo, se proponían nuevas lecturas de la modernidad, insistiendo en las diferentes formas de comunicación entre subjetividades, con una atención especial a la naturaleza del medio utilizado, su poder sobre el espectador y sus implicaciones culturales y políticas.

Teoría del duende

Centro Federico García Lorca, Granada

Octubre 2015 - enero 2016

SE PRESTÓ 1 DIBUJO

Aparte de mostrar el archivo de la Fundación García Lorca, esta exposición tenía por objeto contextualizarlo con obras de arte relevantes del período lorquiano y con algunos homenajes de artistas posteriores y contemporáneos. Así mismo, la muestra iba acompañada de un ambicioso programa en el cual tenían presencia la literatura, el cine y la música.

Documentació, catalogació i recerca

La realització de projectes relacionats amb la figura i l'obra de Dalí és possible gràcies a la tasca de documentació, catalogació i recerca que el Centre d'Estudis Dalinians du a terme de manera continuada. Aquest departament es va constituir el 1992 amb l'objectiu principal de preservar, catalogar i estudiar el fons documental conservat per la Fundació així com per fomentar i difondre la investigació sobre l'obra i la vida de Salvador Dalí.

El CED, per tant, té una doble funció, ja que és un centre de documentació i, al mateix temps, de recerca i creació de projectes.

Centre de documentació

El CED és un dels centres de documentació més importants a escala internacional pel que fa a l'obra de Salvador Dalí i el surrealisme en general. Disposa d'un fons documental propi que és un referent imprescindible per als investigadors

El CED en diferents tasques de conservació i investigació

El CED en diferentes tareas de conservación e investigación

La realización de proyectos relacionados con la figura y la obra de Dalí es posible gracias a la labor de documentación, catalogación e investigación que el Centro de Estudios Dalinianos lleva a cabo de manera continuada. Este departamento se constituyó en 1992 con el objetivo principal de preservar, catalogar y estudiar el fondo documental conservado por la Fundación así como para fomentar y difundir la investigación sobre la obra y la vida de Salvador Dalí.

El CED, por tanto, tiene una doble función, ya que es un centro de documentación y, al mismo tiempo, de investigación y creación de proyectos.

Centro de documentación

El CED es uno de los centros de documentación más importantes a escala internacional en lo que se refiere a la obra de Salvador Dalí y el surrealismo en general. Dispone de un fondo documental propio que es un referente imprescindible para

Documentación, catalogación e investigación

interessats en Dalí i en l'art del surrealisme i les avantguardes. La documentació d'aquest fons s'amplia amb regularitat a través de noves adquisicions i també a partir de les consultes i la recerca que es fan en altres centres, arxius o institucions, la qual cosa garanteix una actualització constant de la informació.

Fons documental

El fons documental està integrat per documents procedents del llegat de Dalí, per les noves adquisicions de la Fundació i, també, per algunes donacions. La seva riquesa no es deu només al nombre de documents que aplega, sinó també a la seva varietat:

CORRESPONDÈNCIA: 8.200 cartes, postals, telegrams i altres documents de gènere epistolar.

DOCUMENTS AUDIOVISUALS I SONORS: 894 documents audiovisuals i 225 de sonors, reunits a través d'una política d'adquisicions consistent i també gràcies a les donacions i les col·laboracions amb filmoteques i mediateques estatals i internacionals.

DOCUMENTS EFÍMERS: 7.815 fullets i altres documents de difusió relacionats, principalment, amb les exposicions de Dalí i les seves activitats artístiques.

47

los investigadores interesados en Dalí y en el arte del surrealismo y las vanguardias. La documentación de este fondo se amplía con regularidad a través de nuevas adquisiciones y también a partir de las consultas y la investigación que se llevan a cabo en otros centros, archivos o instituciones, lo cual garantiza una actualización constante de la información.

Fondo documental

El fondo documental está integrado por documentos procedentes del legado de Dalí, por las nuevas adquisiciones de la Fundación y también por algunas donaciones. Su riqueza no solo se debe al número de documentos que reúne, sino también a su variedad:

CORRESPONDENCIA: 8200 cartas, postales, telegramas y otros documentos de género epistolar.

DOCUMENTOS AUDIOVISUALES Y SONOROS: 894 documentos audiovisuales y 225 sonoros, reunidos a través de una consistente política de adquisiciones y también gracias a las donaciones y colaboraciones con filmotecas y mediatecas estatales e internacionales.

DOCUMENTOS EFÍMEROS: 7815 folletos y otros documentos de difusión relacionados, principalmente, con las exposiciones de Dalí y sus actividades artísticas.

FOTOGRAFÍAS: 15.073 imágenes (placas de vidrio, negativos, positivos y transparencias) que documentan la obra del Maestro así como todas las épocas de la vida de Dalí y Gala i altres personatges relacionats amb ells.

LIBROS: 10.042 volúmenes que integran el catálogo bibliográfico del CED. En el 2015 se comenzó a incorporar catálogos de subastas que contienen obra de Dalí.

MANUSCRITOS: 686 documentos, la mayoría escritos de Dalí, manuscritos o mecanografiados. En este apartado destacan las 1728 páginas de *La vida secreta*, que nos acercan a la faceta más literaria del artista.

POSTALES: 1700 documentos, procedentes de una colección particular de Dalí y Gala y de las nuevas adquisiciones de la Fundación.

PÓSTERES: 730 pósteres y carteles, de época y actuales, que documentan las exposiciones dedicadas a la obra de Dalí.

PRENSA: 68.575 artículos digitalizados, de ámbito estatal e internacional, que forman la hemeroteca del CED i als quals es pot accedir a través de la base de dades Pandora. El 2015 s'hi van incorporar articles de *The New York*

FOTOGRAFÍAS: 15 073 imágenes (placas de vidrio, negativos, positivos y transparencias) que documentan la obra del Maestro así como todas las épocas de la vida de Dalí y Gala y otros personajes relacionados con ellos.

LIBROS: 10 042 volúmenes que integran el catálogo bibliográfico del CED. En el 2015 se comenzó a incorporar catálogos de subastas que contienen obra de Dalí.

MANUSCRITOS: 686 documentos, la mayoría escritos de Dalí, manuscritos o mecanografiados. En este apartado destacan las 1728 páginas de *La vida secreta*, que nos acercan a la faceta más literaria del artista.

POSTALES: 1700 documentos, procedentes de una colección particular de Dalí y Gala y de las nuevas adquisiciones de la Fundación.

PÓSTERES: 730 pósteres y carteles, de época y actuales, que documentan las exposiciones dedicadas a la obra de Dalí.

PRENSA: 68 575 artículos digitalizados, de ámbito estatal e internacional, que forman la hemeroteca del CED y a los cuales se puede acceder a través de la base de datos Pandora. En el 2015 se incorporaron artículos

Times, de les hemeroteques de l'Ajuntament de Lloret i la Biblioteca Marià Vayreda d'Olot així com de la premsa italiana.

REVISTES: 6.812 publicacions d'àmbit estatal i internacional que contenen articles de Dalí i on es mostra la seva col·laboració amb la premsa.

Documentació, catalogació i gestió del fons documental

El CED porta a terme una tasca continuada d'identificació, documentació i catalogació d'aquest fons. Cada unitat documental es tracta i cataloga en funció de la seva tipologia i, a continuació, es crea un registre informàtic en una base de dades específica que permet recuperar la informació.

Al llarg del 2015 es van documentar i catalogar 2.425 nous documents: 200 de correspondència, 23 d'audiovisuals i 5 de sons, 120 documents efímers, 580 fotografies, 470 llibres, 86 manuscrits i 941 articles de premsa i revistes.

A més, el CED s'encarrega de digitalitzar els documents que formen part del fons per tal d'assegurar-ne la conservació i facilitar-ne la consulta a través de la imatge digital. Durant el 2015 se'n van digitalitzar 1.910: 345 documents de correspondència, 44 d'efímers, 580 fotografies i 941 articles de premsa i revistes.

La gestió de la documentació i dels arxius digitals d'imatge relacionats amb cada unitat del fons documental es fa a través d'una base de dades específica. El 2015 es va consolidar un cercador global per possibilitar la gestió unificada del fons documental, l'hemeroteca del CED i el fons d'obra de la Fundació. Amb el nou cercador es poden fer recerques integrals que simplifiquen la recuperació i l'accés a la informació. De moment, aquesta eina només és accessible internament, si bé està previst que en el futur es pugui oferir als investigadors per tal de facilitar-los la recerca. La gestió del fons documental també ha experimentat una nova actualització vinculada a la base de dades. Aquesta eina permet associar a cada número d'inventari d'obra, tant del fons propi com de l'extern, la informació de qualsevol registre procedent de la base de dades que gestiona el fons documental. Això fa possible documentar qualsevol creació de Dalí amb un grau de detall més gran.

Centre de recerca i creació de projectes

El CED és un dels principals espais d'investigació dedicats a la vida i l'obra de Dalí. Un espai on, a més, es conceptualitzen, gestionen i executen diferents tipus de projectes orientats al tractament i la difusió d'aquests continguts. En el decurs del 2015, l'activitat d'investigació es va centrar, principalment, en la preparació dels catàlegs raonats d'obra, en la recerca per a projectes expositius i audiovisuals i en altres actuacions particulars.

48

de *The New York Times*, de las hemerotecas del Ayuntamiento de Lloret y la Biblioteca Marià Vayreda de Olot así como de la prensa italiana.

REVISTAS: 6812 publicaciones de ámbito estatal e internacional que contienen artículos de Dalí y donde se muestra su colaboración con la prensa.

Documentación, catalogación y gestión del fondo documental

El CED lleva a cabo una labor continuada de identificación, documentación y catalogación de este fondo. Cada unidad documental se trata y cataloga en función de su tipología y, a continuación, se crea un registro informático en una base de datos específica que permite recuperar la información.

A lo largo del 2015 se documentaron y catalogaron 2425 nuevos documentos: 200 de correspondencia, 23 audiovisuales y 5 sonoros, 120 efímeros, 580 fotografías, 470 libros, 86 manuscritos y 941 artículos de prensa y revistas.

Además, el CED se encarga de digitalizar los documentos que forman parte del fondo al objeto de asegurar su conservación y facilitar su consulta a través de la imagen digital. Durante el 2015 se digitalizaron 1910 de estos documentos: 345 de correspondencia, 44 efímeros, 580 fotografías y 941 artículos de prensa y revistas.

La gestión de la documentación y de los archivos digitales de imagen relacionados con cada unidad del fondo documental se hace a través de una base de datos específica. En el 2015 se consolidó un buscador global para posibilitar la gestión unificada del fondo documental, la hemeroteca del CED y el fondo de obra de la Fundación. Con el nuevo buscador se pueden realizar búsquedas integrales que simplifican la recuperación y el acceso a la información. De momento, esta herramienta solo es accesible internamente, aunque está previsto que en el futuro se pueda ofrecer a los investigadores para facilitarles su labor. La gestión del fondo documental también ha experimentado una nueva actualización vinculada a la base de datos. Esta herramienta permite asociar a cada número de inventario de obra, tanto del fondo propio como del externo, la información de cualquier registro procedente de la base de datos que gestiona el fondo documental. Esto hace posible documentar cualquier creación de Dalí con un grado de detalle mayor.

Centro de investigación y creación de proyectos

El CED es uno de los principales espacios de investigación dedicados a la vida y la obra de Dalí. Un espacio donde, además, se conceptualizan, gestionan y ejecutan diferentes tipos de proyectos orientados al tratamiento y la difusión de estos contenidos. Durante el 2015, la actividad de investigación se centró, principalmente, en la preparación de los catálogos

Catàleg raonat de pintures

L'elaboració del catàleg raonat de pintures es va posar en marxa l'any 2004 amb motiu del centenari del naixement de Dalí. Actualment ja es treballa en les pintures —en concret, els olis— que l'artista va executar entre el 1965 i el 1983, data de la seva última creació pictòrica. Està previst que aquest nou tram es publiqui en línia durant el 2016. El catàleg raonat de pintures és un dels projectes en els quals col·labora tot l'equip del CED. Es tracta d'un treball d'investigació minucios que es defineix per la recerca contínua d'informació, la identificació de pintures i l'establiment de contactes amb institucions i particulars. El fons del CED, a més, permet documentar àmpliament cada peça. Així, es consoliden atribucions de pintures de Dalí i s'incorporen nous olis poc coneguts. El caràcter digital del catàleg permet actualitzar contínuament la informació i ampliar-la i esmenar-la de manera sistemàtica.

Membres del CED en tasques de catalogació

Miembros del CED en tareas de catalogación

razonados de obra, en la investigación para proyectos expositivos y audiovisuales y en otras actuaciones particulares.

Catálogo razonado de pinturas

La elaboración del catálogo razonado de pinturas se puso en marcha en el año 2004 con motivo del centenario del nacimiento de Dalí. Actualmente ya se trabaja en las pinturas —en concreto, los óleos— que el artista ejecutó entre 1965 y 1983, fecha de su última creación pictórica. Está previsto que este nuevo tramo se publique en línea durante el 2016. El catálogo razonado de pinturas es uno de los proyectos en los que colabora todo el equipo del CED. Se trata de un minucioso trabajo de investigación que se define por la búsqueda continua de información, la identificación de pinturas y el establecimiento de contactos con instituciones y particulares. El fondo del CED, además, permite documentar ampliamente cada pieza. Así, se consolidan atribuciones de

Recerca sobre obra escultòrica i gràfica

D'altra banda, des de finals del 2011 s'han identificat i documentat les obres escultòriques susceptibles d'incorporació al catàleg raonat d'escultura i obra tridimensional, que es concep, ahora, com un *work in progress* en línia. El primer tram comprendrà la producció escultòrica de Dalí fins al 1940 i està previst que es publiqui properament.

També s'està treballant en el catàleg raonat d'obra gràfica, que inclourà, en primera instància, la col·lecció pròpia de la Fundació i que abraçarà les obres executades entre els anys 1920 i 1959.

Com a resultat d'aquesta investigació, el CED proporciona suport i assessorament a alguns estudis d'obra escultòrica i gràfica de Dalí requerits directament a la Fundació per diferents institucions o agents externs.

pinturas de Dalí y se incorporan nuevos óleos poco conocidos. El carácter digital del catálogo permite actualizar continuamente la información y ampliarla y enmendarla sistemáticamente.

Investigación sobre obra escultórica y gráfica

Por otra parte, desde finales del 2011 se han identificado y documentado las obras escultóricas susceptibles de incorporación al catálogo razonado de escultura y obra tridimensional, que se concibe, al mismo tiempo, como un *work in progress* en línea. El primer tramo comprenderá la producción escultórica de Dalí hasta 1940 y está previsto que se publique próximamente.

También se está trabajando en el catálogo razonado de obra gráfica, que incluirá, en primera instancia, la colección propia de la Fundación y que abarcará las obras ejecutadas entre los años 1920 y 1959.

Recerca per a projectes expositius

Com a investigació per a una producció pròpia cal esmentar el treball per a la propera exposició que tindrà lloc al Castell Gala Dalí de Púbol, i que se centrarà en la col·laboració entre Dalí i Luchino Visconti per a la representació de *Rosalinda o Come vi piace*, de Shakespeare, al Teatro Eliseo de Roma, l'any 1948.

Documental Dalí, la darrera gran obra

La Fundació continua apostant per la realització de projectes audiovisuals de producció pròpia per tal de posar en relleu el valor de la memòria històrica i la necessitat de preservar-la. En aquesta línia, el 2015 es va presentar el documental *Dalí, la darrera gran obra*, un llargmetratge que ofereix a l'espectador una aproximació diferent, complexa i familiar alhora, a l'univers i la persona de Dalí i a la seva darrera gran obra, el Teatre-Museu. També pretén desvelar, a través de la mirada i les paraules de Dalí, alguns enigmes del Museu de Figueres per recordar a l'espectador que traspassar-

Antoni Pitxot i Montse Aguer durant el rodatge de *Dalí, la darrera gran obra*

Antoni Pitxot y Montse Aguer durante el rodaje de *Dalí, la última gran obra*

Como resultado de esta investigación, el CED proporciona apoyo y asesoramiento a algunos estudios de obra escultórica y gráfica de Dalí requeridos directamente a la Fundación por diferentes instituciones o agentes externos.

Investigación para proyectos expositivos

Como investigación para una producción propia cabe mencionar el trabajo para la próxima exposición que tendrá lugar en el Castillo Gala Dalí de Púbol, y que se centrará en la colaboración entre Dalí y Luchino Visconti para la representación de *Rosalinda o Come vi piace*, de Shakespeare, en el Teatro Eliseo de Roma, en 1948.

Documental Dalí, la última gran obra

La Fundación continúa apostando por la realización de proyectos audiovisuales de producción propia al objeto de poner en relieve el valor de la memoria histórica y la necesidad de preservarla. En esta línea, en el 2015 se presentó el documental *Dalí, la última gran obra*, un

ne la porta no és, simplement, entrar en un museu, sinó que comporta l'acceptació d'aquesta provocació que consisteix a deixar-se engolir per la darrera gran obra del Mestre, una obra que ens convida a ser observadors privilegiats de la màgia i el misteri de l'art. El documental va ser guardonat amb el premi Long Film Gold, que atorga AVICOM, en el marc del FIAMP.2015, i es va projectar a Xangai durant l'exposició *Media - Dalí*. A més, va ser seleccionat al Beirut Art Film Festival (BAFF), que va tenir lloc al mes de novembre i on va ser acollit amb gran èxit; els beneficis de les entrades es van destinar a una ONG libanesa.

El documental va ser produït per la Fundació Dalí i realitzat per DocDoc Films, amb la col·laboració de la Fundació Abertis. La direcció és de David Pujol, amb guió del mateix David Pujol i de Montse Aguer, directora del CED. Les tasques de documentació van anar a càrrec de Lucia Moni, del CED.

El CED fent recerca per a futures exposicions

El CED investigando para futuras exposiciones

largometraje que ofrece al espectador una aproximación, diferente, compleja y familiar al mismo tiempo, al universo y la persona de Dalí y a su última gran obra, el Teatro-Museo. También pretende desvelar, a través de la mirada y las palabras de Dalí, algunos enigmas del Museo de Figueres para recordar al espectador que traspassar su puerta no es, simplemente, entrar en un museo, sino que comporta la aceptación de esta provocación que consiste en dejarse engullir por la última gran obra del Maestro, una obra que nos invita a ser observadores privilegiados de la magia y el misterio del arte. El documental fue galardonado con el premio Long Film Gold, que otorga AVICOM, en el marco del FIAMP.2015, y se proyectó en Shanghái durante la exposición *Media - Dalí*. Además, fue seleccionado en el Beirut Art Film Festival (BAFF), que tuvo lugar en el mes de noviembre y donde fue acogido con gran éxito; los beneficios de las entradas se destinaron a una ONG libanesa. El documental fue producido por la Fundación Dalí y realizado por DocDoc Films, con la

50

Ruta Dalí de París

Aquesta nova ruta ofereix un recorregut didàctic pels diferents llocs que Dalí va freqüentar a la capital francesa a partir del 1926. La presentació, a càrrec de Montse Aguer, va tenir lloc el 10 de març a l'Institut Cervantes de París. La recerca documental va ser elaborada per Bea Crespo, del CED.

Altres actuacions

En l'apartat Recerca del web corporatiu de la Fundació es presenten les últimes novetats d'algunes de les investigacions conduïdes des del CED. Durant el 2015, dins el subapartat Textos en descàrrega es van posar al dia els reculls bibliogràfics elaborats amb motiu d'algunes de les exposicions produïdes pel CED: d'una banda, el que ressegueix la relació de l'artista amb les publicacions periòdiques, iniciat el 2008 amb motiu de la mostra *Dalí i les revistes*, i, de l'altra, la compilació d'articles publicats en diaris i revistes sobre la trajectòria artística d'Antoni Pitxot. Aquests continguts s'actualitzen periòdicament mitjançant el buidatge d'arxius i les noves adquisicions.

El CED també fa un seguiment i recopilació diaris de la premsa local, estatal i internacional per tal de mantenir i actualitzar la base de dades Pandora, amb especial atenció a totes les notícies relacionades amb Salvador Dalí i la

51

colaboración de la Fundación Abertis. La dirección es de David Pujol, con guión del mismo David Pujol y de Montse Aguer, directora del CED. El trabajo de documentación estuvo a cargo de Lucia Moni, del CED.

Ruta Dalí de París

Esta nueva ruta ofrece un recorrido didáctico por los diferentes lugares que Dalí frecuentó en la capital francesa a partir de 1926. La presentación, a cargo de Montse Aguer, tuvo lugar el 10 de marzo en el Instituto Cervantes de París. La investigación documental fue elaborada por Bea Crespo, del CED.

Otras actuaciones

En el apartado Investigación de la web corporativa de la Fundación se presentan las últimas novedades de algunas de las investigaciones conducidas desde el CED. Durante el 2015, dentro del subapartado Textos en descarga se pusieron al día las compilaciones bibliográficas elaboradas con motivo de algunas de las exposiciones producidas por el CED: por un lado, la que recorre la relación del artista con las publicaciones periódicas, iniciada en el 2008 con motivo de la muestra *Dalí y las revistas*, y por otro, la compilación de artículos publicados en diarios y revistas sobre la trayectoria artística de Antoni Pitxot. Estos contenidos

Fundació. Així mateix, es confecciona un dossier trimestral de premsa destinat als patrons que, entre altres, inclou notícies sobre subhastes, inauguracions d'exposicions, adquisicions i dades econòmiques.

El CED contribueix també a la revisió de publicacions (llibres, exposicions, reportatges televisius, diaris, revistes, etc.) per a tercers. A banda de verificar que les imatges utilitzades mostrin obres originals de Dalí, es comprova que la informació que les acompanya sigui correcta.

Malgrat que el CED no fa de manera expressa recerques per a tercers, sí que atén consultes i peticions d'informació puntuals que es gestionen via correu electrònic. El 2015 es va processar un total de 502 peticions.

se actualizan periódicamente mediante el vaciado de archivos y las nuevas adquisiciones.

El CED también lleva a cabo un seguimiento y recopilación diarios de la prensa local, estatal e internacional a fin de mantener y actualizar la base de datos Pandora, con especial atención a todas las noticias relacionadas con Salvador Dalí y la Fundación. Así mismo, se confecciona un dossier trimestral de prensa destinado a los patronos que, entre otras, incluye noticias sobre subastas, inauguraciones de exposiciones, adquisiciones y datos económicos.

El CED contribuye también a la revisión de publicaciones (libros, exposiciones, reportajes televisivos, diarios, revistas, etc.) para terceros. Además de verificar que las imágenes utilizadas muestren obras originales de Dalí, se comprueba que la información que las acompaña sea correcta.

A pesar de que el CED no hace de forma expresa investigaciones para terceros, sí atiende consultas y peticiones de información puntuales que se gestionan vía correo electrónico. En el 2015 se procesaron un total de 502 peticiones.

Becaris

Durant l'exercici passat, el CED va gaudir de la col·laboració de becaris procedents d'universitats de diferents països europeus:

AVELINO ABREU. Estudiant de segon any del Màster de psicoanàlisi de la Universitat Paul Valéry de Montpeller.

MARIA DILETTA DINUZZI. Estudiant de didàctica de l'art a l'Accademia di Belle Arti de Nàpols, amb una beca del programa Erasmus Placement.

CLARA SILVESTRE. Estudiant del Màster en gestió del patrimoni cultural i museologia de la Universitat de Barcelona.

ALEKSANDRA SZULIMOWSKA. Estudiant d'Erasmus Placement, llicenciada en filologia hispànica per la Universitat de Wrocław (Polònia) i estudiant de cinquè any de pintura a l'Acadèmia de Belles Arts de la mateixa ciutat.

IRENE VIOLA TOTARO. Estudiant d'Erasmus Plus Traineeship, concretament del Corso di laurea magistrale in arte visive de la Università di Bologna.

L'equip del CED amb les becàries

El equipo del CED con las becarias

Durante el pasado ejercicio, el CED contó con la colaboración de becarios procedentes de universidades de diferentes países europeos:

AVELINO ABREU. Estudiante de segundo año del Máster de Psicoanálisis de la Universitat Paul Valéry de Montpeller.

MARIA DILETTA DINUZZI. Estudiante de Didáctica del Arte en la Accademia di Belle Arti de Nápoles, con una beca del programa Erasmus Placement.

CLARA SILVESTRE. Estudiante del Máster en Gestión del Patrimonio Cultural y Museología de la Universitat de Barcelona.

ALEKSANDRA SZULIMOWSKA. Estudiante de Erasmus Placement, licenciada en Filología Hispánica por la Universidad de Wrocław (Polonia) y estudiante de quinto año de Pintura en la Academia de Bellas Artes de la misma ciudad.

IRENE VIOLA TOTARO. Estudiante de Erasmus Plus Traineeship, concretamente del Corso di laurea magistrale in arte visive de la Università di Bologna.

Becarios

Investigadors

Periòdicament es reben peticions d'investigadors per accedir al fons documental. L'equip del CED atén i gestiona aquestes consultes i prepara els materials que poden ser més interessants abans de l'arribada dels investigadors. El 2015, a més, l'actualització de les informacions pràctiques destinades als investigadors que la Fundació ofereix al seu web va permetre agilitar-ne l'accés i proporcionar-los alguns recursos per preparar la visita. Els temes d'investigació més destacats van ser el Dalí escriptor, amb un interès especial per *La vida secreta*, la col·laboració entre Salvador Dalí i Emilio Pérez Piñero, la influència de Juan de Herrera en l'obra de l'artista, la seva relació amb el paisatge català, i el Dalí dels anys trenta. Al llarg del 2015 va passar pel CED un total de 16 investigadors de diferents nacionalitats: 2 espanyols, 7 catalans, 2 francesos, un italià, 3 nord-americans i un rus.

Investigadors consultant els fons documentals

Investigadores consultando los fondos documentales

Periòdicament se reben peticions de investigadors per accedir al fons documental. El equip del CED atende i gestiona aquestes consultes i prepara els materials que poden ser més interessants abans de la llegada dels investigadors. En el 2015, a més, la actualització de les informacions pràctiques destinades als investigadors que la Fundació ofereix en el seu web va permetre agilitar-les l'accés i proporcionar-les alguns recursos per preparar la visita. Els temes d'investigació més destacats van ser el Dalí escriptor, amb un interès especial per *La vida secreta*, la col·laboració entre Salvador Dalí i Emilio Pérez Piñero, la influència de Juan de Herrera en l'obra de l'artista, la seva relació amb el paisatge català, i el Dalí dels anys trenta. Al llarg del 2015 van passar pel CED 16 investigadors de diferents nacionalitats: 2 espanyols, 7 catalans, 2 francesos, un italià, 3 nord-americans i un rus.

Investigadores

Conferències i seminaris

12 DE FEBRER: Joan Manuel Sevillano va pronunciar una conferència a la Universitat Internacional de Catalunya.

10 DE MARÇ: el gerent de la Fundació va moderar una taula rodona sobre Dalí i Picasso al Círculo Ecuéstre de Barcelona, amb motiu de l'exposició que s'havia de celebrar al Museu Picasso.

20 DE MARÇ: Montse Aguer, directora del CED, va participar en una taula rodona al Museu Picasso de Barcelona, en el marc de l'exposició esmentada.

26 DE MARÇ: Lluís Peñuelas, secretari general de la Fundació, va oferir una conferència sobre l'estructura i l'organització dels museus en el marc del Seminario Iberoamericano sobre Institucionalidad y Políticas Públicas en materia de Museos, organitzat per l'Instituto Interuniversitario para la Comunicación Cultural de la Universidad Carlos III de Madrid.

16 D'ABRIL: Montse Aguer i el director de cinema David Pujol van presentar els projectes audiovisuals de la Fundació en la primera edició de Figueres Be Talent, que va tenir lloc al convent dels caputxins de la capital altempordanesa.

8 DE MAIG: Ramon Boixadós, president de la Fundació Dalí, va presentar el llibre *Gent de l'Empordà*, de l'expatró Joan Armangué, al Centre Cultural Blanquerna de Madrid.

11 DE MAIG: Rosa M. Maurell, coordinadora del CED, va oferir una visita comentada a l'exposició *Dalí, breaking news*, a l'Espai Santa Caterina de Girona, per als estudiants del Grau d'història de l'art de la Universitat de Girona.

11 I 12 DE MAIG: Cinzia Azzini i Imma Parada van participar amb una ponència en el seminari sobre estratègies digitals als museus organitzat pel MNAC i la Xarxa de Museus d'Art.

3 DE DESEMBRE: Joan Manuel Sevillano va oferir una conferència sobre la gestió del llegat dalinià a l'Instituto Cervantes de Pequín.

4 DE DESEMBRE: Montse Aguer va participar en el seminari «Crims contra el patrimoni. Riscos i protecció», organitzat per l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural de Girona, que va tenir lloc al CaixaForum d'aquesta ciutat.

Imatge promocional de l'exposició *Picasso/Dalí. Dalí/Picasso*

Imagen promocional de la exposición *Picasso/Dalí. Dalí/Picasso*

El gerent de la Fundació moderant la taula rodona sobre Dalí i Picasso

El gerente de la Fundación moderando la mesa redonda sobre Dalí y Picasso

54

12 DE FEBRERO: Joan Manuel Sevillano pronunció una conferencia en la Universitat Internacional de Catalunya.

10 DE MARZO: el gerente de la Fundación moderó una mesa redonda sobre Dalí y Picasso en el Círculo Ecuéstre de Barcelona, con motivo de la exposición que debía celebrarse en el Museu Picasso.

20 DE MARZO: Montse Aguer, directora del CED, participó en una mesa redonda en el Museu Picasso de Barcelona, en el marco de la mencionada exposición.

26 DE MARZO: Lluís Peñuelas, secretario general de la Fundación, ofreció una conferencia sobre la estructura y la organización de los museos en el marco del Seminario Iberoamericano sobre Institucionalidad y Políticas Públicas en materia de Museos, organizado por el Instituto Interuni-

Conferencias y seminarios

Anunci de la conferència de Sevillano a l'Instituto Cervantes de Pequín

Anuncio de la conferencia de Sevillano en el Instituto Cervantes de Pekín

55

versitario para la Comunicación Cultural de la Universidad Carlos III de Madrid.

16 DE ABRIL: Montse Aguer y el director de cine David Pujol presentaron los proyectos audiovisuales de la Fundación en la primera edición de Figueres Be Talent, que tuvo lugar en el convento de los capuchinos de la capital del Alt Empordà.

8 DE MAYO: Ramon Boixadós, presidente de la Fundación Dalí, presentó el libro *Gent de l'Empordà*, del expatró Joan Armangué, en el Centro Cultural Blanquerna de Madrid.

11 DE MAYO: Rosa M. Maurell, coordinadora del CED, ofreció una visita comentada a la exposición *Dalí, breaking news*, en el Espai Santa Caterina de Girona, para los estudiantes del Grado de Historia del Arte de la Universitat de Girona.

Visita comentada a l'exposició *Dalí, breaking news* a Girona

Visita comentada a la exposición *Dalí, breaking news* en Girona

11 Y 12 DE MAYO: Cinzia Azzini e Imma Parada participaron con una ponencia en el seminario sobre estrategias digitales en los museos organizado por el MNAC y la Red de Museos de Arte.

3 DE DICIEMBRE: Joan Manuel Sevillano ofreció una conferencia sobre la gestión del legado daliniano en el Instituto Cervantes de Pekín.

4 DE DICIEMBRE: Montse Aguer participó en el seminario «Crímenes contra el patrimonio. Riesgos y protección», organizado por el Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural de Girona, que tuvo lugar en el CaixaForum de esta ciudad.

Servei educatiu

Durant el 2015, el Servei Educatiu va incrementar la seva activitat en un 7,2 % i va atendre gairebé 50.000 usuaris. Del total de les 1.663 activitats portades a terme (visites guiades escolars, familiars, tallers, etc.), un 40 % es va fer en francès, un 34 % en català, un 14 % en anglès, un 7 % en castellà i un 3 % en alemany, i puntualment també se'n va organitzar alguna en holandès i en italià. Quant a l'origen dels grups, la majoria van ser francesos (40 %), seguits dels catalans (35 %) i, a molta distància, dels alemanys (5 %), els nord-americans (5 %) i els provinents de la resta de l'Estat espanyol (4 %). En conjunt es van atendre estudiants de 29 països diferents.

Pel que fa a la tipologia dels grups aollits pel Servei Educatiu, la distribució va ser la següent: educació infantil, 5 %; primària, 20 %; ESO, 53 %; batxillerat, 11 %; universitaris, 4 %; adults, 4 %; activitats familiars, 1 %, i altres, 4 %.

Imatges del «Casalet surrealista»

58

Imágenes del «Casalet surrealista»

Durante el 2015, el Servicio Educativo incrementó su actividad en un 7,2 % y atendió a casi 50 000 usuarios. Del total de las 1663 actividades llevadas a cabo (visitas guiadas escolares, familiares, talleres, etc.), un 40 % se hizo en francés, un 34 % en catalán, un 14 % en inglés, un 7 % en castellano y un 3 % en alemán; puntualmente, también se organizó alguna en holandés y en italiano. En cuanto al origen de los grupos, la mayoría fueron franceses (40 %), seguidos de los catalanes (35 %) y, a mucha distancia, de los alemanes (5 %), los norteamericanos (5 %) y los procedentes del resto del Estado español (4 %). En conjunto se atendió a estudiantes de 29 países diferentes.

En lo que se refiere a la tipología de los grupos acogidos por el Servicio Educativo, la distribución fue la siguiente: educación infantil, 5 %; primaria, 20 %; ESO, 53 %; bachillerato, 11 %; universitarios, 4 %; adultos, 4 %; actividades familiares, 1 %, y otros, 4 %.

Servicio educativo

El 2015, l'equip del Servei Educatiu, format per les educadores Marta Aumatell, Soraya Belmonte, Anna Garcia, Sònia Hernández, Barbara Hoestenbergh, Anna Massot, Gràcia del Ruste i Petra Vlasman, es va ampliar amb dues noves incorporacions: Andrea Bonet i Carme Cabanyó.

Durant l'exercici es van organitzar formacions específiques per a l'equip pedagògic a càrrec de Dolors Velasco, responsable de la secció de paper del Departament de Conservació i Restauració, i Laura Bartolomé, especialista en escultures del CED. També es van fer diverses visites d'aprofundiment sobre alguns espais del Teatre-Museu.

Els dies 22, 23, 25, 26 i 30 de juny es va celebrar el «Casalet surrealista», dirigit especialment als nens i les nenes de Figueres i rodalies. En concret, es van organitzar els tallers següents, en tots els casos amb les places exhaurides:

«Ventalls», «Calaixos», «Galeria d'animals», «Bust surrealitzat», «Mobles comestibles», «Stop-motion monuments», «Somiatruites», «Barrets cargol» i «Acció happening».

Un any més, es va participar a l'Acustiqueta, el programa infantil del Festival Acústica de Figueres, amb l'activitat familiar «Una visita al surrealisme». Cal esmentar així mateix el taller de Nadal, que es va celebrar durant quatre dies del mes de desembre. Totes les activitats familiars van tenir un gran èxit i en la majoria de tallers es van exhaurir les places disponibles. Algunes sessions d'aquestes activitats estaven reservades en exclusiva per als Amics dels Museus Dalí; per als membres d'aquesta associació també es van organitzar, en grups molt reduïts, visites de «Petit Format» concebudes per aprofundir el coneixement del Teatre-Museu.

59

En el 2015, el equipo del Servicio Educativo, formado por las educadoras Marta Aumatell, Soraya Belmonte, Anna Garcia, Sònia Hernández, Barbara Hoestenbergh, Anna Massot, Gràcia del Ruste y Petra Vlasman, se amplió con dos nuevas incorporaciones: Andrea Bonet y Carme Cabanyó.

Durante el ejercicio se organizaron formaciones específicas para el equipo pedagógico a cargo de Dolors Velasco, responsable de la sección de papel del Departamento de Conservación y Restauración, y Laura Bartolomé, especialista en esculturas del CED. También se hicieron diversas visitas de profundización sobre algunos espacios del Teatro-Museo.

Los días 22, 23, 25, 26 y 30 de junio se celebró el «Casalet surrealista» (campamento urbano), dirigido especialmente a los niños y las niñas de Figueres y alrededores. En concreto, se organizaron los siguientes talleres, en todos los casos

con las plazas agotadas: «Abanicos», «Cajones», «Galería de animales», «Busto surrealizado», «Muebles comestibles», «Stop-motion monuments», «Somiatruites», «Sombreros caracol» y «Acción happening».

Un año más, se participó en el Acustiqueta, el programa infantil del Festival Acústica de Figueres, con la actividad familiar «Una visita al surrealismo». Cabe mencionar así mismo el taller de Navidad, que se celebró durante cuatro días del mes de diciembre. Todas las actividades familiares tuvieron un gran éxito y en la mayoría de los talleres se agotaron las plazas disponibles. Algunas sesiones de estas actividades estaban reservadas en exclusiva para los Amics dels Museus Dalí; para los miembros de esta asociación también se organizaron, en grupos muy reducidos, visitas de «Pequeño Formato» concebidas para profundizar en el conocimiento del Teatro-Museo.

Quant als ajuts que es destinen als escolars per visitar els museus Dalí, en el decurs del 2015 la Fundació va oferir visites guiades gratuïtes a les escoles La Salle, Escolàpies, Sant Pau, Pous i Pagès, Parc de les Aigües, Montessori i Carme Guasch de Figueres, Sant Jaume de Portbou, l'Escola de Garrigàs, Mare de Déu del Mont de Vilafant, La Farga de Salt, Teresa de Pallegà de Fortià, Joan Reglà de Bàscara, Josep Peñuelas de la Jonquera, Pompeu Fabra de Llançà i L'Esculapi de l'Escala, al Centre d'Estudis Master de Figueres, al Centre d'Acollida Convent dels Franciscans de la Bisbal i a l'Institut Cap de Creus de Cadaqués. De manera excepcional, van gaudir també d'una visita totalment gratuïta els participants del projecte Rossinyol del Pla educatiu d'entorn de Figueres, els alumnes de cicle superior de l'Escola Carles I de Barcelona, diversos cursos de l'Escola Salvador Dalí de Figueres i l'equip docent de l'Escola Puig d'Arques de Cassà.

Cal recordar així mateix que tots els centres escolars de Figueres, la Pera i Cadaqués disposen d'entrada gratuïta als museus Dalí, com també tots els nens i les nenes de menys de nou anys.

Al llarg del 2015, van rebre l'ajut que la Diputació de Girona atorga a través del programa Indika de Patrimoni Cultural i Educació 2.374 alumnes de les escoles de les comarques gironines.

Durant l'exercici passat, el Servei Educatiu de la Fundació Dalí va participar en la Ruta pedagògica pels museus del Baix Empordà —un curs de formació per als docents de la comarca organitzat per l'Àrea d'Ensenyament del Consell Comarcal del Baix Empordà— oferint una sessió educativa sobre el Castell Gala Dalí de Púbol que va tenir lloc el dissabte 21 de novembre.

Día Internacional de l'Art a Portlligat i a Púbol

Día Internacional del Arte en Portlligat y en Púbol

L'Escola de Garrigàs

La Escuela de Garrigàs

En cuanto a las ayudas que se destinan a los escolares para visitar los museos Dalí, durante el 2015 la Fundación ofreció visitas guiadas gratuitas a las escuelas La Salle, Escolàpies, Sant Pau, Pous i Pagès, Parc de les Aigües, Montessori i Carme Guasch de Figueres, Sant Jaume de Portbou, la Escuela de Garrigàs, Mare de Déu del Mont de Vilafant, La Farga de Salt, Teresa de Pallegà de Fortià, Joan Reglà de Bàscara, Josep Peñuelas de La Jonquera, Pompeu Fabra de Llançà y L'Esculapi de L'Escala, al Centro de Estudios Master de Figueres, al Centro de Acogida Convent dels Franciscans de La Bisbal y al Instituto Cap de Creus de Cadaqués. De manera excepcional, disfrutaron también de una visita totalmente gratis los participantes del proyecto Rossinyol del Plan Educativo de Entorno de Figueres, los alumnos de ciclo superior de la Escuela Carles I de Barcelona, diversos cursos de la Escuela Salvador Dalí de Figueres y el equipo docente de la Escuela Puig d'Arques de Cassà.

Cabe recordar así mismo que todos los centros escolares de Figueres, La Pera y Cadaqués disfrutaron de entrada gratuita a los museos Dalí, como también todos los niños y las niñas de menos de nueve años.

A lo largo del 2015, recibieron la ayuda que la Diputación de Girona otorga a través del programa Indika de Patrimonio Cultural y Educación 2374 alumnos de las escuelas de la provincia de Girona.

Durante el pasado ejercicio, el Servicio Educativo de la Fundación Dalí participó en la Ruta pedagógica por los museos del Baix Empordà —un curso de formación para los docentes de la comarca organizado por el Área de Educación del Consejo Comarcal del Baix Empordà— ofreciendo una sesión educativa sobre el Castillo Gala Dalí de Púbol que tuvo lugar el sábado 21 de noviembre.

D'altra banda, vam participar en el Dia Internacional de l'Art, organitzat pel Centre Cultural la Mercè de Girona, amb diverses activitats familiars al Castell de Púbol i a la Casa-Museu de Portlligat i es va oferir una visita al Museu Dalí de Figueres per a un grup d'instagramers.

El 2015, una vegada més, el Servei Educatiu de la Fundació Dalí va estar present en el jurat del Concurs Infantil de Pintura Ràpida del GEiEG de Girona, del qual se celebrava la quaranta-dosena edició, i va oferir un premi especial per a l'escola que aportés més participants. Els anys 1924 i 1925, el mateix Salvador Dalí havia participat en aquest concurs, en què li va ser concedit el Premi Extraordinari. Les alumnes de batxillerat de l'escola Les Alzines de Girona van gaudir d'una visita gratuïta al Museu Dalí com a premi especial de l'edició del 2014.

A través del conveni d'apadrinament de l'Escola Salvador Dalí de Figueres, es va ampliar la relació i la col·laboració amb aquest centre. Durant l'exercici 2015, així, el seu equip docent va completar les visites a les Cases-Museu de Púbol i Portlligat. Alhora, es van continuar organitzant visites als museus Dalí, amb l'objectiu que tots els alumnes del centre tinguin ocasió de visitar-los al llarg de l'ensenyament primari. L'escola també disposa d'un projecte propi, «DALÍ-ART, el museu entra a l'escola», orientat a desenvolupar la creativitat dels nens i les nenes.

El 2015, tots els grups atesos pel Servei Educatiu van valorar molt positivament cadascuna de les visites i activitats dutes a terme als museus Dalí: un 93 % dels docents va qualificar la visita d'excel·lent, i la puntuació mitjana assolida va ser d'un 9,6 sobre 10.

Participants del «Casalet surrealista»

Participantes del «Casalet surrealista»

Por otra parte, participamos en el Día Internacional del Arte, organizado por el Centro Cultural La Mercè de Girona, con diversas actividades familiares en el Castillo de Púbol y en la Casa-Museo de Portlligat y se ofreció una visita al Museo Dalí de Figueres para un grupo de instagramers.

En el 2015, una vez más, el Servicio Educativo de la Fundación Dalí estuvo presente en el jurado del Concurso Infantil de Pintura Rápida del GEiEG de Girona, del cual se celebraba la cuadragésima segunda edición, y ofreció un premio especial para la escuela que aportara más participantes.

En 1924 y 1925, el propio Salvador Dalí había participado en este concurso, en el que le fue concedido el Premio Extraordinario. Las alumnas de bachillerato de la escuela Les Alzines de Girona disfrutaron de una visita gratuita al Museo Dalí como premio especial de la edición del 2014.

A través del convenio de apadrinamiento de la Escuela Salvador Dalí de Figueres, se amplió la relación y la colaboración con este centro. Durante el ejercicio 2015, así, su equipo docente completó las visitas a las Casas-Museo de Púbol y Portlligat. Al mismo tiempo, se continuaron organizando visitas a los museos Dalí, con el objetivo de que todos los alumnos del centro tuvieran ocasión de visitarlos a lo largo de la enseñanza primaria. La escuela también dispone de un proyecto propio, «DALÍ-ART, el museo entra en la escuela», orientado a desarrollar la creatividad de los niños.

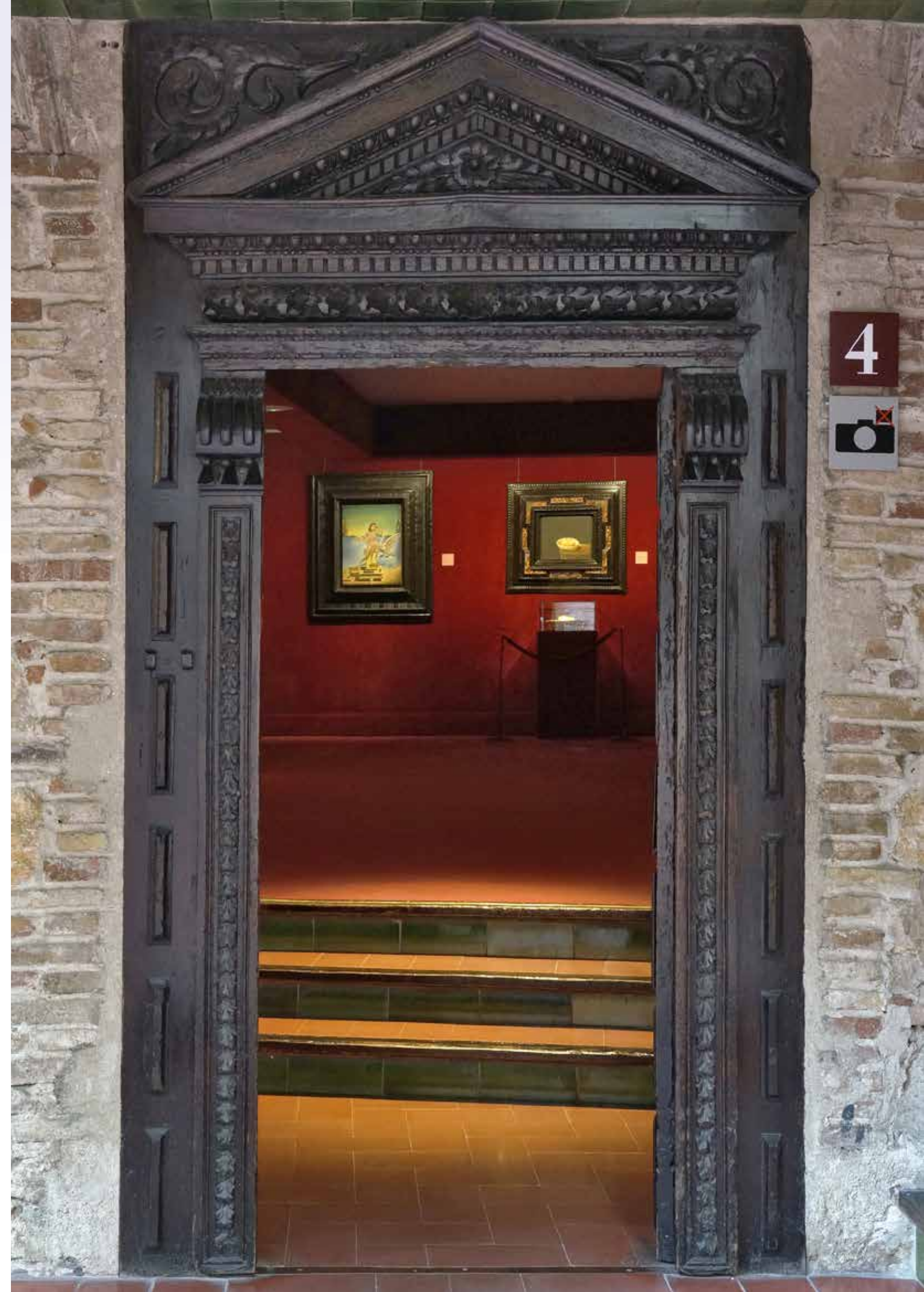
En el 2015, todos los grupos atendidos por el Servicio Educativo valoraron muy positivamente cada una de las visitas y las actividades llevadas a cabo en los museos Dalí: un 93 % de los docentes calificó la visita de excelente, y la puntuación media alcanzada fue de un 9,6 sobre 10.

Promocionar

4

62

Promocionar

Al llarg del 2015 es van celebrar 4 rodes de premsa i es van emetre 12 comunicats i una nota d'agenda. A continuació es detallen les rodes de premsa ofertes:

12 DE GENER: presentació de la darrera adquisició d'obra, *Violetes imperials*, amb Antoni Pitxot i Montse Aguer.

23 DE FEBRER: els mateixos directius van participar en la inauguració de l'exposició *Què hi ha de nou? —Velázquez*, a les sales remodelades del Teatre-Museu Dalí.

16 DE MARÇ: presentació de la memòria de l'exercici 2014, a càrrec de Montse Aguer, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano.

23 DE MARÇ: inauguració de l'exposició temporal del Castell de Púbol dedicada a l'escultura de Dalí, amb la participació de Ramon Boixadós, president de la Fundació, Montse Aguer, directora del CED, i Laura Bartolomé, comissària de la mostra.

Presentació als mitjans de l'adquisició de *Violetes imperials*

Presentación a los medios de la adquisición de *Violetas imperiales*

A lo largo del 2015 se celebraron 4 ruedas de prensa y se emitieron 12 comunicados y una nota de agenda. A continuación se detallan las ruedas de prensa ofrecidas:

12 DE ENERO: presentación de la última adquisición de obra, *Violetas imperiales*, con Antoni Pitxot y Montse Aguer.

23 DE FEBRERO: los mismos directivos participaron en la inauguración de la exposición *¿Qué hay de nuevo? —Velázquez*, en las salas remodeladas del Teatro-Museo Dalí.

16 DE MARZO: presentación de la memoria del ejercicio 2014, a cargo de Montse Aguer, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano.

23 DE MARZO: inauguración de la exposición temporal del Castillo de Púbol dedicada a la escultura de Dalí, con la participación de Ramon Boixadós, presidente de la Fundación, Montse Aguer, directora del CED, y Laura Bartolomé, comisaria de la muestra.

24 DE JUNY: Joan Manuel Sevillano va presentar a Xangai el projecte expositiu del mes de novembre *Media-Dalí*, amb l'assistència del cònsol d'Espanya en aquesta ciutat xinesa.

16 DE NOVENBRE: la Fundació Dalí va celebrar, sota la cúpula del Teatre-Museu, un homenatge privat a Antoni Pitxot, amb parlaments de Ramon Boixadós, president de la institució, Montse Aguer, directora del CED, Pepe Serra, director del MNAC, i Màrius Carol, director de La Vanguardia. Durant l'esdeveniment es va projectar un recull d'imatges audiovisuals.

19 DE NOVENBRE: fruit d'una iniciativa impulsada pels Amics dels Museus Dalí, amb la col·laboració de la Fundació Dalí i l'Ajuntament de Figueres, es va retre un homenatge públic a Antoni Pitxot. L'acte, al qual va assistir un públic nombrós, va incloure intervencions a càrrec de Carles Ayats, president de l'entitat organitzadora, Lluís Peñuelas, secretari general de la Fundació, i Marta Felip, alcaldessa de Figueres. Montse Aguer, directora del CED, i David Pujol

Presentació de la memòria del 2014, a càrrec de Montse Aguer, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano

Presentación de la memoria del 2014, a cargo de Montse Aguer, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano

24 DE JUNIO: Joan Manuel Sevillano presentó en Shanghái el proyecto expositivo del mes de noviembre *Media-Dalí*, con la asistencia del cónsul de España en esta ciudad china.

16 DE NOVIEMBRE: la Fundación Dalí celebró, bajo la cúpula del Teatro-Museo, un homenaje privado a Antoni Pitxot, con parlamentos de Ramon Boixadós, presidente de la institución, Montse Aguer, directora del CED, Pepe Serra, director del MNAC, y Màrius Carol, director de *La Vanguardia*. Durante el evento se proyectó un recopilatorio de imágenes audiovisuales.

19 DE NOVIEMBRE: fruto de una iniciativa impulsada por los Amics dels Museus Dalí, con la colaboración de la Fundación Dalí y el Ayuntamiento de Figueres, se rindió un homenaje público a Antoni Pitxot. El acto, al cual asistió numeroso público, incluyó intervenciones a cargo de Carles Ayats, presidente de la entidad organizadora, y Lluís Peñuelas, secretario general de la Fundación, y Marta Felip, alcaldesa de Figueres. Montse Aguer, directora del CED, y David Pujol

64

van presentar el documental *Dalí, la darrera gran obra*, que s'estrenava a Figueres en primícia europea.

Així mateix, es va donar suport a l'organització de 2 rodes de premsa que es van celebrar al Museu Municipal de Cadaqués: la primera, el 12 de juny, per inaugurar l'exposició *Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorn a la pintura*, i la segona, el 31 de juliol, per presentar-ne el catàleg.

Entre els comunicats de premsa de l'exercici passat destaquen els que es van emetre per anunciar la xifra de visitants del 2014 als museus Dalí, la clausura de l'exposició al MMOMA de Moscou, al febrer, la visita al Teatre-Museu d'uns operadors turístics russos, organitzada per Natalie Tours, i la que hi van fer els participants del Fòrum d'Excel·lència per a Directius, celebrat a Lloret. Cal esmentar, així mateix, una nota d'agenda amb els horaris i les novetats d'estiu als museus Dalí i els comunicats relatius a l'adquisició d'unes fotografies inèdites de Salvador Dalí fetes per l'holandès Jan Adam Stevens, la concessió del primer premi d'AVICOM

Laura Bartolomé, del CED, glossant l'obra *Bust de dona retrospectiu*

Laura Bartolomé, del CED, glosando la obra *Busto de mujer retrospectivo*

presentaron el documental *Dalí, la última gran obra*, que se estrenaba en Figueres en primícia europea.

Así mismo, se prestó apoyo a la organización de 2 ruedas de prensa que se celebraron en el Museu Municipal de Cadaqués: la primera, el 12 de junio, para inaugurar la exposición *Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorno a la pintura*, y la segunda, el 31 de julio, para presentar el catálogo de la muestra.

Entre los comunicados de prensa del pasado ejercicio destacan los que se emitieron para anunciar la cifra de visitantes del 2014 a los museos Dalí, la clausura de la exposición en el MMOMA de Moscú, en febrero, la visita al Teatro-Museo de unos operadores turísticos rusos, organizada por Natalie Tours, y la que realizaron los participantes del Fórum de Excelencia para Directivos, celebrado en Lloret. Cabe mencionar, así mismo, una nota de agenda con los horarios y las novedades de verano en los museos Dalí y los comunicados relativos a la adquisición de unas fotografías

65

al documental *Dalí, la darrera gran obra*, la inauguració de l'exposició *Media - Dalí* a Xangai i la convocatòria dels dos homenatges a Antoni Pitxot.

Una altra acció de comunicació rellevant va ser el viatge de premsa organitzat per a un grup de representants del diari *Yomiuri Shimbun* de cara a una futura exposició al país nipó.

Reportatges i entrevistes

Durant el 2015 van veure la llum diversos programes de televisió i reportatges amb el món dalinià com a rerefons. És el cas del capítol de *(S)avis* dedicat a Antoni Pitxot, que es va poder veure a TV3, com també del programa *El foraster*, que va visitar el Castell de Púbol amb Quim Chicot de can Bosch, el masover dels Dalí, de qui al setembre vam haver de lamentar el traspàs. La 2 de TVE va emetre el capítol de *This is Opera* que s'havia rodat a Portlligat i al Castell de Púbol, i en què Ramon Gener comparava els destins

Acte inaugural de la mostra *Media - Dalí* a l'espai de K11 Art Foundation

Acto inaugural de la muestra *Media - Dalí* en el espacio de K11 Art Foundation

inéditas de Salvador Dalí realizadas por el holandés Jan Adam Stevens, la concesión del primer premio de AVICOM al documental *Dalí, la última gran obra*, la inauguración de la exposición *Media - Dalí* en Shanghái y la convocatoria de los dos homenajes a Antoni Pitxot.

Otra acción de comunicación relevante fue el viaje de prensa organizado para un grupo de representantes del diario *Yomiuri Shimbun* de cara a una futura exposición en el país nipón.

Reportajes y entrevistas

Durante el 2015 vieron la luz diversos programas de televisión y reportajes con el mundo daliniano como trasfondo. Es el caso del capítulo de *(S)avis* dedicado a Antoni Pitxot, que se pudo ver en TV3, como también del programa *El foraster*, que visitó el Castillo de Púbol con Quim Chicot de Can Bosch, el guardés de los Dalí, cuyo fallecimiento tuvimos que lamentar en el mes de septiembre. La 2 de TVE

amorosos de Wagner i Mathilde i de Tristany i Isolda amb els de Dalí i Gala. La Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat també va ser l'escenari d'un número de l'edició francesa de la revista *Vanity Fair*. L'espai *À une heure de nos frontières*, de TF1, va dedicar l'escapada que habitualment proposa a un recorregut per Portlligat i pel Teatre-Museu de Figueres, amb l'acompanyament d'una guia del Servei Educatiu. El programa de TVE *Costa España*, que visita els ports més emblemàtics de la Península, també es va deixar seduir per Cadaqués i Portlligat. Quant al Teatre-Museu Dalí de Figueres, la popular revista de viatges *Lonely Planet Traveller* va actualitzar-ne el seu fons fotogràfic, com ho van fer així mateix la secció de viatges de *The New York Times*, *Condé Nast Traveler* i el canal digital de National Geographic. L'artista japonès Nobuaki Itoh va gravar un *videoselfie* per a un projecte que portava a terme en el marc d'una residència a Matadero Madrid.

El president de la Fundació, Ramon Boixadós, va ser entrevistat per la veterana periodista Olga Viza en el programa *Vespre*

a *La 2*, de TVE Catalunya. D'altra banda, la productora Bluebird va incloure una extensa entrevista a Montse Aguer en la gravació d'un dels 14 capítols de la seva sèrie sobre impressionistes i avantguardistes, concretament el dedicat a Salvador Dalí. La mateixa Montse Aguer i Antoni Pitxot van ser entrevistats igualment pel canal Arte per a un documental titulat *Les oubliés: Gala Dalí* que es va filmar al Triangle Dalinià. La directora del CED i el responsable de les Cases-Museu, Jordi Artigas, van atendre una productora que preparava un documental sobre històries d'amor d'artistes per al canal Sky Arts, i també van participar en una emissió del programa *Déu n'hi dron*, de 8TV, que es va gravar a Púbol i Figueres i que se centrava en l'atractiu de les imatges aèries. Montse Aguer va ser entrevistada així mateix per la televisió digital Àtica Empordà i pel programa *Mirador* d'Empordà Televisió, entre molts altres. Quant a publicacions escrites, va respondre a les preguntes de *Le Monde* o *The New York Times*, per destacar-ne només algunes. En l'apartat de ràdio, finalment, la directora del CED va ser entrevistada pels programes

Catalunya al dia, de Catalunya Ràdio, *El ojo crítico*, de RNE, *Què vols ser?*, de la Cadena SER, i *La terraza* i *Julia en verano*, tots dos d'Onda Cero, així com per nombroses emissores locals, com ara Ràdio Vilafant. Lluís Peñuelas va concedir entrevistes a la revista *Tendencias del Mercado del Arte*, al setmanari *Hora Nova* i a diversos informatius d'emissores de ràdio, mentre que Joan Manuel Sevillano va atendre el corresponçal a Espanya del diari britànic *The Times* i la revista *ARTnews*, el diari *China Daily* i va fer una presentació de la Fundació per a la cadena privada xinesa Phoenix Television. Finalment, Jordi Artigas va acompanyar, en un recorregut pel Teatre-Museu, el programa de viatges *Monika's travel diary*, d'una cadena privada polonesa.

Durant el 2015 van col·laborar en l'Àrea de Comunicació els estudiants en pràctiques Aitor Morte i Andrea Girona, que van donar suport en tasques diàries així com en projectes com el web en xinès i en nombroses campanyes a les xarxes socials.

MEMÒRIA

Aquesta publicació descriu amb detall i de forma il·lustrada l'activitat que es porta a terme des de les diverses àrees de la Fundació Dalí i els seus museus per tal de complir els objectius de la institució. Així mateix, inclou un annex amb les xifres econòmiques que es deriven d'aquesta activitat. Se n'edita més d'un miler d'exemplars en dues versions bilingües, català/castellà i anglès/francès.

Sevillano a Phoenix TV

Sevillano en Phoenix TV

Emissió del programa (S)avis amb Antoni Pitxot

Emissió del programa (S)avis con Antoni Pitxot

Aguer a la inauguració de Xangai

Aguer en la inauguración de Shanghai

66

Homenatge institucional a Antoni Pitxot amb Pepe Serra, Marta Felip, Ramon Boixadós, Montse Aguer i Màrius Carol

Homenaje institucional a Antoni Pitxot con Pepe Serra, Marta Felip, Ramon Boixadós, Montse Aguer y Màrius Carol

67

La família d'Antoni Pitxot va ser present en l'acte privat organitzat en record del director del Museu

La familia de Antoni Pitxot estuvo presente en el acto privado organizado en recuerdo del director del Museo

emitió el capítol de *This is Opera* que se había grabado en Portlligat y en el Castillo de Púbol, y en el que Ramon Gener comparaba los destinos amorosos de Wagner y Mathilde y de Tristán e Isolda con los de Dalí y Gala. La Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat también fue el escenario de un número de la edición francesa de la revista *Vanity Fair*. El espacio *À une heure de nos frontières*, de TF1, dedicó la escapada que habitualmente propone a un recorrido por Portlligat y por el Teatro-Museo de Figueres, con el acompañamiento de una guía del Servicio Educativo. El programa de TVE *Costa España*, que visita los puertos más emblemáticos de la Península, también se dejó seducir por Cadaqués y Portlligat. En cuanto al Teatro-Museo Dalí de Figueres, la popular revista de viajes *Lonely Planet Traveller* actualizó su fondo fotográfico, como también hicieron la sección de viajes de *The New York Times*, *Condé Nast Traveler* y el canal digital de National Geographic. El artista japonés Nobuaki Itoh grabó un *videoselfie* para un proyecto que llevaba a cabo en el marco de una residencia en Matadero Madrid.

El presidente de la Fundación, Ramon Boixadós, fue entrevistado por la veterana periodista Olga Viza en el programa *Vespre a La 2*, de TVE Catalunya. Por otra parte, la productora Bluebird incluyó una extensa entrevista a Montse Aguer en la grabación de uno de los 14 capítulos de su serie sobre impresionistas y vanguardistas, concretamente el dedicado a Salvador Dalí. La propia Montse Aguer y Antoni Pitxot fueron entrevistados igualmente por el canal Arte para un documental titulado *Les oubliés: Gala Dalí* que se filmó en el Triángulo Daliniano. La directora del CED y el responsable de las Casas-Museo, Jordi Artigas, atendieron a una productora que preparaba un documental sobre historias de amor de artistas para el canal Sky Arts, y también participaron en una emisión del programa *Déu n'hi dron*, de 8TV, que se grabó en Púbol y Figueres y que se centraba en el atractivo de las imágenes aéreas. Montse Aguer fue entrevistada así mismo por la televisión digital Àtica Empordà y por el programa *Mirador* de Empordà Televisió, entre muchos otros. En cuanto a las publicaciones escritas, respondió a las preguntas de *Le Monde* o *The New York Times*, por destacar solo algunas.

En el apartado de radio, finalmente, la directora del CED fue entrevistada por los programas *Catalunya al dia*, de Catalunya Ràdio, *El ojo crítico*, de RNE, *Què vols ser?*, de la Cadena SER, y *La terraza* y *Julia en verano*, ambos de Onda Cero, así como por numerosas emisoras locales, como Ràdio Vilafant. Lluís Peñuelas concedió entrevistas a la revista *Tendencias del Mercado del Arte*, al semanario *Hora Nova* y a diversos informativos de emisoras de radio, mientras que Joan Manuel Sevillano atendió al corresponçal en España del diario británico *The Times* y a la revista *ARTnews*, al diario *China Daily* e hizo una presentación de la Fundación para la cadena privada china Phoenix Television. Finalmente, Jordi Artigas acompañó, en un recorrido por el Teatro-Museo, al programa de viajes *Monika's travel diary*, de una cadena privada polaca.

Durante el 2015 colaboraron en el Área de Comunicación los estudiantes en prácticas Aitor Morte y Andrea Girona, que prestaron apoyo en labores diarias así como en proyectos como la web en chino y en numerosas campañas en las redes sociales.

MEMORIA

Esta publicación describe con detalle y de forma ilustrada la actividad que se lleva a cabo desde las diversas áreas de la Fundación Dalí y sus museos a fin de cumplir los objetivos de la institución. Así mismo, incluye un anexo con las cifras económicas que se derivan de esta actividad. Se editan más de un millar de ejemplares en dos versiones bilingües, catalán/castellano e inglés/francés.

Web

El 2015 va ser el primer any complet de funcionament del nou web corporatiu, que es va llançar el 15 de juliol del 2014. Les millores implementades durant l'exercici es van traduir en un increment considerable de l'afluència d'internautes a la plataforma, que va enregistrar un total de 2.258.423 visites, amb un increment del 45 % respecte al 2014. Si comparem el primer semestre del 2015 amb el mateix període de l'any anterior, en què encara funcionava el web antic, observarem que l'augment és del 88 %. Durant tot l'exercici vam continuar enriquint la plataforma amb nous continguts. En aquest àmbit cal destacar la incorporació, dins la secció Educa Dalí, de l'apartat Surrealitzat: concebut amb l'objectiu d'establir un diàleg amb el públic infantil, s'hi ofereixen eines perquè els més petits puguin construir a casa els objectes surrealistes dels nostres tallers educatius o se'ls convida a crear dibuixos inspirats en Dalí i a compartir-los amb nosaltres. L'aposta de la Fundació Dalí quant a producció audiovisual es materialitza en l'apartat Projectes audiovisuals, que, a través de documentals de producció pròpia, dona a conèixer al gran públic la figura, l'obra i els museus del geni empordanès. Els internautes interessats a descobrir les meravelles dels nostres espais i del paisatge que els acull poden fer, per mitjà del vídeo *El Triangle Dalinià*, un viatge virtual que els condueix pels racons

68

Web

El 2015 fue el primer año completo de funcionamiento de la nueva web corporativa, que se lanzó el 15 de julio de 2014. Las mejoras implementadas durante el ejercicio se tradujeron en un incremento considerable de la afluencia de internautes a la plataforma, que registró un total de 2258423 visitas, un 45% más que en el 2014. Si comparamos el primer semestre del 2015 con el mismo período del año anterior, en el que todavía funcionaba la web antigua, vemos que el incremento es del 88%. Durante todo el ejercicio seguimos enriqueciendo la plataforma con nuevos contenidos, entre los cuales cabe destacar el apartado Surrealízate de la sección Educa Dalí: concebido con el objetivo de establecer un diálogo con el público infantil, en él se ofrecen herramientas para que los más pequeños puedan construir en casa los objetos surrealistas de nuestros talleres educativos, o se los invita a crear dibujos inspirados en Dalí y compartirlos con nosotros. La apuesta de la Fundación Dalí en producción audiovisual se materializa en el apartado Proyectos audiovisuales, en el que se da a conocer al gran público la figura, la obra y los museos del genio ampurdanés a través de unos documentales de producción propia. Los internautes interesados en descubrir las maravillas de nuestros espacios y del paisaje que los acoge podrán emprender un viaje virtual a través del vídeo *El triángulo*

més amagats de cada recinte i que ofereix impressionants vistes captades des d'un dron.

Un dels projectes més innovadors del 2015 va ser la publicació, amb motiu de l'exposició *Media - Dalí* a Xangai, del web oficial en xinès. Pensat per esdevenir el web de referència de Salvador Dalí a la Xina, www.salvadorDalimuseum.cn facilita un accés de primera mà als continguts que oferim sobre Dalí, Gala i els museus i dona a conèixer la missió i l'activitat de la Fundació que el mateix artista va crear en vida. Ara, els internautes xinesos poden familiaritzar-se amb la vida i la producció artística de Dalí a través de la seva biografia i d'una presentació de més de 70 obres destacades. Els museus Dalí ocupen un lloc preeminent al web, en el qual també es presenta una selecció d'institucions culturals d'arreu del món que exposen obra de l'artista. En la secció

dedicada a les exposicions més grans organitzades per la Fundació a escala internacional s'atorga una rellevància especial a les tres mostres celebrades a la Xina els anys 2000, 2001 i 2015. El recorregut de l'usuari pel web s'acaba amb una presentació de la Fundació i de la seva missió i activitat que transmet el rigor i la seriositat de la nostra tasca en l'àmbit cultural. La plataforma va ser concebuda específicament per al públic xinès, per la qual cosa vam treballar amb una empresa de dissenyadors local. Per al desenvolupament i la programació del web vam disposar, una vegada més, de la col·laboració de La Magnètica; a fi de garantir en tot moment l'adequació del web als requeriments del mercat, aquesta empresa ens va oferir un equip integrat, entre altres, per dues persones especialitzades no només en comunicació, sinó també en cultura asiàtica.

Llançament del web corporatiu en xinès

Lanzamiento de la web corporativa en chino

daliniano, que nos guía por los rincones más escondidos de cada recinto y nos sorprende con impresionantes vistas captadas desde un dron.

Uno de los proyectos más novedosos del 2015 fue la publicación de la web oficial en chino con motivo de la exposición *Media - Dalí* en Shanghái. Pensada para convertirse en la web de referencia de Salvador Dalí en China, www.salvadorDalimuseum.cn facilita el acceso de primera mano a nuestros contenidos sobre Dalí, Gala y los museos, así como a la misión y la actividad de la Fundación que el propio artista creó en vida. Los internautes chinos podrán conocer la vida y la producción artística de Dalí a través de su biografía y de la presentación de más de 70 obras destacadas. Los museos Dalí ocupan un lugar preeminente en la web, que también presenta una selección de instituciones

culturales del mundo que exponen obra del artista. En una sección dedicada a las mayores exposiciones organizadas por nuestra Fundación a escala internacional, tienen particular relevancia las tres organizadas en China en 2000, 2001 y 2015. Finalmente, el recorrido del usuario por la página web concluye con una presentación de la Fundación y de su misión y actividad que transmite la rigurosidad y seriedad de nuestra labor en el ámbito cultural. Esta plataforma fue concebida específicamente para el público chino, por lo que trabajamos con una empresa de diseñadores local. Para el desarrollo y la programación de la web contamos una vez más con la colaboración de La Magnética, empresa que, para garantizar en todo momento la adecuación de la web a los requerimientos del mercado, nos ofreció un equipo integrado, entre otros, por dos personas especializadas no solo en comunicación sino también en cultura asiática.

Xarxes socials

El 2015 es va caracteritzar per una consolidació del treball a les xarxes socials, que continuen essent una eina important per mantenir una comunicació més dinàmica i oberta amb els usuaris. La gran novetat va ser l'obertura d'un perfil oficial a Instagram. Per presentar al públic aquesta nova xarxa social vam organitzar tres concursos de fotografia amb la col·laboració de l'associació Inframuntanats. L'objectiu era obrir les portes als instagramers i buscar una visió diferent dels nostres centres museístics. Un jurat format per una representació de les diferents àrees de la Fundació Dalí va escollir les fotografies guanyadores basant-se en criteris d'originalitat, novetat, missatge i qualitat de la proposta. Cal destacar així mateix que el nostre Facebook oficial va assolir els 10.588 seguidors i que a través del Twitter de la Fundació, que ja en suma 12.600, vam tenir ocasió de

Instantània pujada a les xarxes de la Fundació Dalí

Instantània subida a las redes de la Fundación Dalí

Redes sociales

El 2015 se caracterizó por una consolidación del trabajo en las redes sociales, que siguen siendo una importante herramienta para comunicarse con los usuarios de una manera más dinámica y directa. La gran novedad fue la apertura de un perfil oficial en Instagram. Para presentar al público esta nueva red social organizamos tres concursos de fotografía con la colaboración de la asociación Inframuntanats. El objetivo era abrir nuestras puertas a los *instagramers* y buscar una visión diferente de nuestros centros museísticos. Un jurado formado por una representación de las diferentes áreas de la Fundación Dalí escogió las fotografías ganadoras basándose en criterios de originalidad, novedad, mensaje y calidad de la propuesta. Cabe destacar, así mismo, que el Facebook oficial alcanzó los 10588 seguidores y que a través del Twitter de la Fundación, que cuenta con 12600 *followers*,

participar en la #MuseumWeek 2015, una setmana durant la qual vam parlar amb els usuaris de temes relacionats amb els nostres museus i amb l'obra de Dalí i en què els vam convidar a compartir records i fotos. En les altres dues xarxes socials en què té presència la nostra institució, Flickr i YouTube, es va seguir la política de publicacions d'anys anteriors, reservant la plataforma de vídeos per a les conferències i notícies de la Fundació, i la comunitat de fotografies per a les col·leccions d'imatges de visites generades pel Servei Educatiu.

Promoció i difusió dels museus

Durant el 2015, la xifra de visitants dels museus Dalí va enregistrar una disminució deguda, sobretot, al descens del nombre de visitants en grup, majoritàriament d'origen rus. Per contra, es va observar una recuperació del visitant

Foto guanyadora del concurs d'Instagram

Foto ganadora del concurso de Instagram

tuvimos ocasión de participar en la #MuseumWeek 2015, una semana en la que hablamos con los usuarios de temas relacionados con nuestros museos y con la obra de Dalí y les invitamos a compartir sus recuerdos y fotos. En las otras dos redes sociales en que la entidad tiene presencia, Flickr y YouTube, se siguió la política de publicaciones de los años pasados, reservando la plataforma de vídeos a las conferencias y noticias de la Fundación, y la comunidad de fotografías a las colecciones de imágenes de visitas generadas por el Servicio Educativo.

Promoción y difusión de los museos

Durante el 2015, la cifra de visitantes de los museos Dalí registró una disminución debida, sobre todo, al descenso del número de visitantes en grupo, mayoritariamente de origen ruso. Por el contrario, se observó una recuperación

individual, la qual cosa va comportar un reforç de les eines de promoció adreçades a aquest tipus de públic.

L'Agència Catalana de Turisme, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona i Turespaña van mantenir les accions de promoció habituals als museus Dalí: visites per a operadors turístics i mitjans de comunicació d'arreu i participació en les fires d'àmbit turístic més importants.

Als museus Dalí, en concret, es van rebre viatges de familiarització i de premsa de la xarxa social xinesa Tencent, la delegació de la Generalitat a l'Alguer, companyies aèries com Air Canada o Ryanair i operadors turístics com ara Tez Tour (concretament les delegacions de Moscou, Minsk, VÍlnius, Kíev i Sant Petersburg) o Kuoni. Així mateix, ens van visitar ponents i participants del Fòrum d'Excel·lència per a Directius celebrat a Lloret, del *post-event tour* d'IBTM World i dels *workshops* Meet Catalunya i Buy Catalunya, diversos representants d'Intercruises i de Globalia, assistents a la convenció de Petit Futé, al congrés organitzat per Natalie Tours i al festival de música Girona A Cappella, i també operadors turístics japonesos, alemanys, de països de l'Est, brasilers, etc. A aquesta llista cal afegir-hi periodistes i bloguers irlandesos, holandesos, italians, austríacs, canadencs, americans, mexicans, russos, israelians i xinesos, per posar

71

del visitante individual, lo que comportó un refuerzo de las herramientas de promoción dirigidas a este tipo de público. La Agència Catalana de Turisme, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona y Turespaña mantuvieron las acciones de promoción habituales en los museos Dalí: visitas para operadores turísticos y medios de comunicación de todo el mundo y participación en las ferias de ámbito turístico más importantes.

En los museos Dalí, en concreto, se recibieron viajes de familiarización y de prensa de la red social china Tencent, la delegación de la Generalitat en Alguer, compañías aéreas como Air Canada o Ryanair y operadores turísticos como Tez Tour (concretamente las delegaciones de Moscú, Minsk, VÍlnius, Kiev y San Petersburgo) o Kuoni. Así mismo, nos visitaron ponentes y participantes del Fórum de Excelencia para Directivos celebrado en Lloret, del *post-event tour* de IBTM World y de los *workshops* Meet Catalunya y Buy Catalunya, diversos representantes de Intercruises y de Globalia, asistentes a la convención de Petit Futé, al congreso organizado por Natalie Tours y al festival de música Girona A Cappella, y también operadores turísticos japonesos, alemanes, de países del Este, brasileños, etc. A esta lista hay que añadir periodistas y blogueros irlandeses, holandeses, italianos, austríacos, canadienses, americanos, mexicanos,

només uns quants exemples. En definitiva, generadors d'opinió i agents de viatges d'origens tan remots com la Xina, Indonèsia o Azerbaidjan, i amb interessos tan diferents com l'enogastronomia, el golf, el senderisme, el llegat medieval o el passat jueu.

Durant l'exercici 2015, d'altra banda, es va mantenir la col·laboració amb l'Associació de Guies de Girona, l'Àrea de Turisme de l'Ajuntament de Figueres i l'associació Comerç Figueres per a tot allò que afecta la ciutat i el Museu. En aquest apartat destaquen, en particular, l'acció promoguda per Comerç Figueres «Tastets surrealistes», que va tenir lloc de l'11 de juny a l'11 de juliol i que va aplegar els restaurants figuerencs. El 2015 també es va crear l'associació Hotels de Figueres, amb la qual la Fundació Dalí ha establert vincles estrets per tal de millorar els serveis relacionats amb la visita al Museu Dalí.

En l'edició del 2015, la temporada de visites nocturnes al Teatre-Museu es va prolongar de l'1 al 31 d'agost. En total es van comptabilitzar 13.421 visites, xifra que, amb relació a l'any anterior, representa un descens del 25 % atribuïble principalment a la davallada del nombre de visitants d'origen rus. Aquesta modalitat de visita, que inclou una copa de cava i diverses projeccions amb Salvador Dalí

russos, israelitas y chinos, por poner solo algunos ejemplos. En definitiva, generadores de opinión y agentes de viajes de orígenes tan remotos como China, Indonesia o Azerbaiyán, y con intereses tan diferentes como la enogastronomía, el golf, el senderismo, el legado medieval o el pasado judío.

Durante el ejercicio 2015, por otra parte, se mantuvo la colaboración con la Asociación de Guías de Girona, el Área de Turismo del Ayuntamiento de Figueres y la asociación Comerç Figueres para todo aquello que afecta a la ciudad y el Museo. En este apartado destaca, en particular, la acción promovida por Comerç Figueres «Tastets surrealistas», que tuvo lugar del 11 de junio al 11 de julio y que reunió a los restaurantes figuerenses. En el 2015 también se creó la asociación Hotels de Figueres, con la cual la Fundación Dalí ha establecido vínculos estrechos al objeto de mejorar los servicios relacionados con la visita al Museo Dalí.

En la edición del 2015, la temporada de visitas nocturnas al Teatro-Museo se prolongó del 1 al 31 de agosto. En total se contabilizaron 13421 visitas, cifra que, en relación con el año anterior, representa un descenso del 25% atribuible principalmente a la caída del número de visitantes de origen ruso. Esta modalidad de visita, que incluye una copa de cava y proyecciones diversas con Salvador Dalí como protagonista,

com a protagonista, és un dels atractius que la Fundació proposa per a les nits d'estiu. El 2015, a més de reforçar serveis com ara el de venda anticipada d'entrades, es van organitzar visites guiades de nit en diversos idiomes; la novetat va tenir un gran èxit i cada dia es van esgotar les places disponibles.

Un altre element de promoció que va continuar vigent durant l'exercici passat va ser el conveni amb Turisme Juvenil de Catalunya, que permet oferir descomptes als titulars del Carnet Jove.

Especial Què Fem? de La Vanguardia dedicat al Castell de Púbol

Especial Què Fem? de La Vanguardia dedicado al Castillo de Púbol

es uno de los atractivos que la Fundación propone para las noches de verano. En el 2015, además de reforzar servicios como el de venta anticipada de entradas, se organizaron visitas guiadas por la noche en diversos idiomas; la novedad tuvo un gran éxito y cada día se agotaron las plazas disponibles.

Otro elemento de promoción que continuó vigente durante el ejercicio pasado fue el convenio con Turisme Juvenil de Catalunya, que permite ofrecer descuentos a los titulares del Carnet Jove.

Així mateix, es van intensificar les accions de promoció adreçades als establiments hotelers, les oficines de turisme i altres punts d'interès de l'àrea de Girona i la Costa Brava i es van reforçar les orientades a la ciutat de Barcelona, per a les quals es disposa de la col·laboració de les empreses La Difusora, AOnAnem i Postalfree. Com a novetat, es va introduir la promoció del Museu amb presència publicitària al Barcelona City Map, que edita el Gremi d'Hotels de Barcelona i que té una gran distribució als principals hotels i punts turístics de la Ciutat Comtal.

Jordi Artigas entrevistat pel programa Déu n'hi dron, de 8TV
Ressò de l'exposició de Xangai a la premsa xinesa

Jordi Artigas entrevistado por el programa Déu n'hi dron, de 8TV
Repercusión de la exposición de Shanghai en la prensa china

Así mismo, se intensificaron las acciones de promoción dirigidas a los establecimientos hoteleros, las oficinas de turismo y otros puntos de interés del área de Girona y la Costa Brava y se reforzaron las orientadas a la ciudad de Barcelona, para las cuales se dispone de la colaboración de las empresas La Difusora, AOnAnem y Postalfree. Como novedad, se introdujo la promoción del Museo con presencia publicitaria en el Barcelona City Map, que edita el Gremio de Hoteles de Barcelona y que tiene una gran distribución en los principales hoteles y puntos turísticos de la Ciudad Condal.

Gestió comercial

Durant el 2015, les botigues dels museus Dalí van experimentar un descens en les vendes atribuïble, gairebé exclusivament, a la caiguda del nombre de visitants d'origen rus, que en termes generals tenen un poder adquisitiu elevat. Això va comportar que els esforços dedicats no es veiessin compensats per les xifres globals.

Al llarg dels darrers anys, l'evolució del volum de vendes ha estat la següent:

ANY	VOLUM DE VENDES
2011	2.443.000 €
2012	2.547.000 €
2013	2.602.000 €
2014	2.468.000 €
2015	2.107.000 €

El context de crisi que està patint el visitant de procedència russa es reflecteix, sense excepció, a tots els punts de venda. Així, durant l'exercici passat el descens mitjà de la xifra de visitants russos que el 2014 havia representat el 25 % del total de visitants dels museus, va retrocedir fins al 10 % el 2015.

Durante el 2015, las tiendas de los museos Dalí experimentaron un descenso en las ventas atribuible, casi exclusivamente, a la caída del número de visitantes de origen ruso, que en términos generales tienen un poder adquisitivo elevado. Esto comportó que los esfuerzos dedicados no se vieran compensados por las cifras globales.

A lo largo de los últimos años, la evolución del volumen de ventas ha sido la siguiente:

AÑO	VOLUMEN DE VENTAS
2011	2.443.000 €
2012	2.547.000 €
2013	2.602.000 €
2014	2.468.000 €
2015	2.107.000 €

El contexto de crisis que está sufriendo el visitante de procedencia rusa se refleja, sin excepción, en todos los puntos de venta. Así, durante el pasado ejercicio, el descenso medio de la cifra de visitantes rusos que en el 2014 había representado el 25 % del total de visitantes de los museos, retrocedió hasta el 10 % en el 2015.

Gestión comercial

Figueres: Teatre-Museu Dalí i Dalí-Joies

Durant el 2015, la botiga de l'espai Dalí-Joies va consolidar una tendència a l'alça en les vendes de productes de gamma més alta.

Els visitants provinents de França, que el 2014 havien representat un 25 % del total, van experimentar un increment poc significatiu (0,62 %). Cal esmentar que els procedents d'Amèrica del Nord, Turquia, Holanda i altres països europeus van augmentar lleugerament, però no en un volum suficient per compensar la davallada dels turistes russos.

Interior d'una de les botigues dels museus

Interior de una de las tiendas de los museos

Figueres: Teatro-Museo Dalí y Dalí-Joyas

Durante el 2015, la tienda del espacio Dalí-Joyas consolidó una tendència al alza en las ventas de productos de gama más alta.

Los visitantes provenientes de Francia, que en el 2014 habían representado un 25 % del total, experimentaron un incremento poco significativo (0,62%). Cabe mencionar que los procedentes de América del Norte, Turquía, Holanda y otros países europeos aumentaron ligeramente, pero no en un volumen suficiente para compensar el descenso de los turistas rusos.

Púbol i Portlligat

La botiga del Castell de Púbol també va ser molt sensible al descens del nombre de turistes russos, que el 2014 havien representat un 40 % del total i el 2015 van retrocedir fins al 21 %, sense que altres col·lectius els substituïssin.

ANY	PORTLLIGAT	PÚBLOL
2011	247.000 €	198.000 €
2012	292.000 €	211.000 €
2013	312.000 €	236.000 €
2014	303.000 €	194.000 €
2015	260.000 €	163.000 €

74

Púbol y Portlligat

La tienda del Castillo de Púbol también fue muy sensible a la caída del número de turistas rusos, que en el 2014 habían representado un 40 % del total y en el 2015 retrocedieron hasta el 21 %, sin que otros colectivos los sustituyeran.

AÑO	PORTLLIGAT	PÚBLOL
2011	247.000 €	198.000 €
2012	292.000 €	211.000 €
2013	312.000 €	236.000 €
2014	303.000 €	194.000 €
2015	260.000 €	163.000 €

Botiga en línia

Durant el 2015 es va consolidar el funcionament de la botiga virtual, les vendes de la qual van experimentar un creixement significatiu com a conseqüència dels canvis implantats. Entre les mesures aplicades cal destacar, d'una banda, l'ampliació en un 16,50% del nombre de productes i, de l'altra, la millora de la visibilitat i l'accessibilitat de la botiga a la pàgina d'inici del web corporatiu. Aquestes mesures van comportar un increment de les vendes del 40 % respecte a l'any anterior.

Tot i que en aquest mitjà les visites i les vendes van créixer, durant l'exercici 2015 es van observar alguns canvis en la composició d'ambdues variables. El que crida especialment l'atenció són les compres i les visites procedents del Canadà, que van superar àmpliament les de Rússia.

Aparador de la botiga de Portlligat

Escaparate de la tienda de Portlligat

75

Tienda en línea

Durante el 2015 se consolidó el funcionamiento de la tienda virtual, cuyas ventas experimentaron un significativo crecimiento como consecuencia de los cambios implantados. Entre las medidas aplicadas cabe destacar, por un lado, la ampliación en un 16,50% del número de productos, y por otro, la mejora de la visibilidad y la accesibilidad de la tienda en la página de inicio de la web corporativa. Estas medidas comportaron un incremento de las ventas del 40 % respecto al año anterior.

Aunque en este medio crecieron tanto las visitas como las ventas, durante el ejercicio 2015 se observaron algunos cambios en la composición de ambas variables. Lo que llama especialmente la atención son las compras y las visitas procedentes de Canadá, que superaron ampliamente las de Rusia, aunque en ambos casos se incrementó el volumen total en euros.

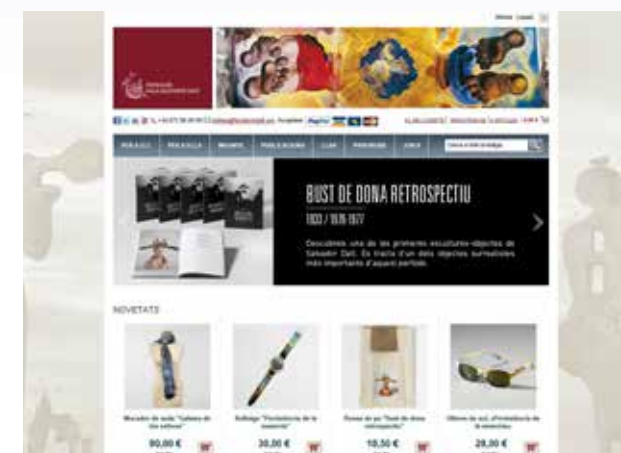
EVOLUCIÓ DE LES VENDES

ANY	VOLUM DE VENDES	VARIACIÓ
2011	6.800 €	+34,28 %
2012	14.900 €	+115,7%
2013	16.000 €	+8,28%
2014	19.000 €	+7,81%
2015	24.000 €	+24,59%

EVOLUCIÓ DE LES VISITES A LA BOTIGA VIRTUAL

ANY	VISITES	VARIACIÓ
2011	12.416	+249,06 %
2012	51.578	+315,42 %
2013	64.138	+24,35 %
2014	62.583	-3,80 %
2015	69.819	+11,08 %

Botiga virtual

Tienda virtual

EVOLUCIÓN DE LAS VENTAS

AÑO	VOLUMEN DE VENTAS	VARIACIÓN
2011	6.800 €	+34,28 %
2012	14.900 €	+115,7%
2013	16.000 €	+8,28%
2014	19.000 €	+7,81%
2015	24.000 €	+24,59%

EVOLUCIÓN DE LAS VISITAS A LA TIENDA VIRTUAL

AÑO	VISITAS	VARIACIÓN
2011	12.416	+249,06 %
2012	51.578	+315,42 %
2013	64.138	+24,35 %
2014	62.583	-3,80 %
2015	69.819	+11,08 %

Cal destacar que de les més de 64.000 visites rebudes a la botiga virtual, un 22 % (és a dir, unes 14.000) hi va accedir a través de tecnologia mòbil o tauleta, una modalitat que va experimentar un increment del 141,24 % respecte a l'exercici anterior.

Durant el 2015, les visites procedents de l'Estat espanyol van continuar liderant el rànquing i també es van mantenir al capdavant en xifra de vendes.

Sistemes de gestió informàtica

El 2015 va culminar el procés de traspàs de dades dels servidors físics als virtuals, una actuació orientada a establir un sistema més segur per a tota la informació arxivada. A més a més, es va actualitzar i virtualitzar Microsoft: en concret, es va passar de la versió 2010 a la 2013, amb la 2016 en disponibilitat gràcies a Office 365, que permet connectar-s'hi des de qualsevol lloc i mantenir tots els arxius al núvol. Com que aquesta actualització comportava certs canvis, es va proporcionar la formació necessària al personal, tasca que va anar a càrrec de l'empresa proveïdora de serveis informàtics, Estudis i Projectes Informàtics.

D'altra banda, durant els últims mesos de l'any es va posar en pràctica un projecte de millora d'inventaris que consistia a modular les botigues i introduir les quantitats al sistema en el mateix moment. Aquesta mesura facilita els recomptes i minimitza possibles desquadraments. També es va treballar en l'última versió del programari de vendes de les botigues, per tal d'oferir una atenció ràpida al client i facilitar la feina a les venedores. En el transcurs de l'any, tots els equips informàtics es van actualitzar, reparar o renovar amb l'objectiu d'assegurar-ne un rendiment màxim per als usuaris.

Gestió de màrqueting

Productes exclusius

La cartera de productes actual de les botigues és àmplia i està orientada a satisfer una demanda cada vegada més diversa i exigent. Tanmateix, és de vital importància incorporar-hi nous articles que mantinguin viva i atractiva l'oferta així com analitzar i racionalitzar les gammes de manera continuada. El canvi que ha experimentat el perfil del visitant dels museus també ha repercutit en el ventall de productes oferts i l'ha modificat.

Com a novetats més notòries destaquen, en l'apartat d'articles infantils, uns bigotis de làtex molt divertits, disponibles també en versió imant, un trencaclosques de fusta que permet descobrir les obres de Dalí a través del joc i la diversió, uns llapis amb els elefants de Púbol, manualitats

Producte didàctic per als més petits

Producto didáctico para los más pequeños

Maxipòsters, un nou element decoratiu per a la llar

Maxipósteres, un nuevo elemento decorativo para el hogar

Productos exclusivos

El portafolio actual de productos en las tiendas es amplio y está orientado a satisfacer una demanda cada vez más diversa y exigente. Sin embargo, resulta de vital importancia incorporar nuevos artículos para mantener viva y atractiva la oferta así como analizar y racionalizar las gamas de manera continuada. El cambio en el perfil del visitante de los museos ha repercutido, modificándolo, en el abanico de productos ofertados.

Como novedades más notorias destacan, en la línea de productos infantiles, unos divertidos bigotes de látex, disponibles también en versión imán, un rompecabezas de madera que permite descubrir las obras de Dalí a través del juego y la diversión, unos lápices con los elefantes de

Gestión de marketing

Cabe destacar que de las más de 64 000 visitas recibidas en la tienda virtual, un 22 % (es decir, unas 14 000) se realizó a través de tecnología móvil o tableta, una modalidad de acceso que experimentó un incremento del 141,24 % respecto al ejercicio anterior.

Durante el 2015, las visitas procedentes del Estado español continuaron liderando el ranking y también se mantuvieron a la cabeza en cifra de ventas.

Sistemas de gestión informàtica

En el 2015 culminó el proceso de traspaso de datos de los servidores físicos a los virtuales, una actuación orientada a establecer un sistema más seguro para toda la información archivada. Además, se actualizó y virtualizó Microsoft: en concreto, se pasó de la versión 2010 a la 2013, con la 2016 en disponibilidad gracias a Office 365, que permite conectarse desde cualquier lugar y mantener todos los archivos en la nube. Dado que esta actualización comportaba ciertos cambios, se proporcionó al personal la formación necesaria, labor que estuvo a cargo de la empresa proveedora de servicios informàtics, Estudis i Projectes Informàtics.

Por otra parte, durante los últimos meses del año se puso en práctica un proyecto de mejora de inventarios que consistía en modular las tiendas e introducir las cantidades en el sistema en el mismo momento. Esta medida facilita los recuentos y minimiza posibles descuadres. También se trabajó en la última versión del software de ventas de las tiendas, a fin de ofrecer una atención rápida al cliente y facilitar el trabajo a las vendedoras. En el transcurso del año, todos los equipos informàtics se actualizaron, repararon o renovaron con el objetivo de asegurar un rendimiento máximo para los usuarios.

perquè els més petits creïn la seva pròpia cúpula, unes originals *finger puppets* teixides amb llana i una goma d'esborrar d'allò més curiosa que té forma de llavis.

Cada any es potencia una de les obres dels nostres fons. El 2015 l'escollida va ser *Port Alguer*, a partir de la qual es va crear una col·lecció de productes per a l'estiu composta per una bossa, un neceser i una tovallola de platja. D'altra banda, després de l'èxit i la gran acceptació que va tenir la gamma de mocadors de seda bambula dissenyats per Isabel de Pedro es va incorporar un nou model, inspirat en *Galatea de les esferes*, que complementava els dos anteriors, basats en elements del Teatre-Museu Dalí. Amb motiu de l'exposició de Púbol dedicada a *Bust de dona retrospectiu*, i jugant amb el concepte del pa, es va desenvolupar un

article específic per complementar l'assortiment de productes d'aquesta casa-museu: una bossa de pa especial per a baguets. Altres articles rellevants de la temporada van ser el rellotge de polsera amb la reproducció de *La persistència de la memòria*, els maxipòsters, l'elegant col·lecció de samarretes que reproduïen elements iconogràfics dalinians en brillants de fantasia i l'ampliació en peces d'or de la col·lecció de joies «Surrealisme». Tots aquests productes es van dissenyar amb l'objectiu de donar resposta a la demanda dels visitants i d'oferir-los una gamma exclusiva, innovadora i planificada.

Programes de llicència

Durant el 2015 es van reforçar i ampliar les gammes de productes en la majoria dels programes de llicència

Bossa de pa creada amb motiu de l'exposició de Púbol

Bolsa de pan creada con motivo de la exposición de Púbol

Tovallola dissenyada a partir de l'obra *Port Alguer*

Toalla diseñada a partir de la obra *Port Alguer*

78

Púbol, manualidades para que los más pequeños creen su propia cúpula, unas originales *finger puppets* tricotadas en lana y una curiosa goma de borrar en forma de labios.

Cada año se potencia una de las obras de nuestros fondos. En el 2015 se escogió *Port Alguer*, a partir de la cual se creó una colección de productos para el verano: concretamente, una bolsa, un neceser y una toalla de playa. Tras el éxito y la gran aceptación de la gama de pañuelos en seda bambula diseñados por Isabel de Pedro, se incorporó un nuevo modelo, esta vez inspirado en *Galatea de las esferas*, que complementa los dos anteriores, inspirados también en elementos del Teatro-Museo Dalí. Con motivo de la exposición de Púbol en torno a la escultura *Busto de mujer retrospectivo*, y jugando con el concepto del pan, se desarrolló un artículo específico para complementar

la oferta de productos en esa casa-museo: una bolsa de pan especial para *baguettes*. Otras referencias relevantes de la temporada fueron el reloj de pulsera con la reproducción de *La persistencia de la memoria*, los maxipósteres, la elegante colección de camisetas que reproducen elementos iconográficos dalinianos en brillantes de fantasía y la ampliación, en forma de piezas de oro, de la colección de joyas «Surrealismo». Todos ellos se diseñaron con el objetivo de responder a la demanda de nuestros visitantes y poder ofrecerles una gama de productos exclusiva, novedosa y planificada.

Programas de licència

Durante el 2015 se reforzaron y ampliaron las gammas de productos en la mayoría de los programas de licencia

existentes. L'empresa italiana Montegrappa va llançar la seva segona col·lecció de plomes «Surrealista», un nou exercici de creativitat i artesanía que es va traduir en una estilogràfica sofisticada i delicada inspirada en l'obra *Aparició d'un rostre i un fruiter a la platja*. L'article, a més, es presentava en un embalatge sorprenent que jugava amb la doble imatge de l'obra original. L'edició limitada de 1.938 exemplars, formada per 1.000 estilogràfiques i 938 *rollerballs* amb acabat de plata, es va complementar amb 19 *rollerballs* i 38 plomes d'or massís de 18 quirats. El Departament de Màrqueting va treballar de prop amb els dissenyadors, suggerint i supervisant els continguts d'una col·lecció que reforça la imatge de prestigi i la notorietat dels productes inspirats en Salvador Dalí i la seva obra. Productes d'alta qualitat de la marca «Salvador Dalí»

Elegant col·lecció inspirada en l'elefant dalinià

Elegante colección inspirada en el elefante daliniano

79

existentes. La empresa italiana Montegrappa lanzó su segunda colección de plumas «Surrealista», un nuevo ejercicio de creatividad y artesanía que se tradujo en una sofisticada y delicada pluma inspirada en la obra *Aparición de un rostro y un frutero en una playa*. Este artículo se presenta en un sorprendente embalaje que juega con la doble imagen de la obra original. La edición limitada de 1938 ejemplares, de los cuales 1000 son estilográficas y 938 *rollerballs* en acabado en plata, se complementó con 19 *rollerballs* y 38 plumas estilográficas en oro macizo de 18 quilates. El Departamento de Marketing trabajó de cerca con los diseñadores, sugiriendo y supervisando los contenidos de una colección que refuerza la imagen de prestigio y la notoriedad de los productos inspirados en Salvador Dalí y su obra.

La principal novetat que l'empresa llicenciària dels perfums Salvador Dalí va llançar el 2015 va ser La Belle et l'Ocelot, una fragància que emana una fascinació felina. La magnífica transparència dels laterals de l'ampolla ressalta el baix relleu, que representa la figura d'un ocelot bellament tallada. Aquest nou llançament referma el posicionament de la marca entre les millors del seu segment i, com tots els altres productes, ha tingut l'aprovació i la supervisió directa de la Fundació.

Al llarg de l'exercici passat, paral·lelament, es va treballar de manera continuada i intensa en el procés de desenvolupament d'un nou projecte de perfum de marca adreçat a un *target* molt més exclusiu i exigent. La presentació de la col·lecció va tenir lloc a l'octubre en el marc de la fira Tax Free de

Productos de alta calidad marca «Salvador Dalí»

La principal novedad que la empresa licenciataria de los perfumes Salvador Dalí lanzó en 2015 fue La Belle et l'Ocelot, una fragancia que emana una fascinación felina. La magnífica transparencia de los laterales de la botella resalta el bajorrelieve, que representa la figura de un ocelote bellamente tallada. Este nuevo lanzamiento afianza el posicionamiento de la marca entre las mejores de su segmento y, como todos los otros productos, ha contado con la aprobación y la supervisión directa de la Fundación.

Paralelamente se trabajó de manera continuada e intensa en el desarrollo de un nuevo proyecto de perfume de marca dirigido a un *target* mucho más exclusivo y exigente. La

Canes, amb l'assistència de la responsable de Màrqueting de la Fundació. El retorn per part dels distribuïdors va ser excel·lent. El llançament oficial del nou perfum al mercat internacional està previst per al 2016.

Altres projectes i col·laboracions

L'organització d'exposicions internacionals ens permet, d'una banda, oferir als museus els productes exclusius de les nostres botigues i, de l'altra, desenvolupar noves llicències adaptades a les característiques intrínseques i particulars de cada mercat. Aquest va ser el cas de l'exposició de Xangai, per a la qual, i sota la supervisió del Departament de Màrqueting, es van llicenciar més de 237 referències, tasca que va exigir una gran dedicació pel que fa a planificació, revisió i orientació. En un país com la Xina, on la tradició de llicenciar encara

Exquisida i original ploma de la col·lecció «Surrealista» de Montegrappa, creada en homenatge a Salvador Dalí

Exquisita y original pluma de la colección «Surrealista» de Montegrappa, creada en homenaje a Salvador Dalí

80

presentación de la colección se llevó a cabo en octubre en la feria Tax Free de Cannes, con la presencia de la responsable de Marketing de la Fundación. El retorno por parte de los distribuidores fue excelente. El lanzamiento oficial del nuevo producto en el mercado internacional está previsto para 2016.

Otros proyectos y colaboraciones

La organización de exposiciones internacionales nos permite, por un lado, ofrecer a los museos los productos exclusivos de nuestras tiendas y, por otro, desarrollar nuevas licencias adaptadas a las características intrínsecas y particulares de cada mercado. Este fue el caso de la exposición de Shanghái, para la cual, y bajo la supervisión del Departamento de Marketing, se licenciaron más de 237 referencias, una tarea que requirió una gran dedicación en cuanto a planificación, revisión y orientación. En un país

no té gaire arrelament i els procediments i les normatives no estan del tot definits, aquest treball resulta especialment rellevant. Els nostres productes també van estar presents a les botigues del Museu Picasso de Barcelona amb motiu de l'exposició *Picasso/Dalí. Dalí/Picasso*. Finalment, durant el 2015 es va posar en marxa, junt amb els Serveis Jurídics de la Fundació, un procés de recuperació i normalització de l'ús dels drets per part de les empreses fabricants i comercialitzadores dels productes de les quals utilitzen obres de Salvador Dalí o s'hi inspiren.

Nou llançament dels perfums Salvador Dalí

81

Nuevo lanzamiento de los perfumes Salvador Dalí

como China, donde la tradición de licenciar no está todavía muy arraigada y los procedimientos y las normativas a seguir no se encuentran muy definidos, esta labor resultó especialmente relevante. Nuestros productos también estuvieron presentes en las tiendas del Museo Picasso de Barcelona con motivo de la exposición *Picasso/Dalí. Dalí/Picasso*. Durante el 2015 se inició, junto a los Servicios Jurídicos, un proceso de recuperación y normalización del uso de los derechos por parte de empresas fabricantes y/o comercializadoras cuyos productos utilizan o se inspiran en obras de Salvador Dalí.

Noves peces de joieria d'or de la col·lecció «Surrealisme»

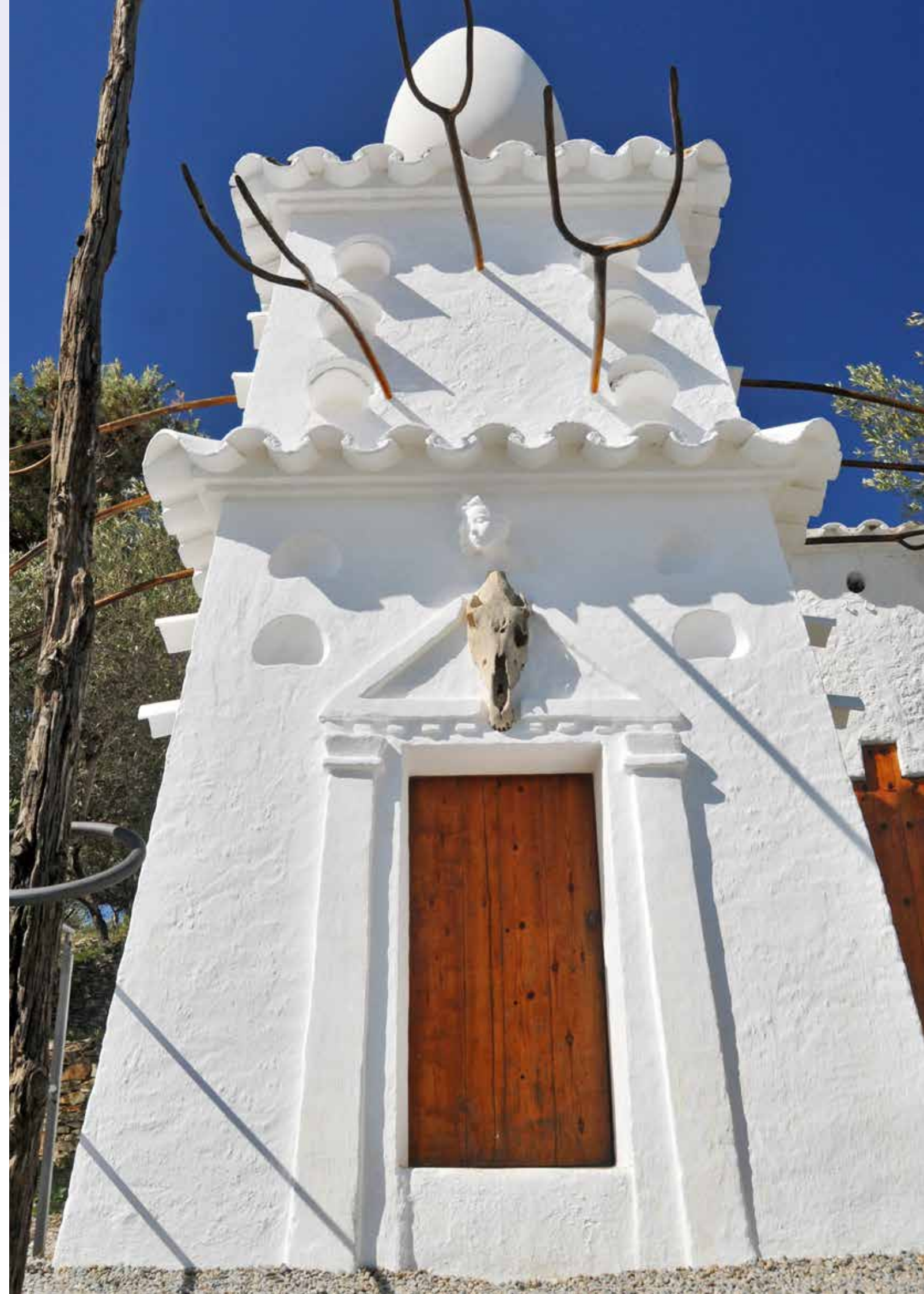
Nuevas piezas de joyería de oro de la colección «Surrealismo»

Prestigiar

5

82

Prestigiar

Visites il·lustres

Durant el 2015, el Teatre-Museu Dalí de Figueres va rebre les visites següents:

Miguel Ángel Recio Crespo, director general de Belles Arts, i José María Lassalle Ruiz, secretari d'Estat de Cultura

Diversos representants del Consolat d'Ucraïna a Barcelona

Una delegació del Jinji Lake Museum, Suzhou (Xina)

Els professors Daniel C. Dennet, Eric Schliesser, Josefa Toribio i Mario Santos-Souza, acompanyats per Joan Vergés, director de la Càtedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona

Participants del Fòrum d'Excel·lència per a Directius

Participantes del Fórum de Excelencia para Directivos

Antoni Pitxot amb Miguel Ángel Recio Crespo

Antoni Pitxot con Miguel Ángel Recio Crespo

Durante el 2015, el Teatro-Museo Dalí de Figueres recibió las visitas siguientes:

Miguel Ángel Recio Crespo, director general de Bellas Artes, y José María Lassalle Ruiz, secretario de Estado de Cultura

Diversos representantes del Consulado de Ucrania en Barcelona

Una delegación del Jinji Lake Museum, Suzhou (China)

Los profesores Daniel C. Dennet, Eric Schliesser, Josefa Toribio y Mario Santos-Souza, acompañados por Joan Vergés, director de la Cátedra Ferrater Mora de la Universitat de Girona

Visitas ilustres

Els participants del Fòrum d'Excel·lència per a Directius

El jurat del Festival Internacional del Circ Ciutat de Figueres

John R. Searle, professor de Berkeley, Josef Moural, professor de la Jan Evangelista Purkyně University de Txèquia, i Nicole Badovinac, també de la universitat de Berkeley, tots tres convidats per la Càtedra Ferrater Mora

Andrew Devenport, jove emprenedor convidat per la Fundació Princesa de Girona

La cantant americana Suzanne Vega, amb motiu de la seva actuació al Festival de Peralada

Dover

Dover

Los participantes del Fórum de Excelencia para Directivos

El jurado del Festival Internacional del Circo Ciutat de Figueres

John R. Searle, profesor de Berkeley, Josef Moural, profesor de la Jan Evangelista Purkyně University de la República Checa, y Nicole Badovinac, también de la universidad de Berkeley, los tres invitados por la Cátedra Ferrater Mora

Andrew Devenport, joven emprendedor invitado por la Fundación Princesa de Girona

Directivos de SNCF

Directius de SNCF

El Consell d'Administració de BBVA Bancomer

Murad Ashraf Janjua, cònsol general del Pakistan a Barcelona

L'actriu i cantant Natalia Tena

El grup musical Dover, amb motiu de la seva participació en el Festival Acústica

Suzanne Vega

Suzanne Vega

La cantante americana Suzanne Vega, con motivo de su actuación en el Festival de Peralada

El Consejo de Administración de BBVA Bancomer

Murad Ashraf Janjua, cónsul general del Pakistán en Barcelona

La actriz y cantante Natalia Tena

El grupo musical Dover, con motivo de su participación en el Festival Acústica

Patrocinis

Museu de l'Empordà

La Fundació Dalí contribueix cada any a la conservació i la difusió del patrimoni cultural de la ciutat de Figueres i de la seva comarca amb una aportació econòmica al Consorci del Museu de l'Empordà. Aquesta quantitat, que en l'exercici 2015 va ser de 25.132,96 euros, es destina al manteniment i la promoció del museu esmentat i al finançament de les seves activitats culturals.

Amics dels Museus Dalí

Aquesta associació privada, promoguda per la Fundació Dalí, persegueix finalitats d'interès general coincidents amb les de la nostra entitat, motiu pel qual el 2015 es va acordar col·laborar en les seves activitats amb una aportació de 14.400 euros.

Els Amics dels Museus Dalí en un dels nombrosos actes programats

Los Amics dels Museus Dalí en uno de los numerosos actos programados

Museu de l'Empordà

La Fundación Dalí contribuye cada año a la conservación y la difusión del patrimonio cultural de la ciudad de Figueres y de su comarca con una aportación económica al Consorcio del Museu de l'Empordà. Esta cantidad, que en el ejercicio 2015 fue de 25 132,96 euros, se destina al mantenimiento y la promoción del mencionado museo y a la financiación de sus actividades culturales.

Amics dels Museus Dalí

Esta asociación privada, promovida por la Fundación Dalí, persigue finalidades de interés general coincidentes con las de nuestra entidad, motivo por el cual en el 2015 se acordó colaborar en sus actividades con una aportación de 14 400 euros.

Patrocinios

Convenis

Montse Aguer, directora del CED, va signar un conveni de col·laboració amb la fundació privada Abertis en virtut del qual aquesta entitat es comprometia a donar suport al projecte audiovisual *Dalí, la darrera gran obra*.

Cartell del documental *Dalí, la darrera gran obra*

Cartell del documental *Dalí, la última gran obra*

Montse Aguer, directora del CED, firmó un convenio de colaboración con la fundación privada Abertis en virtud del cual esta entidad se comprometía a prestar apoyo al proyecto audiovisual *Dalí, la última gran obra*.

Convenios

Premis i guardons

En l'exercici passat, el documental *Dalí, la darrera gran obra* va ser distingit amb el premi Long Film Gold, el màxim guardó en la categoria de llargmetratge que atorga AVICOM, la secció audiovisual de l'ICOM (Consell Internacional de Museus). Va recollir el premi Lluís Peñuelas, secretari general de la Fundació Dalí, en un acte que es va celebrar al Hungarian National Museum de Budapest.

Montse Aguer, directora del CED, va actuar com a membre del jurat de la vuitena edició del Prix Meurice pour l'Art Contemporain, una modalitat de guardó que premia artistes contemporanis i les seves galeries.

Joan Manuel Sevillano, gerent de la Fundació, va formar part del jurat de l'opinió dels Premis d'Arquitectura de les Comarques de Girona 2015, convocats pel Col·legi d'Arquitectes de Girona.

El secretari general va recollir el premi al documental *Dalí, la darrera gran obra*

88

El secretario general recogió el premio al documental *Dalí, la última gran obra*

En el ejercicio pasado, el documental *Dalí, la última gran obra* fue distinguido con el premio Long Film Gold, el máximo galardón en la categoría de largometraje que otorga AVICOM, la sección audiovisual del ICOM (Consejo Internacional de Museos). Recogió el premio Lluís Peñuelas, secretario general de la Fundación Dalí, en un acto que se celebró en el Hungarian National Museum de Budapest.

Montse Aguer, directora del CED, actuó como miembro del jurado de la octava edición del Prix Meurice pour l'Art Contemporain, una modalidad de galardón que premia a artistas contemporáneos y sus galerías.

Joan Manuel Sevillano, gerente de la Fundación, formó parte del jurado de la opinión de los Premios de Arquitectura de las Comarcas de Girona 2015, convocados por el Colegio de Arquitectos de Girona.

Premios y galardones

Comissió d'Acreditació i Catalogació

Durant el 2015, dues persones es van incorporar al comitè d'experts: un especialista en l'obra gràfica de Salvador Dalí, i un conservador restaurador amb més de vint anys d'experiència a la Fundació. Aquests nous membres completen l'equip format per la presidenta de la Comissió d'Acreditació i Catalogació, Montse Aguer, la cap de Conservació i Restauració, una restauradora, una documentalista del CED i la responsable dels Serveis Jurídics. Durant l'exercici passat es van rebre 221 peticions de peritatge. D'aquest total, 103 es van desestimar perquè es tractava d'obra menor, obra gràfica o múltiple o bé escultura, 118 peces es van considerar susceptibles d'estudi i 33 es van enviar o dipositar personalment a la Fundació per a la seva anàlisi directa. D'aquestes 33 peces, 6 van resultar ser autèntiques i 16 no atribuïbles a Salvador Dalí, mentre que en 4 casos es va concloure que no hi havia prou elements per emetre un judici positiu. Les peticions van arribar de països molt diversos, com ara els Estats Units, Mèxic i Suïssa, a més dels habituals (Itàlia, França i l'Estat espanyol), també de la casa de subhastes Christie's de Londres.

89

Comisión de Acreditación y Catalogación

Durante el 2015, dos personas se incorporaron al comité de expertos: una especialista en la obra gráfica de Salvador Dalí y un conservador restaurador con más de veinte años de experiencia en la Fundación. Estos nuevos miembros completan el equipo formado por la presidenta de la Comisión de Acreditación y Catalogación, Montse Aguer, la jefa de Conservación y Restauración, una restauradora, una documentalista del CED y la responsable de los Servicios Jurídicos. Durante el pasado ejercicio se recibieron 221 peticiones de peritaje. De este total, 103 se desestimaron porque se trataba de obra menor, obra gráfica o múltiple o bien escultura, 118 piezas se consideraron susceptibles de estudio y 33 fueron enviadas o depositadas personalmente en la Fundación para su análisis directo. De estas 33 piezas, 6 resultaron ser auténticas y 16 no atribuibles a Salvador Dalí, mientras que en 4 casos se concluyó que no había elementos suficientes para emitir un juicio positivo. Las peticiones llegaron de países muy diversos, como Estados Unidos, México y Suiza, además de los habituales (Italia, Francia y el Estado español), también de la casa de subastas Christie's de Londres.

Amics dels Museus Dalí

Amics dels Museus Dalí té com a objectiu principal donar suport, col·laborar, promoure i estimular qualsevol acció cultural vinculada a la Fundació Dalí i els seus museus. Alhora, s'ha fixat com a missió oferir a tots els associats la possibilitat de viure intensament aquests museus, eixamplar els seus coneixements sobre la rica herència artística daliniana i gaudir d'activitats diverses relacionades amb l'art i la cultura.

El 2015, els Amics dels Museus Dalí van voler fer visible la relació de Salvador Dalí amb Perpinyà, ja que es complien cinquanta anys del moment en què l'artista va proclamar que l'estació de tren d'aquesta ciutat francesa era «el centre del món». Una altra fita rellevant va ser la celebració del quarantè aniversari del *Monument a Francesc Pujols*, instal·lació de Dalí situada a la plaça del Teatre-Museu que homenatja aquest filòsof català.

Una vegada més, volem donar les gràcies a tots els socis que participen en les activitats programades i que, d'aquesta manera, en fan possible la realització.

Anna Otero, coordinadora del CED, glossant l'obra *Violetes imperials*

90

Anna Otero, coordinadora del CED, glosando la obra *Violetas imperiales*

Amics dels Museus Dalí tiene como principal objetivo dar apoyo, colaborar, promover y estimular cualquier acción cultural vinculada a la Fundación Dalí y sus museos. Al mismo tiempo se ha fijado como misión ofrecer a todos sus socios la posibilidad de vivir intensamente estos museos, ampliar sus conocimientos sobre la rica herencia artística daliniana y disfrutar de actividades diversas relacionadas con el arte y la cultura.

En el 2015, los Amics dels Museus Dalí quisieron hacer visible la relación de Salvador Dalí con Perpiñán, ya que se cumplían cincuenta años del momento en que el artista proclamó que la estación de tren de esta ciudad francesa era «el centro del mundo». Otro hito relevante fue la celebración del cuadragésimo aniversario del *Monumento a Francesc Pujols*, instalación de Dalí situada en la plaza del Teatro-Museo que rinde homenaje a este filósofo catalán.

Una vez más, queremos dar las gracias a todos los socios que participan en las actividades programadas y que, de esta manera, hacen posible su realización.

Amics dels Museus Dalí

Durant el 2015 es van portar a terme les activitats següents:

FINS AL 6 DE GENER: exposició, als aparadors de les botigues de Figueres, de les obres creades durant el taller de Nadal que el Servei Educatiu de la Fundació proposa als fills i néts dels socis.

8 DE GENER, 1 I 15 DE FEBRER, 4 DE MAIG, 18 D'OCTUBRE, 15 DE NOVEMBRE I 13 DE DESEMBRE: visites de «Petit Format» a les sales Palau del Vent, Mae West i del Tresor i a l'exposició temporal *Què hi ha de nou? —Velázquez*, amb guiatge del Servei Educatiu.

31 DE GENER: sortida a Perpinyà per assistir a la inauguració de l'exposició commemorativa del quarantè aniversari del Teatre-Museu Dalí, ideada el 2014 per Amics dels Museus Dalí. La mostra es va poder veure a l'estació de tren i va gaudir de la col·laboració de la Casa de la Generalitat a Perpinyà.

Els Amics a la Casa de la Generalitat a Perpinyà

91

Los Amics en la Casa de la Generalitat en Perpiñán

Durante el 2015 se llevaron a cabo las siguientes actividades:

HASTA EL 6 DE ENERO: exposición, en los escaparates de las tiendas de Figueres, de las obras creadas durante el taller de Navidad que el Servicio Educativo de la Fundación propone a los hijos y nietos de los socios.

8 DE ENERO, 1 Y 15 DE FEBRERO, 4 DE MAYO, 18 DE OCTUBRE, 15 DE NOVIEMBRE Y 13 DE DICIEMBRE: visitas de «Pequeño Formato» a las salas Palacio del Viento, Mae West y del Tesoro y a la exposición temporal *¿Qué hay de nuevo? —Velázquez*, con el acompañamiento de un guía del Servicio Educativo.

31 DE ENERO: salida a Perpiñán para asistir a la inauguración de la exposición conmemorativa del cuadragésimo aniversario del Teatre-Museu Dalí, ideada en el 2014 por Amics dels

14 DE FEBRER: presentació, sota la cúpula del Teatre-Museu Dalí, del llibre de Joan Armangué *Gent de l'Empordà*, a càrrec del mateix autor.

26 DE MARÇ: xerrada del cicle «Història d'un quadre» sobre l'última adquisició de la Fundació Dalí, *Violetes imperials*, a càrrec d'Anna Otero, coordinadora del CED.

18 D'ABRIL: sortida al Museu Picasso de Barcelona, per veure l'exposició *Picasso/Dalí. Dalí/Picasso*, i visita al conjunt modernista de l'Hospital de Sant Pau, projectat per Domènech i Montaner.

29 D'ABRIL: taula rodona «Salvador Dalí Museum. Saint Petersburg. Obra i activitats», amb Montserrat Cerf i Pascual Pesudo. Aproximació a la tasca de The Guild, l'equivalent americà dels Amics dels Museus Dalí.

Presentació del llibre *Gent de l'Empordà* per Ramon Boixadós i l'autor, Joan Armangué

Presentación del libro *Gent de l'Empordà* por Ramon Boixadós y el autor, Joan Armangué

Museus Dalí. La muestra se pudo ver en la estación de tren y contó con la colaboración de la Casa de la Generalitat en Perpiñán.

14 DE FEBRERO: presentación, bajo la cúpula del Teatro-Museo Dalí, del libro de Joan Armangué *Gent de l'Empordà*, a cargo del mismo autor.

26 DE MARZO: charla del ciclo «Historia de un cuadro» sobre la última adquisición de la Fundación Dalí, *Violetas imperiales*, a cargo de Anna Otero, coordinadora del CED.

18 DE ABRIL: salida al Museu Picasso de Barcelona para ver la exposición *Picasso/Dalí. Dalí/Picasso* y visita al conjunto modernista del Hospital de Sant Pau, proyectado por Domènech i Montaner.

15 DE MAIG: assistència al concert anual de la Fundació Dalí, al Teatre El Jardí de Figueres.

19 DE JUNY: vetllada a Púbol, amb un concert ofert per Roger Mas dins la programació del festival ÍTACA i amb una visita comentada a l'exposició temporal a càrrec de Laura Bartolomé, coordinadora del CED.

2 DE JULIOL: l'associació Amics dels Museus Dalí va donar suport al congrés «L'escola parla», celebrat a Figueres.

31 DE JULIOL: tradicional vetllada d'inauguració per als socis de l'obertura nocturna del Teatre-Museu, amb una actuació a càrrec del grup Tokaji.

27 D'AGOST: inauguració d'un monòlit a la ciutat de Perpinyà per commemorar la declaració de l'estació de Perpinyà com a «centre del món» per Salvador Dalí, el 27 d'agost del 1965.

19 DE SETEMBRE: sortida a Cadaqués per visitar el Corral de la Gala, un espai dalinià poc conegut i habitualment tancat. Al museu de la vila, visita a l'exposició *Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorn a la pintura* amb Pere Maset, membre de la junta de la nostra associació.

24 D'OCTUBRE: ruta «La Figueres de Dalí». Visita al pis on va viure i pintar l'artista, al Cellar de Ca la Teta i al Museu del Joguet, i evocació de la ciutat tal com era en l'època de joventut de Dalí.

4 DE NOVENBRE: taula rodona «40 aniversari del *Monument a Francesc Pujols*», sota la cúpula del Teatre-Museu Dalí. El periodista i expert dalinià Josep Playà va glossar la relació de Dalí amb el filòsof; Mariona Seguranyes, doctora en humanitats i historiadora de l'art, en va evocar la gènesi i va fer una anàlisi de la instal·lació, i el periodista Sebastià Roig i l'il·lustrador Toni Benages van presentar una novel·la gràfica inspirada en les vivències de Francesc Pujols.

19 DE NOVENBRE: homenatge públic a Antoni Pitxot, en el marc del qual es va estrenar, al Teatre El Jardí de Figueres, el documental *Dalí, la darrera gran obra*.

5 I 12 DE DESEMBRE: tallers de Nadal inspirats en l'obra daliniana.

19 DE DESEMBRE: Ruta Nadalí, visita familiar per descobrir l'enllumenat dels carrers de Figueres, inspirat en les felicitacions de Nadal creades per Salvador Dalí.

En total, unes 1.500 persones van participar en les activitats dels Amics organitzades durant el 2015.

Visita al Corral de Gala, a Cadaqués

Visita al Corral de Gala, en Cadaqués

Homenatge públic a Antoni Pitxot al Teatre El Jardí de Figueres

Homenaje público a Antoni Pitxot en el Teatro El Jardí de Figueres

Toni Benages, Sebastià Roig, Josep Playà i Mariona Seguranyes durant la taula rodona sobre Francesc Pujols

Toni Benages, Sebastià Roig, Josep Playà y Mariona Seguranyes durante la mesa redonda sobre Francesc Pujols

29 DE ABRIL: mesa redonda «Salvador Dalí Museum. Saint Petersburg. Obra y actividades», con Montserrat Cerf y Pascual Pesudo. Aproximación a la labor de The Guild, el equivalente americano de los Amics dels Museus Dalí.

15 DE MAYO: asistencia al concierto anual de la Fundación Dalí en el Teatro El Jardí de Figueres.

19 DE JUNIO: velada en Púbol, con un concierto ofrecido por Roger Mas dentro de la programación del festival ÍTACA y con una visita comentada a la exposición temporal a cargo de Laura Bartolomé, coordinadora del CED.

2 DE JULIO: Amics dels Museus Dalí dio apoyo al congreso «La escuela habla», celebrado en Figueres.

31 DE JULIO: tradicional velada de inauguración para los socios de la apertura nocturna del Teatro-Museo, con una actuación a cargo del grupo Tokaji.

27 DE AGOSTO: inauguración de un monolito en la ciudad de Perpiñán para conmemorar la declaración de la estación de Perpiñán como «centro del mundo» por Salvador Dalí, el 27 de agosto de 1965.

19 DE SEPTIEMBRE: salida a Cadaqués para visitar el Corral de Gala, un espacio daliniano poco conocido y habitualmente cerrado. En el museo de la localidad, visita a la exposición *Dalí. Pitxot. Cadaqués. Entorno a la pintura*, con Pere Maset, miembro de la junta de nuestra asociación.

24 DE OCTUBRE: ruta «La Figueres de Dalí». Visita al piso donde vivió y pintó el artista, al Cellar de Ca la Teta y al Museo del Joguet, y evocación de la ciudad tal como era en la época de juventud de Dalí.

4 DE NOVIEMBRE: mesa redonda «40 aniversario del *Monumento a Francesc Pujols*», bajo la cúpula del Teatro-Museo Dalí. El periodista y experto daliniano Josep Playà glosó la relación de Dalí con el filósofo; Mariona Seguranyes, doctora en humanidades e historiadora del arte, evocó su génesis y realizó un análisis de la instalación, y el periodista Sebastià Roig y el ilustrador Toni Benages presentaron una novela gráfica inspirada en las vivencias de Francesc Pujols.

19 DE NOVIEMBRE: homenaje público a Antoni Pitxot, en el marco del cual se estrenó, en el Teatro El Jardí de Figueres, el documental *Dalí, la última gran obra*.

5 Y 12 DE DICIEMBRE: talleres de Navidad inspirados en la obra daliniana.

19 DE DICIEMBRE: Ruta Nadalí, visita familiar para descubrir la iluminación de las calles de Figueres, inspirada en las felicitaciones de Navidad creadas por Salvador Dalí.

En total, unas 1500 personas participaron en las actividades de los Amics organizadas durante el 2015.

Altres activitats culturals

Concert anual

El 15 de maig va tenir lloc, al Teatre El Jardí de Figueres, el concert anual de la Fundació, que en aquesta ocasió va presentar l'orquestra Opus23 acompanyada de Magdalena Martínez, flauta solista de l'Orquestra de la Comunitat Valenciana, sota la direcció del mestre Antoni Ros Marbà. El projecte Opus23 va iniciar la seva activitat el 2012 amb l'objectiu principal de donar suport a joves músics destacats en el seu desenvolupament professional. Es tracta d'una agrupació flexible que actua a través de diverses formacions, des de petits conjunts de cambra fins a plantilles de gran orquestra simfònica, i que té Andrés Salado al capdavant de la direcció artística. El programa del 15 de maig va incloure en la primera part la sardana per a orquestra *Empúries*, d'Eduard Toldrà, i *el Concert per a flauta i orquestra en sol major*, K 313, de Wolfgang Amadeus Mozart, mentre

El Mestre Antoni Ros Marbà va dirigir l'Orquestra de la Comunitat Valenciana

94

El Maestro Antoni Ros Marbà dirigió la Orquesta de la Comunitat Valenciana

Concierto anual

El 15 de mayo tuvo lugar, en el Teatro El Jardí de Figueres, el concierto anual de la Fundación, que en esta ocasión presentó a la orquesta Opus23 acompañada de Magdalena Martínez, flauta solista de la Orquestra de la Comunitat Valenciana, bajo la dirección del maestro Antoni Ros Marbà. El proyecto Opus23 inició su actividad en el 2012 con el objetivo principal de prestar apoyo a jóvenes músicos destacados en su desarrollo profesional. Se trata de una agrupación flexible que actúa a través de diversas formaciones, desde pequeños conjuntos de cámara hasta plantillas de gran orquesta sinfónica, y que tiene a Andrés Salado a la cabeza de la dirección artística. El programa del 15 de mayo incluyó en la primera parte la sardana para orquesta *Empúries*, de Eduard Toldrà, y el *Concierto para flauta y orquesta en sol mayor*, K 313, de Wolfgang

Otras actividades culturales

que durante la segunda se va poder gaudir de la *Sinfonía núm. 5 en do menor*, op. 67, de Ludwig van Beethoven. L'organització del concert, al qual van assistir 948 persones, va ser coordinada des del Departament de Presidència i la Secretaria General de la Fundació, amb el patrocini de "la Caixa" i la col·laboració de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Figueres.

Concert al Castell Gala Dalí de Púbol

El Castell Gala Dalí de Púbol va encetar una vegada més l'estiu acollint un concert intimista als seus jardins, com ha fet els darrers vuit anys. Aquesta actuació formava part de la programació del festival ÍTACA, en el qual la Fundació col·labora cedint gratuïtament els espais exteriors del Castell i els serveis logístics corresponents. El concert,

Concert ofert per Roger Mas al Castell de Púbol

95

Concierto ofrecido por Roger Mas en el Castillo de Púbol

Amadeus Mozart, mientras que durante la segunda se pudo disfrutar de la *Sinfonía núm. 5 en do menor*, op. 67, de Ludwig van Beethoven. La organización del concierto, al que asistieron 948 personas, se coordinó desde el Departamento de Presidencia y la Secretaría General de la Fundación y contó con el patrocinio de "la Caixa" y la colaboración del Área de Cultura del Ayuntamiento de Figueres.

Concierto en el Castillo Gala Dalí de Púbol

El Castillo Gala Dalí de Púbol inició una vez más el verano acogiendo un concierto intimista en sus jardines, como ya venía haciendo en los últimos ocho años. Esta actuación formaba parte de la programación del festival ÍTACA, en el cual la Fundación colabora cediendo gratuitamente los espacios exteriores del Castillo y los servicios logísticos

a càrrec de Roger Mas, es va celebrar el 19 de juny, amb totes les entrades venudes anticipadament (l'aforament era de dues-centes persones). L'artista, acompanyat només per les seves guitarres, va oferir un repertori variat de la seva trajectòria musical. Prèviament a l'actuació del músic solsonenc es va oferir, en exclusiva per als Amics dels Museus Dalí assistents, una recepció i una visita guiada a l'exposició temporal *Bust de dona retrospectiu*.

correspondientes. El concierto, a cargo de Roger Mas, se celebró el día 19 de junio, con todas las entradas vendidas anticipadamente (el aforo era de doscientas personas). El artista, acompañado solo por sus guitarras, ofreció un variado repertorio de su trayectoria musical. Previamente a la actuación del músico de Solsona se ofreció, en exclusiva para los Amics dels Museus Dalí asistentes, una recepció y una visita guiada a la exposició temporal *Busto de mujer retrospectivo*.

Proteger

6

Proteger

96

Conservació i restauració

L'objectiu fonamental del Departament de Conservació i Restauració consisteix a garantir la preservació futura de l'obra daliniana dipositada als museus. Amb aquest propòsit, s'ocupa d'analitzar, investigar, planificar i dur a terme els diferents aspectes relacionats amb la conservació preventiva i la restauració de les obres de Dalí.

A. Conservació preventiva

La diversitat de les col·leccions i la singularitat de les instal·lacions artístiques permanents dels museus Dalí fan necessari prestar una atenció màxima a la conservació preventiva. Per aquest motiu, des del Departament es porta a terme un estudi continuat dels fons i s'adopten les mesures externes adequades a fi de minimitzar els desperfectes en les obres, que en la majoria de casos es deuen a l'envelliment natural dels materials. Any rere any se segueix un programa de manteniment i conservació rigorós que inclou la millora

Intervenció de conservació dels maniquins daurats dels teulats del Teatre-Museu

Intervención de conservación de los maniquies dorados de los tejados del Teatro-Museo

El objetivo fundamental del Departamento de Conservación y Restauración consiste en garantizar la preservación futura de la obra daliniana depositada en los museos. Con este propósito, se ocupa de analizar, investigar, planificar y llevar a cabo los diferentes aspectos relacionados con la conservación preventiva y la restauración de las obras de Dalí.

A. Conservación preventiva

La diversidad de las colecciones y la singularidad de las instalaciones artísticas permanentes de los museos Dalí hacen necesario prestar una atención máxima a la conservación preventiva. Por este motivo, desde el Departamento se lleva a cabo un estudio continuado de los fondos y se adoptan las medidas externas adecuadas a fin de minimizar los desperfectos en las obras, que en la mayoría de casos se deben al envejecimiento natural de los materiales. Año tras año se sigue un riguroso programa de mantenimiento y conservación que incluye la mejora constante de las

Conservación y restauración

constant de les condicions d'exhibició de les obres a les sales, el pla de neteja, les intervencions puntuals i la planificació de les restauracions més importants.

El Departament, a més, fa un control i un seguiment de les condicions ambientals de temperatura, humitat relativa i llum, així com de les plagues i els contaminants, tant a les sales com a les àrees de magatzem, i també als àmbits expositius de les obres en préstec.

El 2015 va entrar en funcionament el sistema d'il·luminació de tecnologia LED a la Sala del Temple de Bramante i als ulls de les gàrgoles de l'entrada de la Sala Mae West.

Arran de la remodelació integral dels espais del Departament i les reserves d'obra i de la posada en servei de les noves instal·lacions, d'altra banda, es van actualitzar els protocols de seguretat de la maquinària i dels productes específics així com els procediments d'actuació dels restauradors.

Intervenció de conservació de l'escultura *Homenaje a Newton*

Intervención de conservación de la escultura *Homenaje a Newton*

condiciones de exhibición de las obras en las salas, el plan de limpieza, las intervenciones puntuales y la planificación de las restauraciones más importantes.

El Departamento, además, realiza un control y un seguimiento de las condiciones ambientales de temperatura, humedad relativa y luz, así como de las plagas y los contaminantes, tanto en las salas como en las áreas de almacén, y también en los ámbitos expositivos de las obras en préstamo.

En el 2015 entró en funcionamiento el sistema de iluminación de tecnología LED en la Sala del Temple de Bramante y en los ojos de las gárgolas de la entrada de la Sala Mae West.

Por otra parte, con motivo de la remodelación integral de los espacios del Departamento y las reservas de obra y de la puesta en servicio de las nuevas instalaciones se actualizaron los protocolos de seguridad de la maquinaria y de los productos específicos así como los procedimientos de actuación de los restauradores.

Conservació d'escultures i instal·lacions artístiques al Teatre-Museu Dalí

Durant l'exercici 2015, dins el pla d'actuació de les obres ubicades a l'exterior o en llocs de difícil accés cal destacar les intervencions de conservació, neteja, consolidació i documentació a les quals es van sotmetre els maniquins daurats dels teulats, la instal·lació *Monument a Francesc Pujols* i l'escultura de bronze *Homenatge a Newton*, a les places exteriors del Museu, així com la revisió del sistema de subjecció de les escultures de la cúpula. També es va tractar la jaqueta del conductor del Cadillac, que estava deteriorada, i els llums posteriors del cotxe.

A l'interior del Museu es va incidir en les instal·lacions següents: les anamorfosis de la Sala de les Il·lusions Òptiques, les joies de la Sala Arturo López, on es va restaurar el *Crist de Limpies*, i el llum modernista d'Hector Guimard, al taller del Saló Noble. Altres intervencions en obres

Revisió del sistema de subjecció de les escultures

Revisión del sistema de sujeción de las esculturas

Conservación de esculturas e instalaciones artísticas en el Teatro-Museo Dalí

Durante el ejercicio 2015, dentro del plan de actuación de las obras ubicadas en el exterior o en lugares de difícil acceso cabe destacar las intervenciones de conservación, limpieza, consolidación y documentación a las que se sometieron los maniquies dorados de los tejados, la instalación *Monumento a Francesc Pujols* y la escultura de bronce *Homenaje a Newton*, en las plazas exteriores del Museo, así como la revisión del sistema de sujeción de las esculturas de la cúpula. También se intervino en la chaqueta del conductor del Cadillac, que estaba deteriorada, y las luces traseras del coche.

En el interior del Museo se incidió en las instalaciones siguientes: las anamorfosis de la Sala de las Ilusiones Ópticas, las joyas de la Sala Arturo López, donde se restauró el *Cristo de Limpies*, y la lámpara modernista de Hector Guimard, en el taller del Salón Noble. Otras

tridimensionals van ser les que es van fer en l'escultura *Bust de dona retrospectiu*, en exposició permanent, i en la instal·lació *Mòmia d'una princesa xinesa. Capella cibernètica*, amb la fixació de les plaques de microcircuits que cobreixen l'escultura. En aquesta línia cal remarcar també les diverses propostes del Departament per optimitzar la conservació i l'accessibilitat de peanyes i vitrines, concretament en el cas de la peanya de la *Mòmia d'una princesa xinesa. Capella cibernètica* i de l'escultura de bronze *Homenatge a Newton* al Palau del Vent.

Finalment, i seguint el projecte de millora dels sistemes d'emmarcament, es va completar la renovació dels marcs dels últims 13 gravats exposats als passadissos del primer pis, i es van reformar els de les obres sobre paper *Centaure*, *Antropometria* i *Sant Narcís i les mosques*.

Substitució dels llums posteriors del Cadillac

Sustitución de las luces traseras del Cadillac

Canvi dels motors de la joia *Crua de l'àngel*

Cambio de los motores de la joya *Crua del ángel*

Púbol i Portlligat

Les cases-museu es caracteritzen per la gran quantitat d'objectes heterogenis —molts d'ús quotidià i altres consistents en *ready-mades* fets per l'artista— que s'hi poden veure, i que n'han esdevingut l'ànima. La voluntat de mantenir viu l'esperit d'aquests espais es tradueix en un treball anual exhaustiu de conservació preventiva en tots els àmbits.

Durant l'exercici passat, a l'interior del Castell de Púbol es va supervisar el moviment i la protecció de la majoria de les peces de la Sala del Piano durant el tractament del terra així com la consolidació dels elements de la tartana i la calessa del garatge. D'altra banda, es va fer el seguiment de les tasques de desmuntatge de l'exposició del 2014 i de muntatge de la del 2015.

Muntatge de l'exposició temporal de Púbol
Restauració dels peixos del contenidor font, a Portlligat

Montaje de la exposición temporal de Púbol
Restauración de los peces del contenedor fuente, en Portlligat

intervenciones en obras tridimensionales fueron las que se realizaron en la escultura *Busto de mujer retrospectivo*, en exposición permanente, y en la instalación *Momia de una princesa china. Capilla cibernética*, con la fijación de las placas de microcircuitos que cubren la escultura. En esta línea cabe remarcar también las diversas propuestas del Departamento para optimizar la conservación y la accesibilidad de peanas y vitrinas, concretamente en el caso de la peana de la *Momia de una princesa china. Capilla cibernética* y de la escultura de bronce *Homenaje a Newton* en el Palacio del Viento.

Finalmente, y siguiendo el proyecto de mejora de los sistemas de enmarcado, se completó la renovación de los marcos de los últimos 13 grabados expuestos en los pasillos del primer piso, y se reformaron los de las obras sobre papel *Centauro*, *Antropometría* y *San Narciso y las moscas*.

Púbol y Portlligat

Las casas-museo se caracterizan por la gran cantidad de objetos heterogéneos —muchos de uso cotidiano y otros consistentes en *ready-mades* hechos por el artista— que se pueden ver en ellas y que se han convertido en su alma. La voluntad de mantener vivo el espíritu de estos espacios se traduce en un trabajo anual exhaustivo de conservación preventiva en todos los ámbitos.

Durante el ejercicio pasado, en el interior del Castillo de Púbol se supervisó el movimiento y la protección de la mayoría de las piezas de la Sala del Piano durante el tratamiento del suelo así como la consolidación de los elementos de la tartana y la calesa del garaje. Por otra parte, se realizó el seguimiento de las labores de desmontaje de la exposición del 2014 y de montaje de la del 2015.

A l'exterior de Portlligat, a més de consolidar i protegir les fustes es van restaurar els peixos de terrissa del contenidor font de la piscina així com les forques trencades de la zona del Globus. A l'interior, es va encetar la primera fase de conservació preventiva i restauració dels estris d'artista del magatzem del taller, es van desinfectar els bastidors de les imatges de *L'àngelus* de Millet que també es poden veure al taller i se'n van restaurar diversos objectes.

B. Conservació de la col·lecció durant la manipulació, el trasllat i l'exhibició

El Departament té cura de la conservació de les obres de la col·lecció durant els préstecs i les exposicions per tal de minimitzar els factors de risc que comporta tot moviment d'obres d'art. En la preparació de les peces que es presten

Remodelació integral de les Sales de les Loggies

Remodelación integral de las Salas de las Loggias

En el exterior de Portlligat, además de consolidar y proteger las maderas se restauraron los peces de barro del contenedor fuente de la piscina así como las horcas rotas de la zona del Globo. En el interior se puso en marcha la primera fase de conservación preventiva y restauración de los utensilios de artista del almacén del taller, se desinfectaron los bastidores de las imágenes de *El Ángelus* de Millet que también se pueden ver en el taller y se restauraron diversos objetos del mismo.

B. Conservación de la colección durante la manipulación, el traslado y la exhibición

El Departamento se ocupa de la conservación de las piezas de la colección durante los préstamos y las exposiciones al objeto de minimizar los factores de riesgo que comporta

se segueixen uns protocols específics i es porten a terme diversos processos que en garanteixen les millors condicions de conservació: examen de la idoneïtat del préstec des del punt de vista de l'estat de conservació, estudi dels *Facility Report* dels museus, revisió de l'estat de conservació de les obres, elaboració d'informes de condició a la sortida i a l'arribada de les peces, revisió i millora dels emmarcaments, proposta de tipus d'embalatge, viatges com a correus i supervisió del moviment, la manipulació, l'emmagatzematge i l'exhibició de les obres durant el trasllat i la instal·lació al museu on s'han d'exposar.

De l'exercici 2015 cal destacar la renovació integral de les Sales de les Loggies, que va comportar el moviment de 59 pintures i una escultura, de les quals 32 es van documentar a fons, 9 es van emmarcar i 8 es van restaurar, abans de supervisar el muntatge de l'exposició *Què hi ha de nou?*

Resultat de la renovació de la Sala Pitxot

Resultado de la renovación de la Sala Pitxot

cualquier movimiento de obras de arte. En la preparación de las piezas que se prestan se siguen unos protocolos específicos y se llevan a cabo diversos procesos que garantizan las mejores condiciones de conservación: examen de la idoneidad del préstamo desde el punto de vista del estado de conservación, estudio de los *Facility Report* de los museos, revisión del estado de conservación de las obras, elaboración de informes de condición a la salida y a la llegada de las piezas, revisión y mejora de los enmarcados, propuestas del tipo de embalaje, viajes como correos y supervisión del movimiento, la manipulación, el almacenamiento y la exhibición de las obras durante el traslado y la instalación en el museo en el que se exhibirán.

Del ejercicio 2015 cabe destacar la renovación integral de las Salas de las Logias, que comportó el movimiento de 59 pinturas y una escultura, de las cuales 32 se documentaron

—Velázquez. També es va remodelar la Sala Pitxot, en la qual es van moure totes les obres i es va instal·lar la nova escultura *Mnemòsine*.

Al llarg de l'exercici passat, els restauradors van efectuar més de 15 viatges com a correus, concretament a Moscou, Saint Petersburg (Florida), Brasil, San Francisco (Califòrnia), Milà, Granada i Xangai, entre altres. L'exposició més destacable, per la quantitat d'obres, va ser *Media - Dalí*, a Xangai, amb 205 revistes, 12 pintures, 2 dibuixos i 30 utensilis del taller de l'artista a Portlligat. Per a la mostra celebrada al Museu Municipal de Cadaqués es van prestar diversos dibuixos de la sèrie *50 secrets màgics per pintar*, i els restauradors també van preparar nombrosos olis d'altres col·leccions. Cal assenyalar, així mateix, els informes elaborats sobre la revisió dels protocols de les exposicions internacionals i les recomanacions de préstec d'obres de la Fundació.

C. Projectes de restauració

Durant el 2015, i coincidint amb els projectes de l'àrea artística, es van portar a terme diverses restauracions en olis sobre tela de l'última època —entre altres, *Cuant cau, cau [sic]*, *Sardana pentagonal*, *La perla*, *El aposentador* i *S/T Rostre de bufó*— i també en altres pintures, com *Feather equilibrium* o la recentment adquirida *Violetes imperials*, que presentava el perímetre de la superfície pictòrica desgastat pel fregament de l'antic marc. Pel que fa al pla de renovació de marcs d'època en obra pictòrica, cal esmentar els de *Violetes imperials*, *Projecte per a «Tristany foll»* i *Cuant cau, cau [sic]*, de dimensions considerables.

Entre les obres sobre paper restaurades el 2015 són especialment remarcables l'aiguada sobre cartró de gran format *Antropometria* i el document manuscrit *Picasso et moi*, també de grans dimensions. Durant l'exercici passat,

Supervisió i trasllat de les obres a les diverses exposicions temporals

Supervisión y traslado de las obras a las diversas exposiciones temporales

Restauració de *Cuant cau, cau [sic]*

Restauración de *Cuant cau, cau [sic]*

Restauració de les revistes *Click i Town & Country*

Restauración de las revistas *Click y Town & Country*

102

a fondo, 9 se enmarcaron y 8 se restauraron, antes de supervisar el montaje de la exposición *¿Qué hay de nuevo?* —Velázquez. También se remodeló la Sala Pitxot, en la que se movieron todas las obras y se instaló la nueva escultura *Mnemòsine*.

Durante el pasado ejercicio, los restauradores realizaron más de 15 viajes como correos, concretamente a Moscú, Saint Petersburg (Florida), Brasil, San Francisco (California), Milán, Granada y Shanghái, entre otros. La exposición más destacable, por la cantidad de obras, fue *Media - Dalí*, en Shanghái, con 205 revistas, 12 pinturas, 2 dibujos y 30 utensilios del taller del artista en Portlligat. Para la muestra celebrada en el Museo Municipal de Cadaqués se prestaron diversos dibujos de la serie *50 secretos mágicos para pintar*, y los restauradores también prepararon numerosos olíos de otras colecciones. Cabe señalar, así mismo, los informes elaborados sobre la revisión de los protocolos de las exposiciones internacionales y las recomendaciones de préstamo de obras de la Fundación.

C. Proyectos de restauración

Durante el 2015, y coincidiendo con los proyectos del área artística, se llevaron a cabo diversas restauraciones en óleos sobre tela de la última época —entre otros, *Cuant cau, cau [sic]*, *Sardana pentagonal*, *La perla*, *El aposentador* y *S/T Rostro de bufón*— y también en otras pinturas, como *Feather equilibrium* o la recientemente adquirida *Violetas imperiales*, que presentaba el perímetre de la superficie pictórica desgastado por el roce del antiguo marco. En lo que se refiere al plan de renovación de marcos de época en obra pictórica, cabe mencionar los de *Violetas imperiales*, *Proyecto para «Tristán loco»* y *Cuant cau, cau [sic]*, de dimensiones considerables.

Entre las obras sobre papel restauradas en el 2015, destacan especialmente la aguada sobre cartón de gran formato *Antropometría* y el documento manuscrito *Picasso et moi*, también de grandes dimensiones. Durante el ejercicio pasado, además, se desacidificaron 13 grabados y se eliminaron las

a més, es van desacidificar 13 gravats i es van eliminar les deformacions de 42 fotografies. Pel que fa a les nombroses revistes i llibres que es van tractar, destacarem aquí *Click, Town & Country, Telegraph, Revue du Cinéma International, La Galerie, ARTNews* o *The Secret Life of Salvador Dalí*.

D. Documentació i investigació tècnica

Les activitats de documentació i investigació, de redacció d'informes i de recerca sobre els materials i les tècniques de Salvador Dalí tenen com a objectiu final aprofundir el coneixement dels seus procediments artístics. El projecte d'estudi de la tècnica pictòrica del geni empordanès, que es du a terme amb la col·laboració de laboratoris científics de diverses institucions, es basa en anàlisis tècniques efectuades a partir de la inspecció de les obres amb diferents tipus de llum i en la documentació fotogràfica i el tractament digital posterior. També s'estudien a fons les noves adquisicions.

Documentació tècnica de *Cuant cau, cau [sic]*

Documentación técnica de *Cuant cau, cau [sic]*

103

deformaciones de 42 fotografías. En lo que se refiere a las numerosas revistas y libros que se trataron, desatacaremos aquí *Click, Town & Country, Telegraph, Revue du Cinéma International, La Galerie, ARTNews* o *The Secret Life of Salvador Dalí*.

D. Documentación e investigación técnica

Las actividades de documentación e investigación, de redacción de informes y de análisis de los materiales y las técnicas de Salvador Dalí tienen como objetivo final profundizar en el conocimiento de sus procedimientos artísticos. El proyecto de estudio de la técnica pictórica del genio ampurdanés, que se lleva a cabo con la colaboración de laboratorios científicos de diversas instituciones, se basa en análisis técnicos efectuados a partir de la inspección de las obras con diferentes tipos de luz y en la documentación fotográfica y el tratamiento digital posterior. También se estudian a fondo las nuevas adquisiciones.

El 2015 es van destinar grans esforços a la revisió exhaustiva i la validació de les fitxes de conservació preventiva i restauració i dels informes de viatge des de la nova base de dades. En total es van elaborar més de 50 informes de viatge amb el nou programa de *mapping* d'alteracions i degradacions.

Durant l'exercici passat es va examinar la tècnica de les més de 220 obres incloses en l'últim tram del catàleg raonat i es va gestionar i donar suport a les tasques de documentació fotogràfica del centenar llarg de peces, tant del fons com exposades al Museu, que encara no tenen imatge digital.

Així mateix, es van estudiar les obres presentades a la Comissió d'Accreditació i Catalogació i es van elaborar 33 informes a partir de la recerca de documentació i la comparació amb altres peces de la col·lecció, l'estudi de la tècnica, els materials, el procediment pictòric i l'estil de les obres sotmeses a peritatge i la presa de fotografies.

Estudi tècnic de pintures a partir de la inspecció amb llum visible, ultraviolada i infraroja

Estudio técnico de pinturas a partir de la inspección con luz visible, ultravioleta e infrarroja

En el 2015 se destinaron grandes esfuerzos a la revisión exhaustiva y la validación de las fichas de conservación preventiva y restauración y de los informes de viaje desde la nueva base de datos. En total se elaboraron más de 50 informes de viaje con el nuevo programa de *mapping* de alteraciones y degradaciones.

Durante el pasado ejercicio se examinó la técnica de las más de 220 obras incluidas en el último tramo del catálogo razonado y se gestionó y prestó apoyo a las labores de documentación fotográfica del centenar largo de piezas, tanto del fondo como expuestas en el Museo, que aún no tienen imagen digital.

Así mismo, se estudiaron las obras presentadas a la Comisión de Acreditación y Catalogación y se elaboraron 33 informes a partir de la búsqueda de documentación, de la comparación con otras piezas de la colección, el estudio de la técnica, los materiales, el procedimiento pictórico y el estilo de las obras sometidas a peritaje y la toma de fotografías.

El recull d'informació i l'actualització de dades són indispensables per garantir una qualitat òptima i un judici correcte en els informes que s'emeten tant per a la mateixa Comissió com per als peritatges especials que sol·liciten les autoritats judicials i policials, així com per donar suport a qualsevol altre projecte de la Fundació, com és ara l'adquisició d'obres.

Obra gràfica

Durant el 2015, els objectius principals van ser la investigació, la documentació i la conservació de l'obra gràfica dels fons de la Fundació, i en particular l'actualització de la base de dades de l'inventari i la incorporació de 410 fitxes procedents d'adquisicions recents i del llegat de l'artista així com la documentació fotogràfica exhaustiva de les peces. L'assessorament tècnic prestat, d'altra banda, es va traduir en l'adquisició de dues sèries: *Aliyah* i *L'Art d'aimer*. Durant l'exercici passat també van començar els

treballs del catàleg raonat d'obra gràfica, la primera fase del qual comprendrà la col·lecció de la Fundació i abraçarà, en concret, les obres executades entre els anys 1920 i 1959.

El projecte de recerca sobre els materials i les tècniques de l'obra gràfica, que es desenvolupa conjuntament amb les seccions de Gravat i de Conservació i Restauració de la Universitat de Barcelona, va consistir l'any passat en l'examen de 89 estampes de les sèries *Twelve Signs of the Zodiac II*, *L'Hostie*, *Les Chants de Maldoror*, *Ex-libris d'André Breton le Tamanoir*, *Onan*, *Grains et issues* i *Cours naturel*.

L'àrea d'obra gràfica, en col·laboració amb els Serveis Jurídics de la Fundació, va continuar amb la seva tasca d'assessorament a organismes oficials externs i va seguir rebent sol·licituds de peritatge. Durant l'exercici 2015 es va donar resposta a les consultes procedents de diverses entitats externes, com ara el Musée Goya - Musée d'Art Hispanique de Castres (França) i la casa de subhastes Christie's de Londres, entre altres.

Desacidificació de les revistes
Click i Town & Country

Desacidificación de las revistas
Click y Town & Country

Estudi exhaustiu del fons d'obra gràfica

Estudio exhaustivo del fondo de obra gráfica

Investigació de l'obra gràfica, en col·laboració amb la UB

Investigación de la obra gráfica, en colaboración con la UB

104

La recopilación de información y la actualización de datos son indispensables para garantizar una calidad óptima y un juicio correcto en los informes que se emiten tanto para la propia Comisión como para los peritajes especiales que solicitan las autoridades judiciales y policiales, así como para dar apoyo a cualquier otro proyecto de la Fundación, como es la adquisición de obras.

Obra gràfica

Durante el 2015, los objetivos principales fueron la investigación, la documentación y la conservación de la obra gráfica de los fondos de la Fundación, y en particular la actualización de la base de datos del inventario y la incorporación de 410 fichas procedentes de adquisiciones recientes y del legado del artista así como la documentación fotogràfica exhaustiva de las piezas. El asesoramiento técnico prestado, por otra parte, se tradujo en la adquisición de dos series: *Aliyah* y *L'Art d'aimer*. Durante el pasado ejercicio también comenzaron los trabajos del catálogo razonado de

obra gràfica, cuya primera fase comprenderá la colección de la Fundación y abarcará, en concreto, las obras ejecutadas entre los años 1920 y 1959.

El proyecto de investigación sobre los materiales y las técnicas de la obra gràfica, que se desarrolla conjuntamente con las secciones de Grabado y de Conservación y Restauración de la Universitat de Barcelona, consistió el año pasado en el examen de 89 estampas de las series *Twelve Signs of the Zodiac II*, *L'Hostie*, *Les Chants de Maldoror*, *Ex-libris d'André Breton le Tamanoir*, *Onan*, *Grains et issues* y *Cours naturel*.

El área de obra gràfica, en colaboración con los Servicios Jurídicos de la Fundación, continuó con su labor de asesoramiento a organismos oficiales externos y siguió recibiendo solicitudes de peritaje. Durante el ejercicio 2015 se dio respuesta a las consultas procedentes de diversas entidades externas, como el Musée Goya - Musée d'Art Hispanique de Castres (Francia) y la casa de subastas Christie's de Londres, entre otras.

Infraestructures i seguretat

El Departament de Museus s'ocupa de la millora i el manteniment de les infraestructures dels museus Dalí i de la seu de la Fundació. Igualment, analitza i planifica diferents aspectes de conservació preventiva de les exposicions permanents i gestiona la política de seguretat de les persones, els equipaments i les obres d'art.

Inversions en infraestructures

El 2015 es va invertir un total de 371.067,95 euros en infraestructures. Les actuacions més rellevants al Teatre-Museu Dalí van ser les relacionades amb la reforma integral de les Sales de les Loggies, amb la substitució dels terres, noves obertures i canvis en els elements expositius. També la Sala Pitxot va ser objecte d'una reforma completa que va consistir a pintar les parets del color original i a condicionar l'extrem final per a l'exhibició de *Mnemòsine*.

Entre altres millores que també es van implementar al Teatre-Museu cal destacar les següents: el reemplaçament

Fixació d'elements a la façana est del Teatre-Museu

Fijación de elementos en la fachada este del Teatro-Museo

Reparació del paraigua

Reparación del paraguas

Remodelació de les Sales de les Loggies

Remodelación de las Salas de las Loggias

105

El Departamento de Museos se ocupa de la mejora y el mantenimiento de las infraestructuras de los museos Dalí y de la sede de la Fundación. También analiza y planifica diferentes aspectos de conservación preventiva de las exposiciones permanentes y gestiona la política de seguridad de las personas, los equipamientos y las obras de arte.

Inversiones en infraestructuras

En el 2015 se invirtieron un total de 371 067,95 euros en infraestructuras. Las actuaciones más relevantes en el Teatro-Museo Dalí fueron las relacionadas con la reforma integral de las Salas de las Logias, la sustitución de los suelos, nuevas aberturas y cambios en los elementos expositivos. También la Sala Pitxot fue reformada: se pintaron las paredes del color original y se acondicionó el extremo final del espacio para la exhibición de *Mnemòsine*.

Entre otras mejoras que también se implementaron en el Teatro-Museo cabe destacar las siguientes: la sustitución

Infraestructuras y seguridad

del quadre de control del clima per un altre de nou amb una millor regulació; el condicionament de la taquilla de l'espai Dalí-Joies; la substitució de la il·luminació de la Sala Mae West; la millora de l'accés i la seguretat a la zona del grup electrogen; el canvi de la il·luminació del Temple d'Arturo López; la renovació dels llums d'emergència; la culminació dels treballs de substitució de la fibra òptica per LED a l'espai Dalí-Joies, i el canvi dels focus de la cúpula per uns altres que aporten un millor rendiment i un manteniment més fàcil.

A Púbol i Portlligat, les inversions i les tasques de conservació responen a un programa preventiu de seguiment i millora de l'estat dels murs interiors i exteriors, de les obertures, les estructures arquitectòniques i els elements escultòrics i decoratius i dels recursos de seguretat, vigilància, comunicació i clima. En el cas del Castell de Púbol, el focus principal d'actuació és el control de la vegetació del jardí, molt envellida, i dels murs perimetrals. A la Casa de Portlligat, en canvi, cal prestar

una atenció especial als elements arquitectònics decoratius i estructurals dels jardins i els olivars, a la conservació de les parets emblanquinades i a la cura de les oliveres.

Entre les feines dutes a terme al Castell de Púbol durant el 2015 destacarem aquí les intervencions efectuades a la Sala del Piano per recuperar el color i les textures originals dels paviments ceràmics, l'entapissament del conjunt de coixins de l'eixida —amb un teixit elaborat expressament segons l'escollit per Gala al seu moment—, la revisió de planxa, pintura i motor del Datsun, amb la compra i col·locació de diversos elements antics de la carrosseria que s'havien perdut, i la renovació del teló de teatre del pati central i dels rams de semprevives. També cal esmentar la remodelació anual de la sala d'exposicions temporals, el canvi de les bigues i els cairats en mal estat del porxo de l'eixida i la primera fase del programa de sanejament dels plàtans, afectats per una combinació de fongs i corcs que n'havien debilitat el tronc.

Decapatge i pintat del paviment de la Sala del Piano

Decapado y pintado del pavimento de la Sala del Piano

Neteja anual de la vidriera central

Limpeza anual de la vidriera central

La Sala Pitxot es va pintar amb el mateix color dels anys setanta

La Sala Pitxot se pintó con el mismo color de los años setenta

del cuadro de control del clima por otro nuevo con una mejor regulación; el acondicionamiento de la taquilla del espacio Dalí-Joyas; la sustitución de la iluminación de la Sala Mae West; la mejora del acceso y la seguridad en la zona del grupo eléctrico; el cambio de la iluminación del Temple de Arturo López; la renovación de las luces de emergencia; la culminación de los trabajos de sustitución de la fibra óptica por LED en el espacio Dalí-Joyas, y el cambio de los focos de la cúpula por otros que aportan un mejor rendimiento y un mantenimiento más fácil.

En Púbol y Portlligat, las inversiones y labores de conservación responden a un programa preventivo de seguimiento y mejora del estado de los muros interiores y exteriores, de las aberturas, las estructuras arquitectónicas y los elementos escultóricos y decorativos y de los recursos de seguridad, vigilancia, comunicación y clima. En el caso de Púbol, el principal foco de actuación es el control de la vegetación del jardín, muy envejecida, y de los muros perimetrales. En Portlligat, en cambio, hay que prestar una atención especial

a los elementos arquitectónicos decorativos y estructurales de los jardines y los olivares, a la conservación de las paredes blanqueadas y al cuidado de los olivos.

Entre los trabajos llevados a cabo en el Castillo de Púbol durante el 2015 destacaremos aquí las intervenciones efectuadas en la Sala del Piano para recuperar el color y las texturas originales de los pavimentos cerámicos, el tapizado del conjunto de cojines de la terraza —con un tejido elaborado expresamente según el escogido por Gala en su momento—, la revisión de chapa, pintura y motor del Datsun, con la compra y colocación de diversos elementos antiguos de la carrocería que se habían perdido, y la renovación del telón de teatro del patio central y de los ramos de siemprevivas. Cabe mencionar también la remodelación anual de la sala de exposiciones temporales, el cambio de las vigas en mal estado del porche de la terraza y la primera fase del programa de saneamiento de los plátanos, afectados por una combinación de hongos y carcoma que habían debilitado sus troncos.

Pel que fa a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat, el treball més important de l'exercici passat va ser la millora de la capacitat de la consigna i de l'espai de magatzem de la vella carbonera. També es van actualitzar les instal·lacions elèctriques del porxo interior —des del 2014 és l'accés independent a l'Olivar—, es va dotar la zona del Garatge d'aigua de reg i d'una font per als visitants, es va enllestir la il·luminació del camí del Garatge i es va fer una rehabilitació integral de les parets i la finestra del bany de Salvador Dalí. En l'àmbit tecnològic cal destacar que es va centralitzar la gestió dels audiovisuals de l'Olivar i se'n va millorar la qualitat de la imatge.

D'altra banda, a tots els museus Dalí es va portar a terme un seguit d'accions periòdiques de revisió, control i millora destinades a garantir el compliment de les diverses normatives vigents sobre activitats econòmiques, com ara les proves d'estanquitat de les instal·lacions petrolíferes i la revisió i actualització dels sistemes de prevenció d'incendis i de seguretat o dels recursos de climatització.

Manteniment d'instal·lacions

El manteniment de les instal·lacions dels museus Dalí i de la seu central de la Fundació comprèn les tasques necessàries

107

En lo que se refiere a la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat, el trabajo más importante del pasado ejercicio fue la mejora de la capacidad de la consigna y del espacio de almacén de la vieja carbonera. También se actualizaron las instalaciones eléctricas del porche interior —desde el 2014 es el acceso independiente al Olivar—, se dotó la zona del Garaje de agua de riego y de una fuente para los visitantes, se finalizó la iluminación del camino del Garaje y se llevó a cabo una rehabilitación integral de las paredes y la ventana del baño de Salvador Dalí. En el ámbito tecnológico cabe destacar que se centralizó la gestión de los audiovisuales del Olivar y se mejoró la calidad de la imagen de los mismos.

Por otra parte, en todos los museos Dalí se llevaron a cabo una serie de acciones periódicas de revisión, control y mejora destinadas a garantizar el cumplimiento de las diversas normativas vigentes sobre actividades económicas, como las pruebas de estanqueidad de las instalaciones petrolíferas y la revisión y actualización de los sistemas de prevención de incendios y de seguridad o de los recursos de climatización.

Mantenimiento de instalaciones

El mantenimiento de las instalaciones de los museos Dalí y de la sede central de la Fundación comprende las tareas

per garantir el bon funcionament dels sistemes de seguretat, climatització, il·luminació i exposició de les obres d'art, tots els quals són essencials per a la conservació i la protecció del patrimoni cultural de la Fundació. Durant l'any 2015 es va subcontractar per un valor de 385.763,22 euros a tercers una part dels treballs específics de manteniment i reparació de les infraestructures esmentades.

Seguretat

Al llarg de l'exercici passat es van esmerçar recursos en la substitució de les càmeres de seguretat de l'espai Dalí-Joies, en la instal·lació d'una barrera acústica davant de *Mnemòsine* i en la substitució dels monitors de gestió del programa de seguretat; a més, es va incorporar una nova càmera de control d'accessos a l'edifici nou i es van posar en marxa els treballs de recanvi de les càmeres perimetrals de la Torre Galatea i del Teatre-Museu. En l'àmbit de la política de seguretat cal remarcar, per la seva importància econòmica, els recursos destinats a les empreses de vigilància que col·laboren amb el personal de la Fundació per garantir la seguretat del patrimoni, dels visitants i del personal, i que en total van ascendir a 1.437.712,93 euros.

necesarias para garantizar el buen funcionamiento de los sistemas de seguridad, climatización, iluminación y exposición de las obras de arte, todos ellos esenciales para la conservación y la protección del patrimonio cultural de la Fundación. Durante el año 2015 se subcontrató a terceros, por un valor de 385 763,22 euros, una parte de los trabajos específicos de mantenimiento y reparación de las mencionadas infraestructuras.

Seguridad

A lo largo del pasado ejercicio se emplearon recursos en la sustitución de las cámaras de seguridad del espacio Dalí-Joyas, en la instalación de una barrera acústica delante de *Mnemósine* y en la sustitución de los monitores de gestión del programa de seguridad; además, se incorporó una nueva cámara de control de accesos al edificio nuevo y se pusieron en marcha los trabajos de recambio de las cámaras perimetrales de la Torre Galatea y del Teatro-Museo. En el ámbito de la política de seguridad cabe destacar, por su importancia económica, los recursos destinados a las empresas de vigilancia que colaboran con el personal de la Fundación para garantizar la seguridad del patrimonio, de los visitantes y del personal, y que en total ascendieron a 1 437 712,93 euros.

Defensar

7

108

Defender

L'actuació dels Serveis Jurídics es basa fonamentalment en la defensa dels drets immaterials derivats de l'obra i la persona de Salvador Dalí.

Generació de recursos. Els drets immaterials

Sense el suport de la xarxa internacional de societats de gestió CISAC seria impossible gestionar els drets d'autor de Salvador Dalí. Les peticions de reproducció d'obra s'adrecen sistemàticament a la societat VEGAP, que filtra la informació i envia la maqueta de cada sol·licitud a la Fundació. Igualment a instàncies de la nostra institució, VEGAP s'encarrega d'organitzar inspeccions periòdiques per comprovar si totes les reproduccions d'obra de Dalí són respectuoses i disposen de la llicència corresponent. El 2015 es van gestionar 275 sol·licituds estatals i internacionals, un 88 % de les quals es va autoritzar.

La mostra *Dalí, breaking news* a Blanes

La muestra *Dalí, breaking news* en Blanes

La actuación de los Servicios Jurídicos se basa fundamentalmente en la defensa de los derechos inmateriales derivados de la obra y la persona de Salvador Dalí.

Generación de recursos. Los derechos inmateriales

Sin el apoyo de la red internacional de sociedades de gestión CISAC sería imposible gestionar los derechos de autor de Salvador Dalí. Las peticiones de reproducción de obra se dirigen sistemáticamente a la sociedad VEGAP, que filtra la información y envía la maqueta de cada solicitud a la Fundación. Igualmente a instancias de nuestra institución, VEGAP se encarga de organizar inspecciones periódicas para comprobar si todas las reproducciones de obra de Dalí son respetuosas y disponen de la licencia correspondiente. En el 2015 se gestionaron 275 solicitudes estatales e internacionales, un 88 % de las cuales se autorizó.

Les sol·licituds de reproducció de la imatge de Salvador Dalí es gestionen directament des de la Fundació. Durant el 2015 no es van rebre peticions per a grans campanyes comercials com la que uns anys enrere s'havia dut a terme. Hi ha moltes campanyes publicitàries que volen fer ús de la imatge de Salvador Dalí per comunicar conceptes com ara genialitat, enginy, creativitat, avantguarda, dinamisme, força o atracció. La Fundació és molt rigorosa a l'hora d'autoritzar l'ús de la imatge de l'artista i no atorga llicències que la puguin perjudicar o frivoltzar, sigui quina sigui la contrapartida econòmica. En aquest apartat, destaca l'autorització concedida per a la publicació del conte *Un viatge de somni per la Costa Brava*, un encàrrec promocional de l'associació Costa Brava Hotels de Luxe que, amb textos de Cristina Cabañas i amb il·lustracions de Pilarín Bayés, recreava de manera deliciosa un viatge de Gala i Salvador Dalí pel litoral gironí.

Presentació del conte il·lustrat per Pilarín Bayés per a l'associació Costa Brava Hotels de Luxe

Presentación del cuento ilustrado por Pilarín Bayés para la asociación Costa Brava Hotels de Luxe

Las solicitudes de reproducción de la imagen de Salvador Dalí se gestionan directamente desde la Fundación Dalí. Durante el 2015 no se recibieron peticiones para grandes campañas comerciales como la que unos años atrás se había realizado. Son muchas las campañas publicitarias que quieren hacer uso de la imagen de Salvador Dalí para comunicar conceptos como genialidad, ingenio, creatividad, vanguardia, dinamismo, fuerza o atracción. La Fundación es muy rigurosa a la hora de autorizar el uso de la imagen del artista y no otorga licencias que la puedan perjudicar o frivoltzar, sea cual sea la contrapartida económica. En este apartado, destaca la autorización concedida para la publicación del cuento *Un viatge de somni per la Costa Brava*, un encargo promocional de la asociación Costa Brava Hotels de Luxe que, con textos de Cristina Cabañas e ilustraciones de Pilarín Bayés, recreaba de manera deliciosa un viaje de Gala y Salvador Dalí por el litoral gerundense.

110

Arran d'una cessió de drets d'imatge signada el 2014 amb l'agència de notícies EFE i el Patronat de Turisme Costa Brava Girona es va dur a terme l'exposició *Dalí, breaking news*, que durant el 2015 es va poder veure a Lloret de Mar, Blanes, Girona i Brussel·les i que va rebre més de 5.000 visites.

L'altre vessant dels drets immaterials consisteix en l'estructuració i la defensa de les marques registrades. Aquí, la Fundació segueix l'estratègia dissenyada el 2006, que es basa a desenvolupar, d'una banda, una marca d'alta qualitat per a productes selectes i, de l'altra, una marca per a articles de caire més comercial, identificats com a «producte autoritzat». L'objectiu principal és consolidar els registres existents arreu del món així com actuar de manera preventiva, prestant una atenció especial als registres que puguin tenir relació amb les exposicions internacionals organitzades per la Fundació.

Llicències concedides pel Departament de Drets a través de les societats germanes de VEGAP

111

Licencias concedidas por el Departamento de Derechos a través de las sociedades hermanas de VEGAP

A raíz de una cesión de derechos de imagen firmada en el 2014 con la agencia de noticias EFE y el Patronat de Turisme Costa Brava Girona se llevó a cabo la exposición *Dalí, breaking news*, que durante el 2015 se pudo ver en Lloret de Mar, Blanes, Girona y Bruselas y que recibió más de 5000 visitas.

La otra vertiente de los derechos inmateriales consiste en la estructuración y la defensa de las marcas registradas. Aquí, la Fundación sigue la estrategia diseñada en el 2006, que se basa en desarrollar, por un lado, una marca de alta calidad para productos selectos y, por otro, una marca para artículos de carácter más comercial, identificados como «producto autorizado». El objetivo principal es consolidar los registros existentes en todo el mundo así como actuar de manera preventiva, prestando una atención especial a los registros que pudieran tener relación con las exposiciones internacionales organizadas por la Fundación.

Generació de prestigi. La Fundació com a referent únic del mercat de l'art

En l'àmbit del peritatge d'obra, la intervenció dels Serveis Jurídics se centra en la definició de criteris per a l'elaboració d'informes, l'assessorament sobre la terminologia que cal emprar davant dels organismes oficials i, en particular, la concreció dels criteris de classificació i qualificació de les obres en funció del nivell d'intervenció de la creativitat del Mestre. Aquesta àrea d'actuació inclou difondre a escala mundial el procés d'investigació i d'estudi multidisciplinari que es du a terme, participant activament en fòrums i seminaris com ara el col·loqui internacional d'INTERPOL sobre el tràfic il·lícit d'obres d'art, celebrat a Lió, o el Congrés de la Unió Internacional d'Advocats (UIA), que el 2015 va tenir lloc a València.

Generación de prestigio. La Fundación como referente único del mercado del arte

En el ámbito del peritaje de obra, la intervención de los Servicios Jurídicos se centra en la definición de criterios para la elaboración de informes, el asesoramiento sobre la terminología que se debe utilizar ante los organismos oficiales y, en particular, la concreción de los criterios de clasificación y calificación de las obras en función del nivel de intervención de la creatividad del Maestro. Esta área de actuación incluye difundir a escala mundial el proceso de investigación y de estudio multidisciplinar que se lleva a cabo, participando activamente en foros y seminarios, como el coloquio internacional de INTERPOL sobre el tráfico ilícito de obras de arte, celebrado en Lyon, o el Congreso de la Unión Internacional de Abogados (UIA), que en el 2015 tuvo lugar en Valencia.

Actuacions judicials

Dins aquest apartat s'inclouen totes les accions centrades en la defensa dels drets vinculats a l'obra i la figura de Salvador Dalí davant de qualsevol actuació fraudulenta. La tasca dels Serveis Jurídics de la Fundació és fer el seguiment de tots els procediments judicials en curs. Per la seva complexitat i durada, ressaltem aquí el que se segueix a Israel contra l'empresa VS Marketing per l'explotació dels dibuixos de l'*Auca*. Durant l'exercici passat, a banda de demanar la resolució per incompliment de l'acord extrajudicial pactat el

2011, es va sol·licitar una condemna dinerària per totes les contravencions de l'altra part; ambdós procediments s'estaven tramitant juntament amb un tercer en seu de dret de marques, i tots tres es troben encara ara pendents de resolució. Cal afegir que el 2015 es va detectar activitat de VS Marketing a Hong Kong i a Singapur i que en aquests moments s'estan valorant internament les possibilitats d'actuació. Com hem anat veient, l'evolució dels assumptes jurídics segueix una tendència positiva quant a la consolidació i la visibilitat de la Fundació com a gestora internacional dels drets de Dalí. Aquest fet hauria de permetre la resolució extrajudicial de

Reproduccions d'obra daliniana autoritzades per la Fundació

Reproducciones de obra daliniana autorizadas por la Fundación

Actuaciones judiciales

Dentro de este apartado se incluyen todas las acciones centradas en la defensa de los derechos vinculados a la obra y la figura de Salvador Dalí ante cualquier actuación fraudulenta. La labor de los Servicios Jurídicos de la Fundación es llevar a cabo el seguimiento de todos los procedimientos judiciales en curso. Por su complejidad y duración, resaltamos aquí el que se sigue en Israel contra la empresa VS Marketing por la explotación de los dibujos del *Auca*. Durante el pasado ejercicio, aparte de solicitar la

resolución por incumplimiento del acuerdo extrajudicial pactado en el 2011, se solicitó una condena dineraria por todas las contravenciones de la otra parte; ambos procedimientos se estaban tramitando junto con un tercero en sede de derecho de marcas, y los tres están aún pendientes de resolución. Cabe añadir que en el 2015 se detectó actividad de VS Marketing en Hong Kong y en Singapur y que en estos momentos se están valorando internamente las posibilidades de actuación. Como hemos ido viendo, la evolución de los asuntos jurídicos sigue una tendencia positiva en cuanto a la consolidación y la visibilidad de la Fundación como gestora

112

nombrosos afers, sobretot d'aquells que no tenen un bon pronòstic judicial però que caldria solucionar per acomplir l'objecte fundacional i per atendre la responsabilitat de la nostra entitat com a administradora dels drets immaterials de l'artista.

Relacions amb l'Estat

Les relacions amb l'Estat espanyol s'articulen a través de la Comissió de Seguiment, òrgan que es va crear dins el marc de l'Ordre ministerial de 8 de gener de 2001. L'any 2011 es va aconseguir la renovació d'aquesta ordre així com la signatura del conveni que l'acompanya. Els documents esmentats serveixen per facilitar la tasca de la Fundació, sobretot pel que fa a l'exercici judicial dels drets que té atorgats.

113

internacional de los derechos de Dalí. Este hecho debería permitir la resolución extrajudicial de numerosos asuntos, sobre todo de aquellos que no tienen un buen pronóstico judicial pero que habría que solucionar para cumplir el objeto fundacional y para atender a la responsabilidad de nuestra entidad como administradora de los derechos inmateriales del artista.

Relaciones con el Estado

Las relaciones con el Estado español se articulan a través de la Comisión de Seguimiento, órgano que se creó en el marco de la Orden ministerial de 8 de enero de 2001. En el año 2011 se consiguió la renovación de esta orden así como la firma del convenio que la acompaña. Los mencionados documentos sirven para facilitar la labor de la Fundación, sobre todo en lo que se refiere al ejercicio judicial de los derechos que tiene otorgados.

8

Formació

La Fundació va organitzar els cursos de formació següents:

Curs sobre postures corporals orientat al personal d'administració.

Curs de formació específica per a l'equip de restauració sobre el sistema automàtic d'extinció del magatzem d'obra.

Formació sobre el PAU (pla d'autoprotecció) per als treballadors de la Fundació i exercici d'emergències adreçat als responsables dels Museus i al personal de la recepció.

Curs d'atenció al visitant dirigit al personal de la Casa-Museu de Portlligat.

Curs general sobre la migració d'arxius digitals al núvol, a càrrec d'Estudis i Projectes Informàtics.

El personal de la Fundació també va assistir a cursos i activitats organitzats per altres entitats que es detallen a continuació:

116

Formación

La Fundación organizó los siguientes cursos de formación:

Curso sobre posturas corporales orientado al personal de administración.

Curso de formación específica para el equipo de restauración sobre el sistema automático de extinción del almacén de obra.

Formación sobre el PAU (plan de autoprotección) para los trabajadores de la Fundación y ejercicio de emergencias dirigido a los responsables de los Museos y al personal de recepción.

Curso de atención al visitante dirigido al personal de la Casa-Museo de Portlligat.

Curso general sobre la migración de archivos digitales a la nube, a cargo de Estudios i Projectes Informàtics.

El personal de la Fundación también asistió a cursos y actividades organizados por otras entidades que se detallan a continuación:

Jordi Artigas, responsable de les Cases-Museu, va participar a la Jornada "Reptes i Oportunitats de les Cases Icòniques de Catalunya", que es va celebrar al Museu Pau Casals del Vendrell.

Àngels Pairó, cap de Comptabilitat, va assistir a una jornada sobre "La obligatorietat de la factura electrònica" a Barcelona.

Cinzia Azzini, responsable de web i xarxes socials, va participar a un curs d'instagram que va tenir lloc al Museu del Joguet amb el títol "Eines i tècniques per a particulars i empreses".

Isabella Kleinjung, advocada de la Fundació, va participar a la jornada "Propietat intel·lectual: reptes digitals", al Centre d'Arts Santa Mònica, Barcelona. També va assistir a la sessió "Imitaciones y falsificaciones: el dilema de la autenticidad" celebrada en el marc del Congrés Internacional d'Advocats (UIA), a València.

Curs ofert al personal sobre el funcionament de Google Drive

117

Curso ofrecido al personal sobre el funcionamiento de Google Drive

Jordi Artigas, responsable de las Casas-Museo, participó en la Jornada "Reptes i Oportunitats de les Cases Icòniques de Catalunya", que se celebró en el Museo Pau Casals de El Vendrell.

Àngels Pairó, jefa de Contabilidad, asistió a una jornada sobre "La obligatorietat de la factura electrònica" a Barcelona.

Cinzia Azzini, responsable de web y redes sociales, participó en un curso de instagram que tuvo lugar en el Museo del Juguete con el título "Eines i tècniques per a particulars i empreses".

Isabella Kleinjung, abogada de la Fundación, participó en la jornada "Propietat intel·lectual: reptes digitals", en el Centre d'Arts Santa Mònica, Barcelona. También asistió a la sesión "Imitaciones y falsificaciones: el dilema de la autenticidad" celebrada en el marco del Congreso Internacional d'Advocats (UIA), en Valencia.

Irene Civil, cap de Conservació i Restauració, va participar al Seminari "L'època blava: noves lectures a través de l'estudi tècnic" organitzat pel Museu Picasso de Barcelona. També va assistir al curs teòric i pràctic "Sistemes actuals de tractament de suport en pintura sobre tela: tècniques no invasives" i al curs "Actualització de materials i mètodes per a la neteja de superfícies policromades" organitzats pel Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.

Dolors Velasco, restauradora de paper, va assistir a la "Jornada pràctica sobre control de plagues i conservació preventiva a les sales de reserva dels museus", organitzada per la Xarxa de Museus de les comarques de Girona.

Nuri Aldeguer, responsable del Servei Educatiu, va assistir a la 1a Jornada Patrimoni i Escola, organitzada per l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural.

Irene Civil, jefa de Conservación y Restauración, participó en el Seminario "L'època blava: noves lectures a través de l'estudi tècnic" organitzado por el Museo Picasso de Barcelona. También asistió al curso "Sistemes actuals de tractament de suport en pintura sobre tela: tècniques no invasives" y al curso "Actualització de materials i mètodes per a la neteja de superfícies policromades" organizados por el Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya.

Dolors Velasco, restauradora de papel, asistió a la "Jornada pràctica sobre control de plagues i conservació preventiva a les sales de reserva dels museus", organitzada por la Xarxa de Museus de les comarques de Girona.

Nuri Aldeguer, responsable del Servicio Educativo, asistió a la 1ª Jornada Patrimoni i Escola, organitzada por la Agència Catalana del Patrimoni Cultural.

Departaments i plantilla

La Fundació s'estructura en els departaments següents:

Patronat i Secretaria General

President
Ramon Boixadós Malé

Secretari general
Lluís Peñuelas Reixach

Secretaria
Mª Teresa Brugués Rost

Comptabilitat i finances
Àngels Pairó Giménez
Judit Pairó Giménez
Expi Porrás Roman

Administració
Mª Dolors Costa Font

118

Departamentos y plantilla

La Fundación se estructura en los siguientes departamentos:

Patronato y Secretaría General

Presidente
Ramon Boixadós Malé

Secretario general
Lluís Peñuelas Reixach

Secretaría
Mª Teresa Brugués Rost

Contabilidad y finanzas
Àngels Pairó Giménez
Judit Pairó Giménez
Expi Porrás Roman

Administración
Mª Dolors Costa Font

119

Departament de museus

Directora
Montse Aguer Teixidor

Administració i coordinació
Lluís Peñuelas Reixach

Teatre-Museu i cap de Personal
de la Fundació
Miquel Sanchez Duran

Púbol, Portlligat i Projectes
Museològics
Jordi Artigas Cadena

Personal i Reserves de Grups
Isabel Castell Pujol
Anisa Chaer Yemlahi Serroukh

Instal·lacions i manteniment
Roger Ferré Puig
Ferran Ortega López

Departament de Conservació i Restauració

Directora
Montse Aguer Teixidor

Cap de conservació i restauració
Irene Civil Plans

Restauradors-conservadors
Elisenda Aragonès Miquel
Noèlia Garcia Valencia
Josep Mª Guillamet Lloveras
Yvonne Heinert Comas
Juliette Murphy
Dolors Velasco Rodríguez

Registre

Rosa Aguer Teixidor

Centre d'Estudis Dalinians

Directora
Montse Aguer Teixidor

Equip de coordinació
Rosa Mª Maurell Constans
Carme Ruiz González
Anna Otero Ibáñez
Cuca Rodríguez Costa
Bea Crespo Trancón
Lucia Moni
Laura Bartolomé Roviras
Fiona Mata Echeverry

Departament de Gerència

Gerent
Joan Manuel Sevillano Campalans

Difusió i Servei Educatiu
Nuri Aldeguer Corominas

Departamento de museos

Directora
Montse Aguer Teixidor

Administración y coordinación
Lluís Peñuelas Reixach

Teatro-Museo y jefe de Personal
de la Fundación
Miquel Sanchez Duran

Púbol, Portlligat y Proyectos
Museológicos
Jordi Artigas Cadena

Personal y Reservas de Grupos
Isabel Castell Pujol
Anisa Chaer Yemlahi Serroukh

Instalaciones y mantenimiento
Roger Ferré Puig
Ferran Ortega López

Departamento de Conservación y Restauración

Directora
Montse Aguer Teixidor

Jefa de conservación y restauración
Irene Civil Plans

Restauradores-conservadores
Elisenda Aragonès Miquel
Noèlia Garcia Valencia
Josep Mª Guillamet Lloveras
Yvonne Heinert Comas
Juliette Murphy
Dolors Velasco Rodríguez

Registro

Rosa Aguer Teixidor

Centro de Estudios Dalinianos

Directora
Montse Aguer Teixidor

Equipo de coordinación
Rosa Mª Maurell Constans
Carme Ruiz González
Anna Otero Ibáñez
Cuca Rodríguez Costa
Bea Crespo Trancón
Lucia Moni
Laura Bartolomé Roviras
Fiona Mata Echeverry

Departamento de Gerencia

Gerente
Joan Manuel Sevillano Campalans

Difusión y Servicio Educativo
Nuri Aldeguer Corominas

Secretaria i Administració de Drets Mercedes Aznar Laín	Teatre-Museu Dalí Responsables adjunts Carles Núñez Felip Carles Font García	Annie Cubizolles Roman Jordi Domènech de Ros Rachid El Ouariachi Rosa Falgàs Mach Jordi Famoso Figueras Anita Fedulova Silvia Felip Torres Miquel Fernández García Marcel Figueras Cardos Sebastià Forment Basco Clàudia Galli Purcallas Sandra Garcia Cebrián Anna Garcia Garcia Anna Godoy Torrijos Sandra Guerrero Reyes Esther Iglesias Carrión Elizaveta Ilina Sofya Ilina Jaume Illa Bonany Olga Kylymnyk Yessica Ledesma Ledesma Olga Lizana López Noèlia Martín Naves Flor Miscopein Josefa Moreno Montilla Patricia Morente Juanola Josefina Murillo Moreno
Web i xarxes socials Cinzia Azzini	Subresponsable adjunta Anna Enrique Reno	
Comercialització Carles Cervera Rucabado	Responsable de les botigues del Teatre-Museu Dalí Núria Estévez Rodríguez	
Serveis Informàtics Olesya Egorova		
Serveis Jurídics Isabella Kleinjung	Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga Manel Albreda Vicente Assumpció Arnall Figueres Maryia Atanova Maria Auquer Simon Soraya Belmonte Puertas Pol Cabezos Casademont Fina Carbelo Rodríguez Júlia Cebrià Costa Núria Cervera Vila David Combis Palacios Joan Cruañas Sarola	
Màrqueting Sílvia Nello Maldiney		
Comunicació Imma Parada Soler		

120

Secretaría y Administración de Derechos Mercedes Aznar Laín	Teatro-Museo Dalí Responsables adjuntos Carles Núñez Felip Carles Font Garcia	Annie Cubizolles Roman Jordi Domènech de Ros Rachid El Ouariachi Rosa Falgàs Mach Jordi Famoso Figueras Anita Fedulova Silvia Felip Torres Miquel Fernández García Marcel Figueras Cardos Sebastià Forment Basco Clàudia Galli Purcallas Sandra Garcia Cebrián Anna Garcia Garcia Anna Godoy Torrijos Sandra Guerrero Reyes Esther Iglesias Carrión Elizaveta Ilina Sofya Ilina Jaume Illa Bonany Olga Kylymnyk Yessica Ledesma Ledesma Olga Lizana López Noèlia Martín Naves Flor Miscopein Josefa Moreno Montilla Patricia Morente Juanola Josefina Murillo Moreno
Web y redes sociales Cinzia Azzini	Subresponsable adjunta Anna Enrique Reno	
Comercialización Carles Cervera Rucabado	Responsable de las tiendas del Teatro-Museo Dalí Núria Estévez Rodríguez	
Servicios Informáticos Olesya Egorova		
Servicios Jurídicos Isabella Kleinjung	Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda Manel Albreda Vicente Assumpció Arnall Figueres Maryia Atanova Maria Auquer Simon Soraya Belmonte Puertas Pol Cabezos Casademont Fina Carbelo Rodríguez Júlia Cebrià Costa Núria Cervera Vila David Combis Palacios Joan Cruañas Sarola	
Marketing Sílvia Nello Maldiney		
Comunicación Imma Parada Soler		

Cèlia Naves Roldán Mònica Reixach Boada Margarita Rodríguez Heras Petra Romo Félix Teresa Rovira Fernández Andrea Sanjosé Núñez Sara Simón Ramia Pau Subirós Bardera Eva Taboas Antón Assumpció Tàpias Carbó Rosa Tarradas Albatana Carme Tarragó Mauri Cristian Toribio Amaro Judith Urbano Martín Letícia Valenzuela Gil Anna M. Vert Pérez Lisa Wuyts	Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga Marta Alarcón Oliveras Isabel Carreras Ferrer Mariona Cortadellas Mercader Dolors Fabrellas Vila Maria Gispert Bahí Gemma Pascual Planas Maribel Rabaña Maynau Josefina Salavedra Cornellà	Elsa Egea Carmona Iman El Mersali El Moussati Yolanda Garcia Montoro Margarita Garcia Reyero Robert Genovès Núñez Vanessa Gómez Serriñana Cristina Jorquera Navarro Araceli Juárez Martínez Manel López Barrios Esther Llach Jordà Marta Martí Triadú Noemí Mercado Fernández Raquel Mercado Fernández Maria Novellas Gràcia Anna M. Pons Mengual Ernest Pujol León Susana Ahidee Quito Ruth Sánchez Ballesteros Núria Serra Alsina
Casa-Museu Salvador Dalí	Responsable adjunt Jesús Cuadros Mugüerza Subresponsable adjunta Raquel Mercado Fernández	
Casa-Museu Castell Gala Dalí	Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga Ramy Abou-Assali Martínez Anna M. Caminada Llorens Antònia Descamps Oriol Carles Descamps Ribas	
Responsable adjunta Núria Ferrer Carbó		
Subresponsable adjunta Joana Planet Carnicé		

121

Cèlia Naves Roldán Mònica Reixach Boada Margarita Rodríguez Heras Petra Romo Félix Teresa Rovira Fernández Andrea Sanjosé Núñez Sara Simón Ramia Pau Subirós Bardera Eva Taboas Antón Assumpció Tàpias Carbó Rosa Tarradas Albatana Carme Tarragó Mauri Cristian Toribio Amaro Judith Urbano Martín Letícia Valenzuela Gil Anna M. Vert Pérez Lisa Wuyts	Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda Marta Alarcón Oliveras Isabel Carreras Ferrer Mariona Cortadellas Mercader Dolors Fabrellas Vila Maria Gispert Bahí Gemma Pascual Planas Maribel Rabaña Maynau Josefina Salavedra Cornellà	Carles Descamps Ribas Elsa Egea Carmona Iman El Mersali El Moussati Yolanda Garcia Montoro Margarita Garcia Reyero Robert Genovès Núñez Vanessa Gómez Serriñana Cristina Jorquera Navarro Araceli Juárez Martínez Manel López Barrios Esther Llach Jordà Marta Martí Triadú Noemí Mercado Fernández Raquel Mercado Fernández Maria Novellas Gràcia Anna M. Pons Mengual Ernest Pujol León Susana Ahidee Quito Ruth Sánchez Ballesteros Núria Serra Alsina
Casa-Museo Salvador Dalí	Responsable adjunto Jesús Cuadros Mugüerza Subresponsable adjunta Raquel Mercado Fernández	
Casa-Museo Castillo Gala Dalí	Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda Ramy Abou-Assali Martínez Anna M. Caminada Llorens Antònia Descamps Oriol	
Responsable adjunta Núria Ferrer Carbó		
Subresponsable adjunta Joana Planet Carnicé		

A

La Fundació Gala -Salvador Dalí fa habitualment estudis de públic; la gestió i avaluació dels quals proporcionen informació de gran interès sobre la tipologia del visitant, tendències, valoració dels museus, nivells de satisfacció, etc. El procediment de recollida de dades té lloc a partir d'uns qüestionaris que, cara a cara, planteja un entrevistador (personal d'Atenció al Visitant dels diferents museus) preferentment al públic individual, i amb una freqüència determinada. Durant els mesos de temporada alta (de juliol a setembre per al Teatre-Museu i de mitjan juny a mitjan setembre per a les Cases-Museu de Púbol i Portlligat) el nombre d'enquestes s'incrementa i s'adequa als horaris d'obertura i a la major quantitat de visitants.

Durant l'any 2015 es van fer un total de 3.164 enquestes, 2.139 al Teatre-Museu Dalí de Figueres, 511 al Castell Gala Dalí de Púbol i 514 a la Casa Salvador Dalí de Portlligat. Al Teatre-Museu Dalí de Figueres es van fer de gener a desembre i al Castell de Púbol i a la Casa de Portlligat de març a novembre.

124

La Fundació Gala-Salvador Dalí realitza habitualment estudis de públic, cuya gestió y evaluación proporciona información de gran interés sobre tipologías de visitantes, tendencias, valoración de los museos, niveles de satisfacción, etc. El procedimiento de recogida de datos se efectúa a partir de unos cuestionarios que, cara a cara, lleva a cabo un entrevistador (personal de Atención al Visitante de los diferentes museos), preferentemente al público individual con una frecuencia determinada. Durante los meses de temporada alta (de julio a septiembre para el Teatro-Museo y de mediados de junio a mediados de septiembre para las Casas-Museo de Púbol y Portlligat), el número de encuestas se incrementa y se adecua a los horarios de apertura y a la mayor cantidad de visitantes.

Durante el año 2015 se realizaron un total de 3164 encuestas, 2139 en el Teatro-Museo Dalí de Figueres, 511 en el Castillo Gala Dalí de Púbol y 514 en la Casa Salvador Dalí de Portlligat. En el Teatro-Museo Dalí de Figueres se efectuaron encuestas de enero a diciembre, y en el Castillo de Púbol y la Casa de Portlligat, de marzo a noviembre.

El perfil del visitant individual dels Museus Dalí en el seu conjunt és el següent: predomina el visitant d'origen francès (27%), d'entre 41 i 65 anys (42%), té estudis superiors (59%), treballa (59%) i s'allotja majoritàriament a la Costa Brava (33%) seguit de la ciutat de Barcelona (23%), en un hotel (49%), i viatja en cotxe particular (52,5%), amb la família (67%). S'ha informat del museu a Internet (37%), és la primera vegada que visita el museu (77,8%) i s'hi està entre una (52%) i dues hores (32,8%) de mitjana i la visita li ha semblat excepcional (28,7%) o molt bé (56%). El francès (24,8%) i el castellà (24%) són els dos idiomes més utilitzats pels visitants dels museus Dalí, seguits de l'anglès (19,3%) i el català (12,7%).

125

El perfil del visitante individual de los Museos Dalí en su conjunto es el siguiente: predomina el visitante francés (27%), de entre 41 y 65 años (42%), tiene estudios superiores (59%), trabaja (59%), y se aloja mayoritariamente en la Costa Brava (33%) seguido de la ciudad de Barcelona (23%), en un hotel (49%), y viaja en coche particular (52,5%) con la familia (67%). Se ha informado del museo en Internet (37%); es la primera vez que visita el museo (77,8%) y permanece en él entre una (52%) y dos horas (32,8%) de promedio; y la visita le ha parecido excepcional (28,7%) o muy bien (56%). El francés (24,8%) y el castellano (24%) son los dos idiomas más utilizados por los visitantes de los museos Dalí, seguidos por el inglés (19,3%) y el catalán (12,7%).

De les dades obtingudes, destaquem que el 25% del visitant tipus del Teatre-Museu Dalí es desplaça en tren a Figueres; més de l'11% arriba en AVE o AVANT a l'Estació Figueres-Vilafant (l'any 2014 era el 7%). També s'aprecia una recuperació del visitant d'origen català, espanyol i francès, així com un descens del visitant rus.

Any rere any es detecta un major ús d'Internet com a canal d'informació dels visitants; s'ha assolit el 37% al conjunt dels tres museus.

A continuació es presenten, en forma de gràfics, els resultats de les enquestes dutes a terme en cadascun dels museus.

Hay algunos datos que cabría destacar, como el hecho de que el 25% del visitante tipo del Teatro-Museo Dalí de Figueres se desplaza en tren hasta Figueres; más de un 11% llega en AVE o AVANT a la Estación Figueres-Vilafant (en 2014 era el 7%). También se aprecia una recuperación del visitante de origen catalán, español y francés, así como un descenso del visitante ruso.

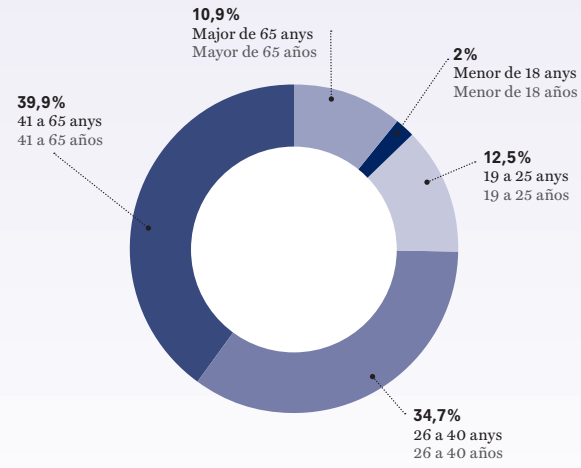
Año tras año se detecta el incremento que experimenta el uso de Internet como canal de información de los visitantes, llegándose a un 37% en el conjunto de los tres museos.

A continuación se presentan, en forma de gráficos, los resultados de las encuestas realizadas en cada uno de los museos.

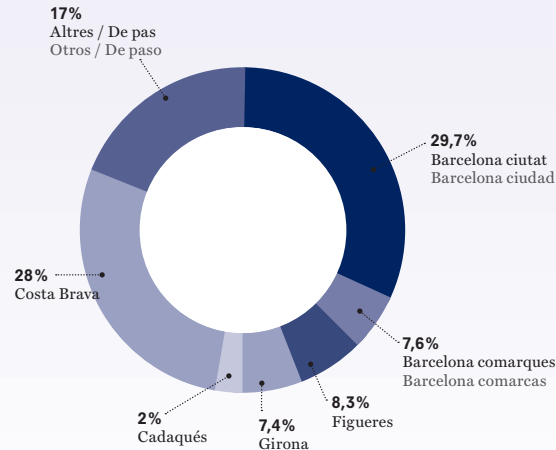
Enquesta Museus Dalí 2015: Teatre-Museu Dalí. Figueres
Encuesta Museos Dalí 2015: Teatro-Museo Dalí. Figueres

Perfil del visitant Perfil del visitante

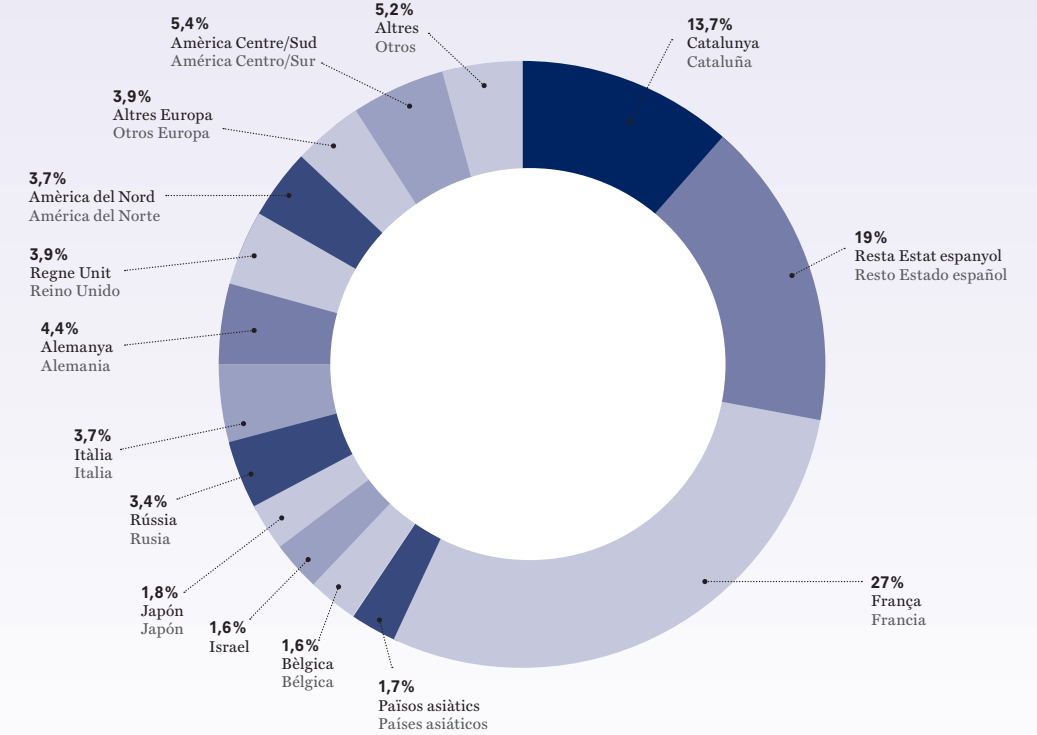
Edat Edad

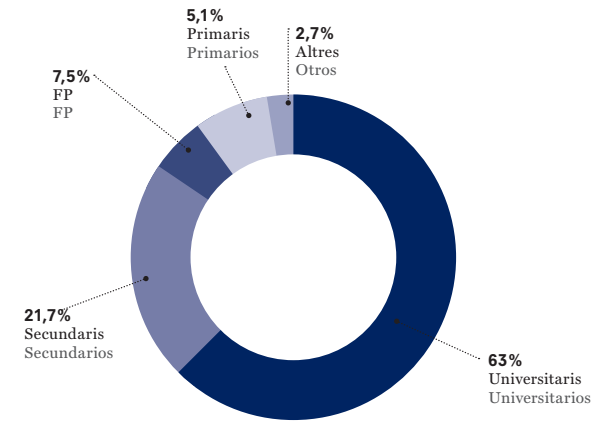
Allotjament (localitat) Alojamiento (localidad)

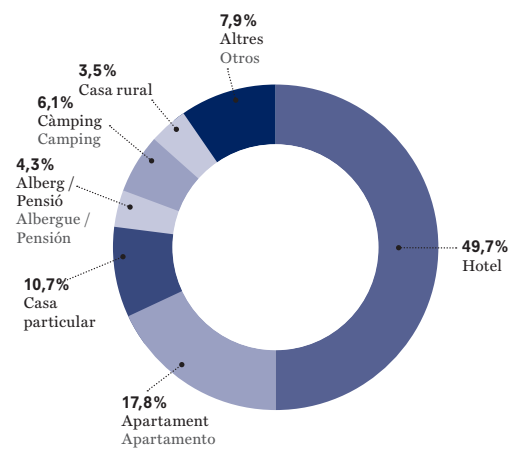
Procedència Procedencia

Formació Formación

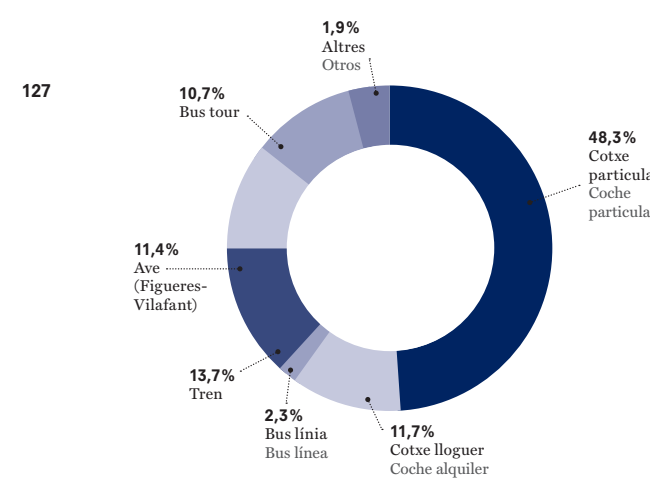

Allotjament (establiment) Alojamiento (establecimiento)

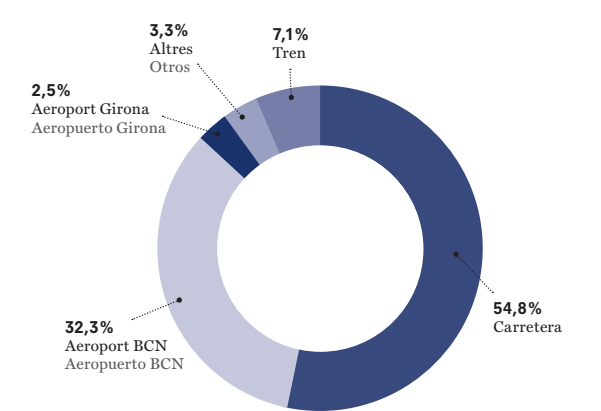
126

Transport Transporte

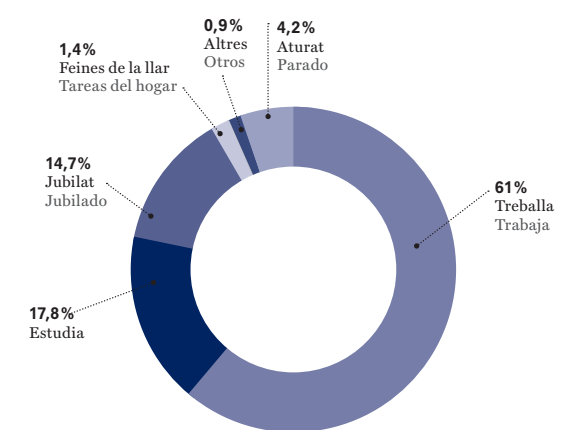

127

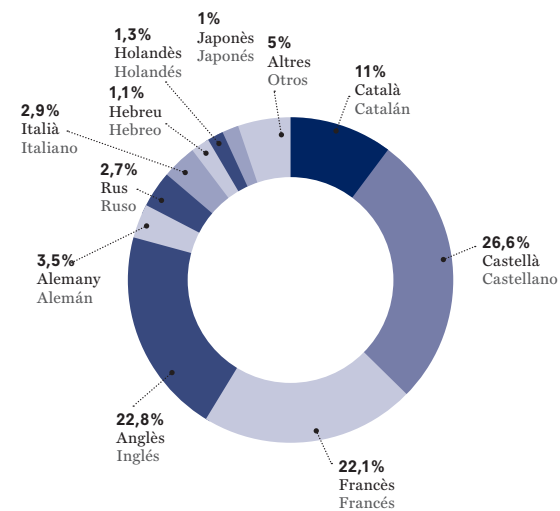
Arriba a Catalunya per... Llega a Catalunya por...

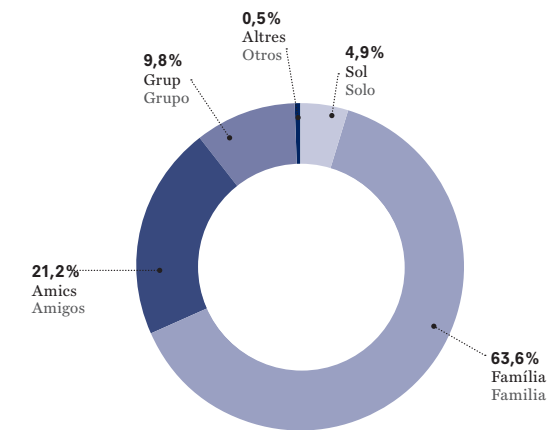
Situació laboral Situación laboral

Idioma utilitzat Idioma utilizado

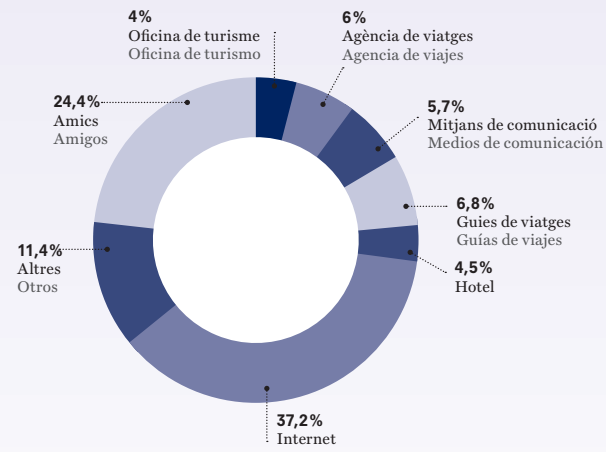

Visita el museu amb... Visita el museo con...

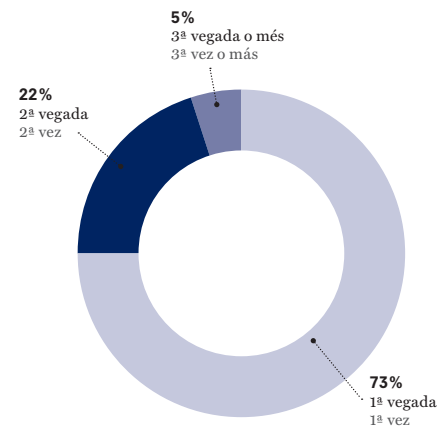
Difusió Difusión

Elements de difusió Elements de difusión

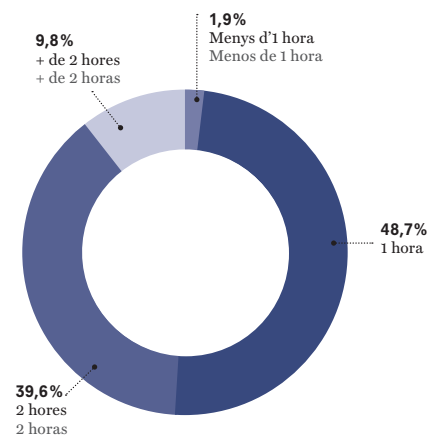

Freqüència i durada de la visita Frecuencia y duración de la visita

Visita el museu per...
Visita el museo por...

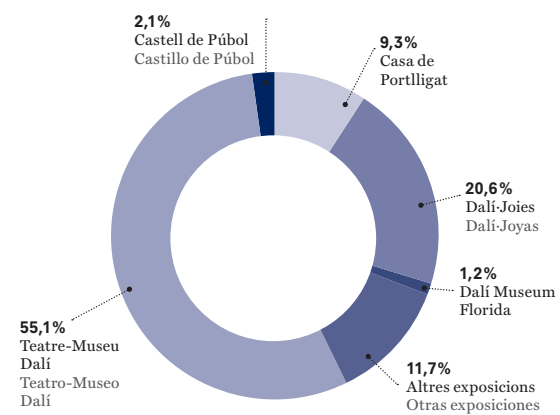

Temps dedicat a la visita
Tiempo dedicado a la visita

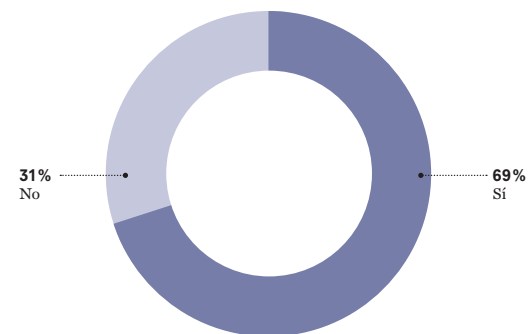

128

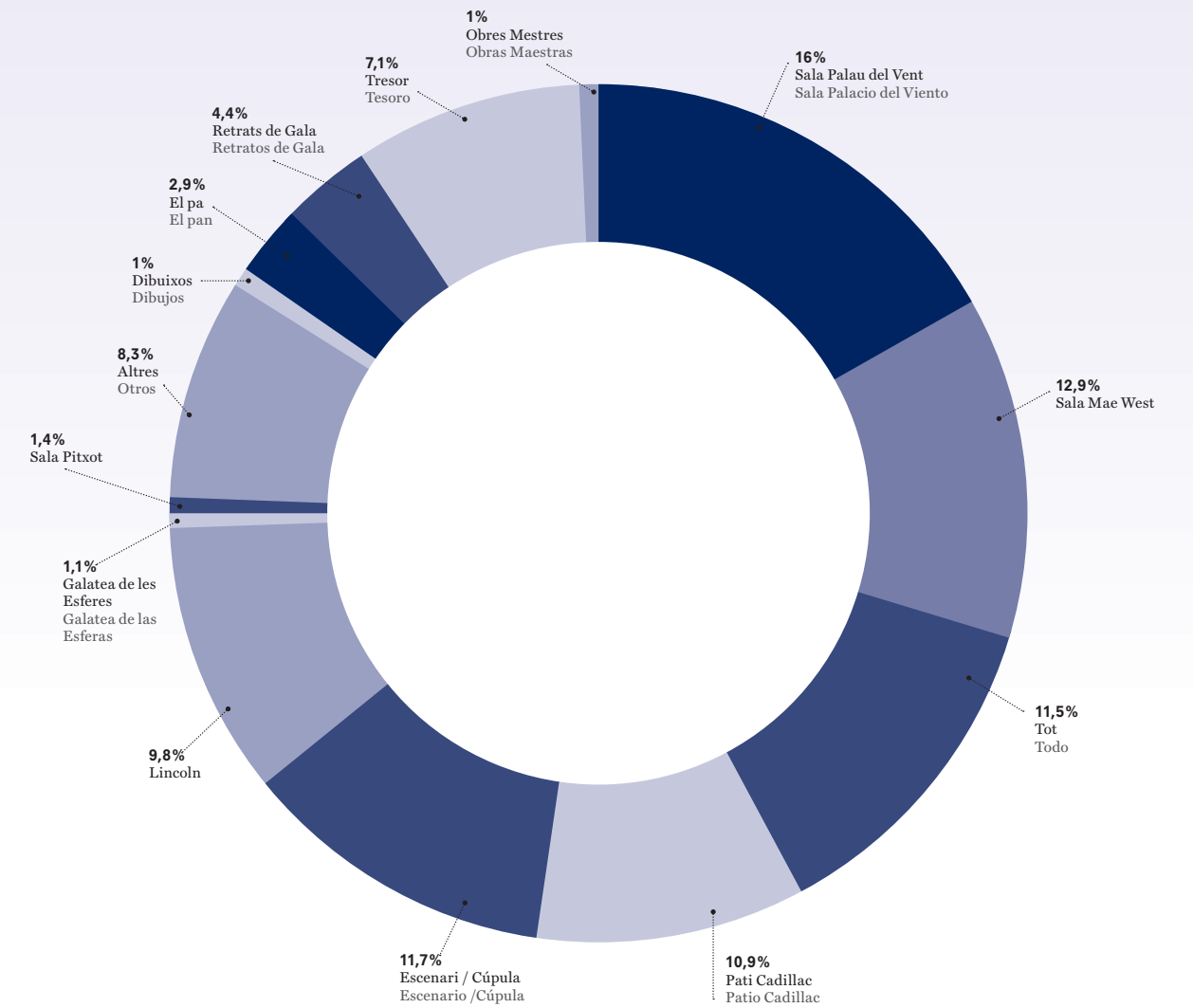
Altres visites relacionades amb Dalí
Otras visitas relacionadas con Dalí

Ha visitat o pensa visitar Figueres?
¿Ha visitado o piensa visitar Figueres?

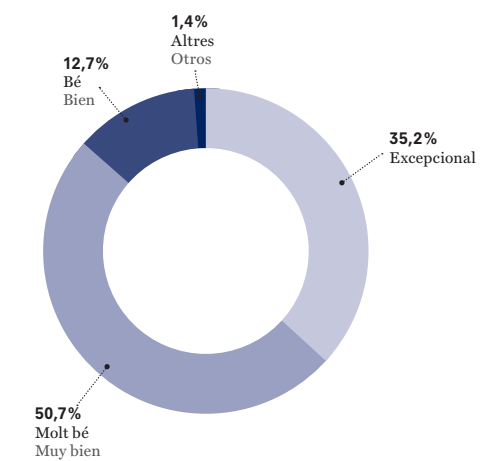

Obra, sala, instal·lació que destacaria Obra, sala, instalación que destacaría

129

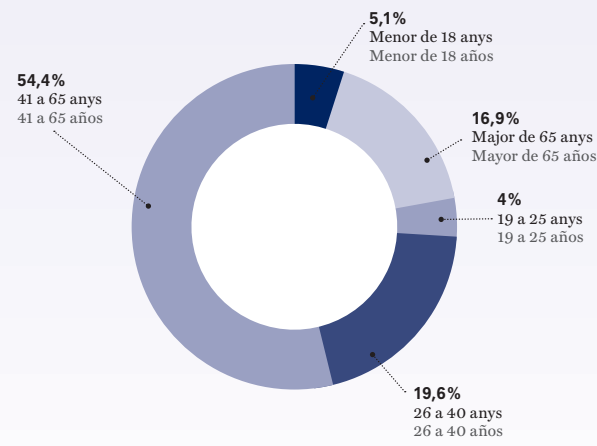
Opinió global Opinión global

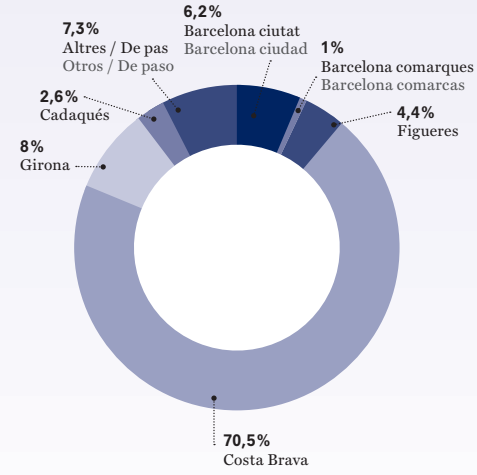
Enquesta Museus Dalí 2015: Casa-Museu Castell Gala Dalí. Púbol
 Encuesta Museos Dalí 2015: Casa-Museo Castillo Gala Dalí. Púbol

Perfil del visitant Perfil del visitante

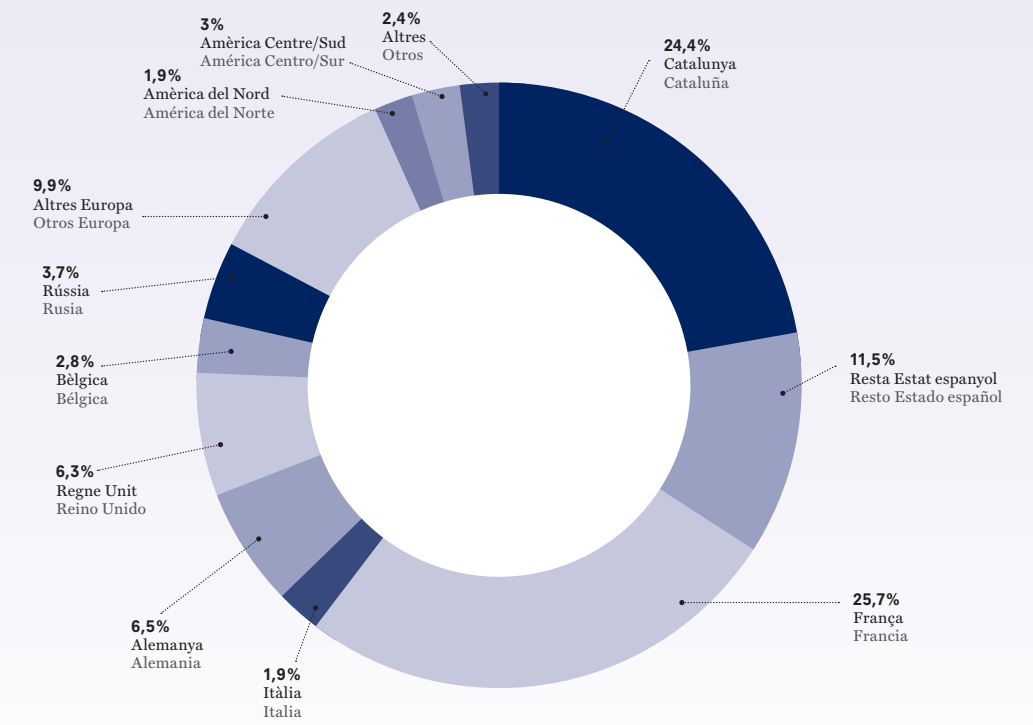
Edat Edad

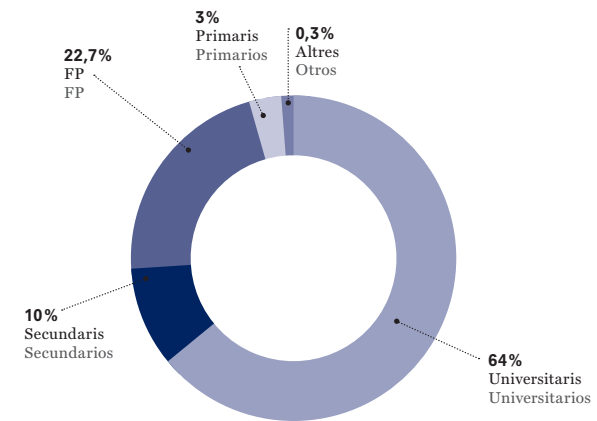
Allotjament (localitat)
Alojamiento (localidad)

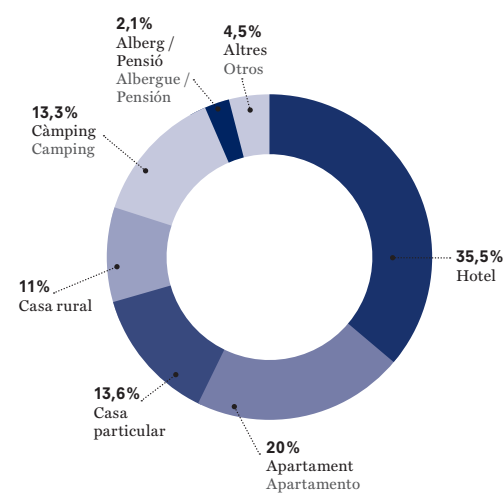
Procedència Procedencia

Formació Formación

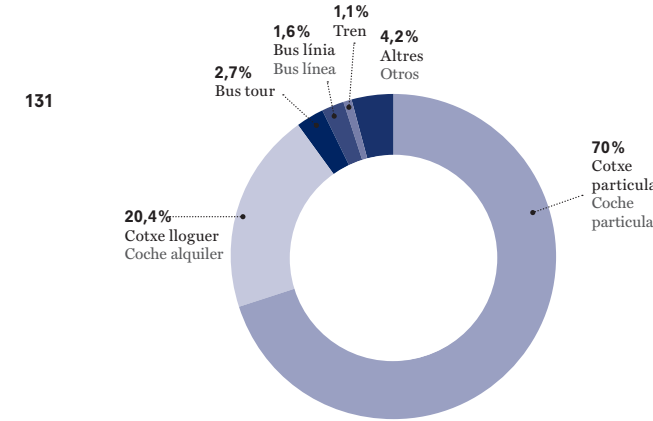

Allotjament (establiment)
Alojamiento (establecimiento)

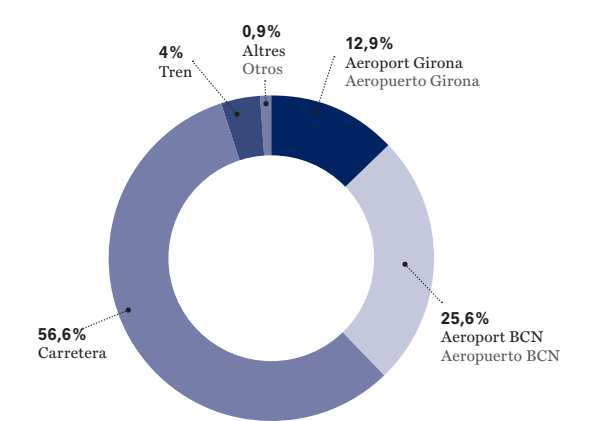
130

Transport Transporte

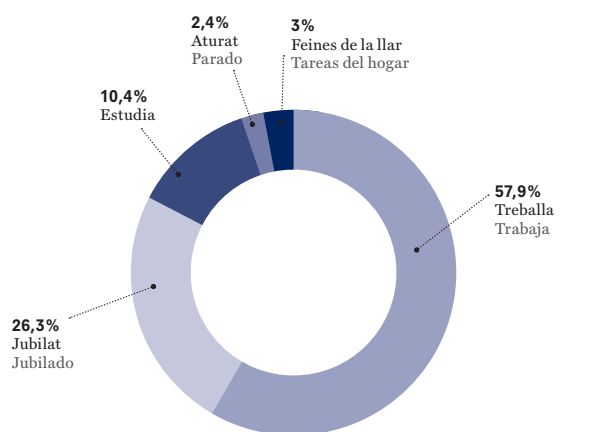

131

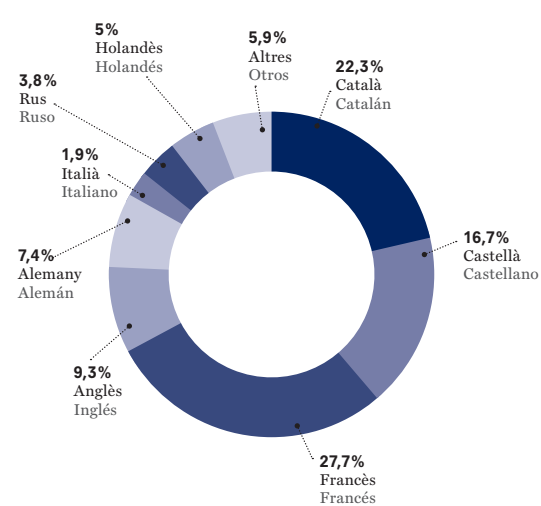
Arriba a Catalunya per...
Llega a Catalunya por...

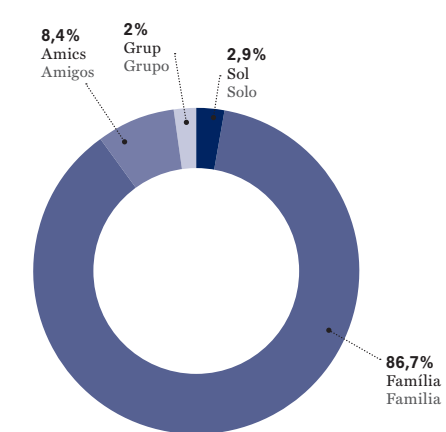
Situació laboral Situación laboral

Idioma utilitzat Idioma utilizado

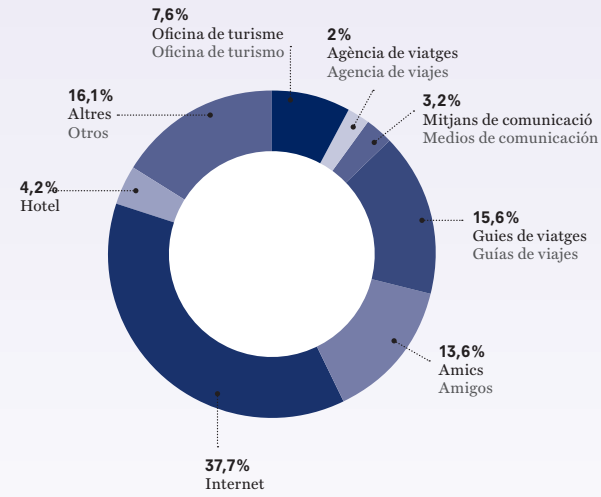

Visita el museu amb... Visita el museo con...

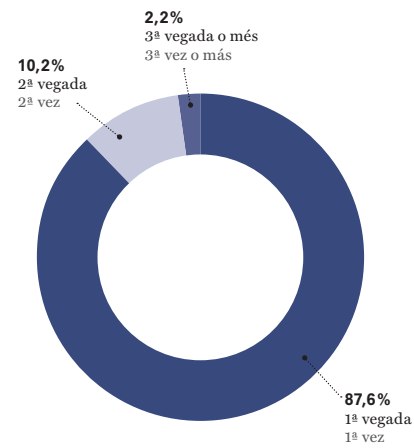
Difusió Difusión

Elements de difusió Elementos de difusión

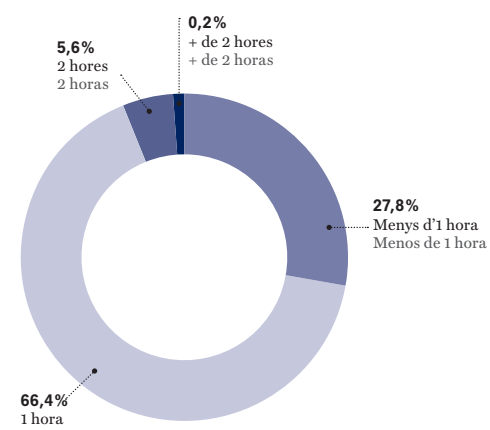

Freqüència i durada de la visita Frecuencia y duración de la visita

Visita el museu per...
Visita el museo por...

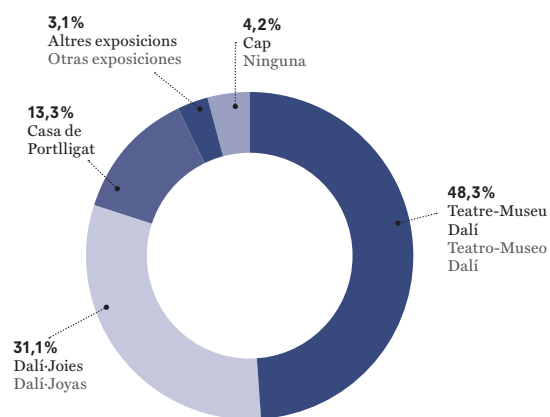

Temps dedicat a la visita
Tiempo dedicado a la visita

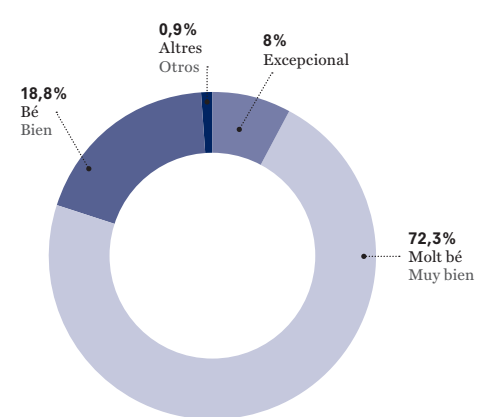

132

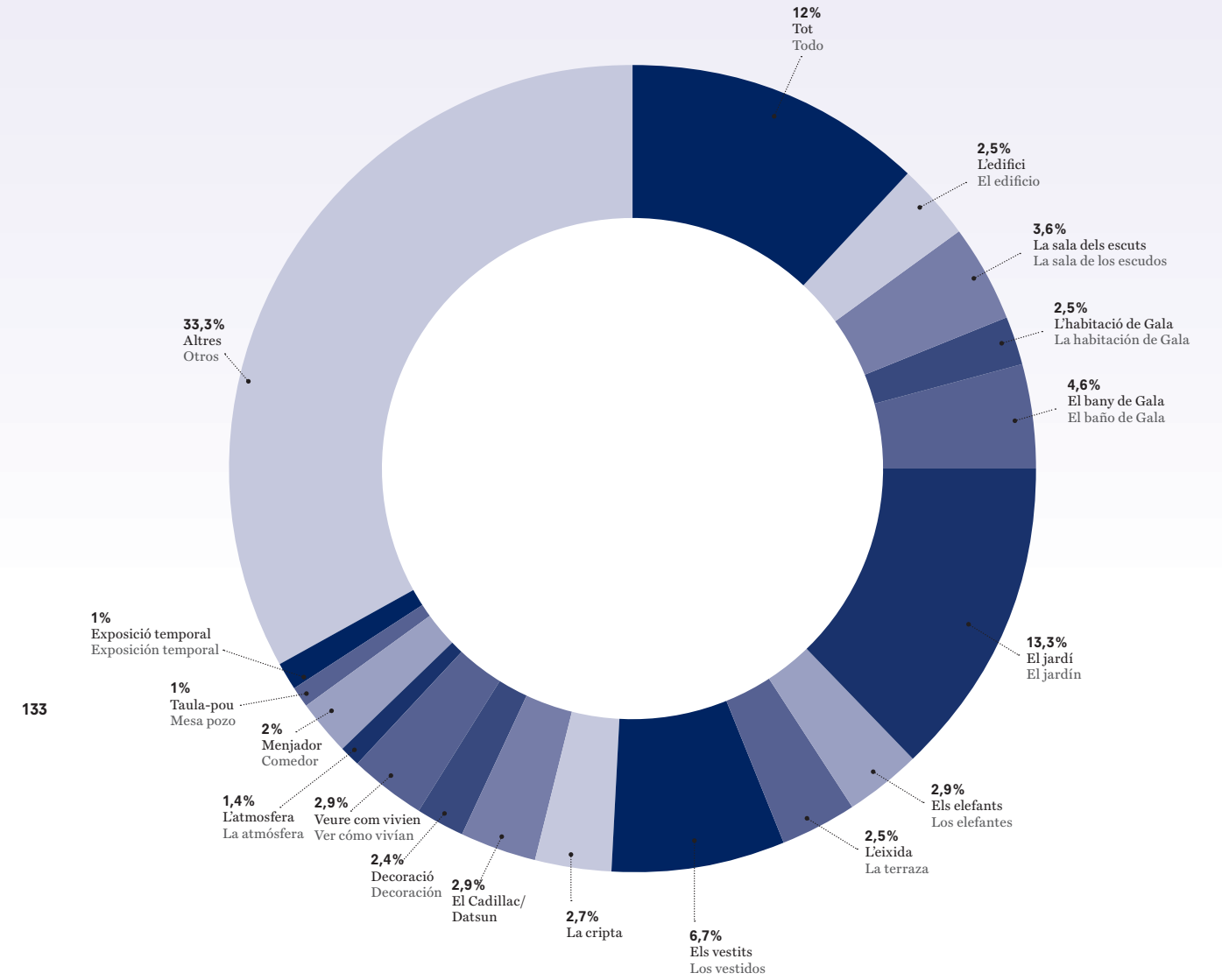
Altres visites relacionades amb Dalí
Otras visitas relacionadas con Dalí

Opinió global
Opinión global

Obra, sala, instal·lació que destacaria Obra, sala, instalación que destacaría

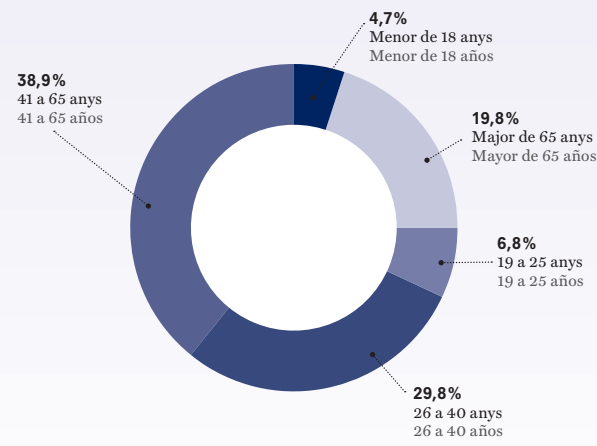

133

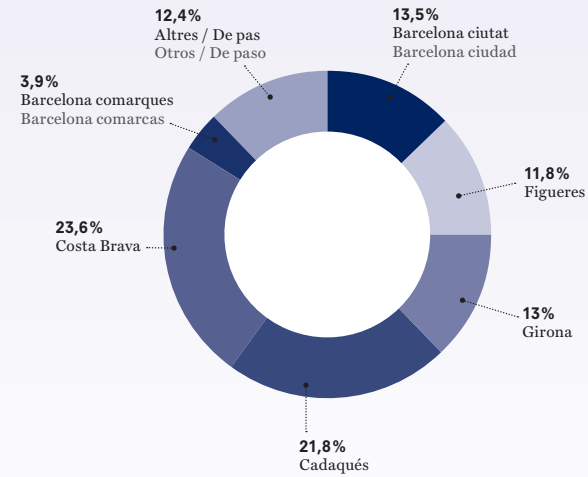
Enquesta Museus Dalí 2015: Casa Salvador Dalí. Portlligat
Encuesta Museos Dalí 2015: Casa Salvador Dalí. Portlligat

Perfil del visitant Perfil del visitante

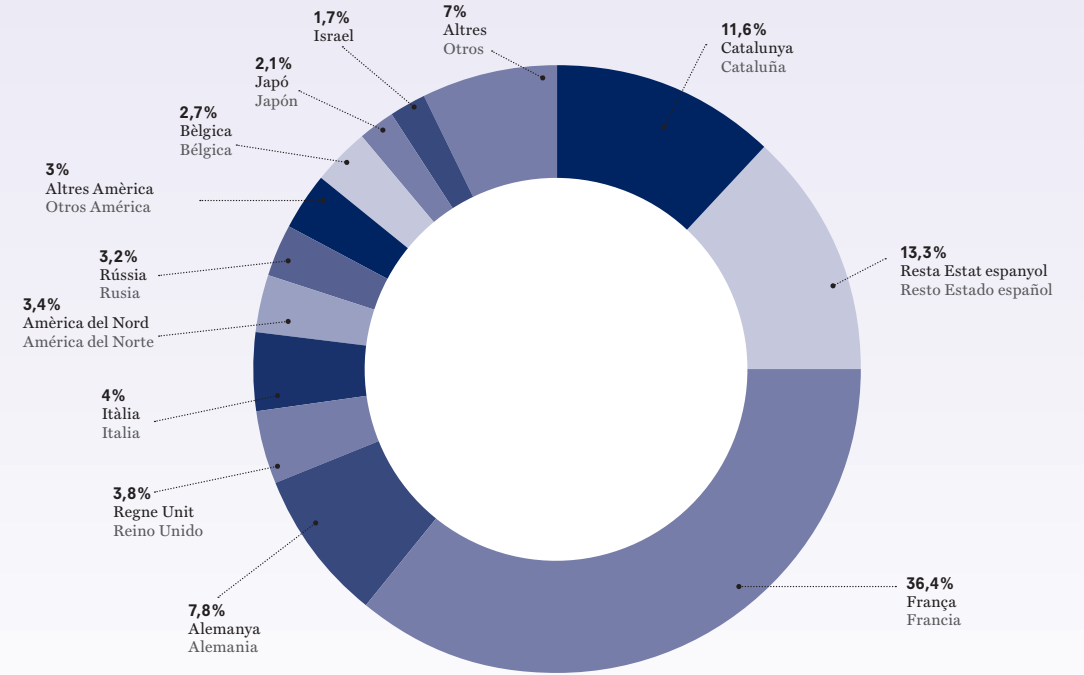
Edat Edad

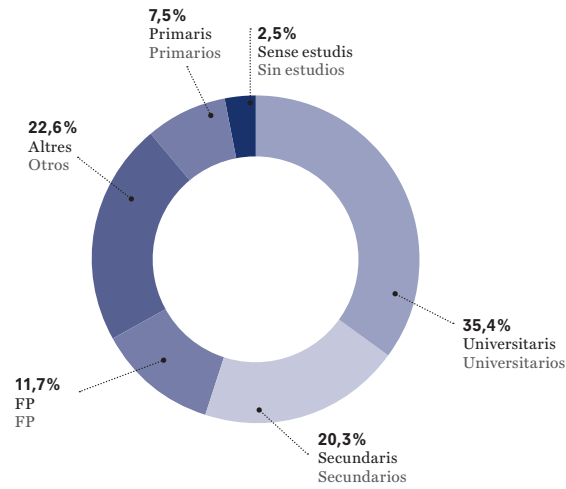
Allotjament (localitat) Alojamiento (localidad)

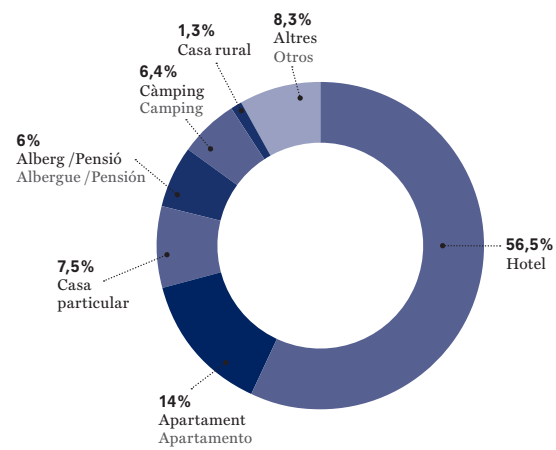
Procedència Procedencia

Formació Formación

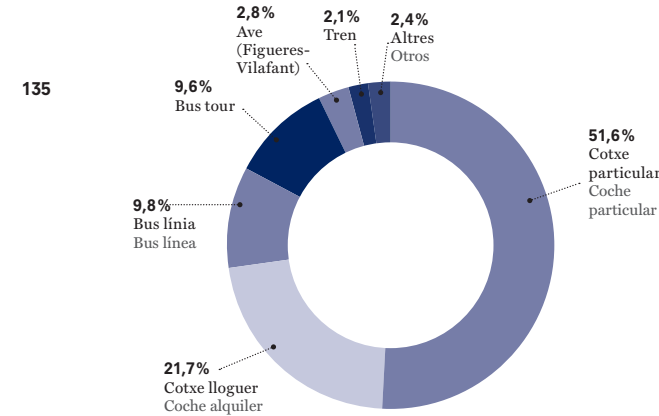

Allotjament (establiment) Alojamiento (establecimiento)

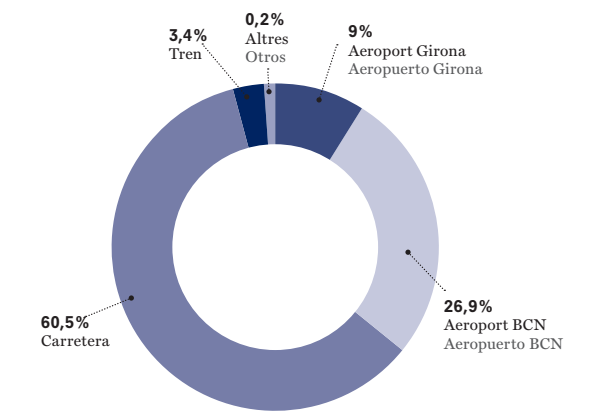
134

Transport Transporte

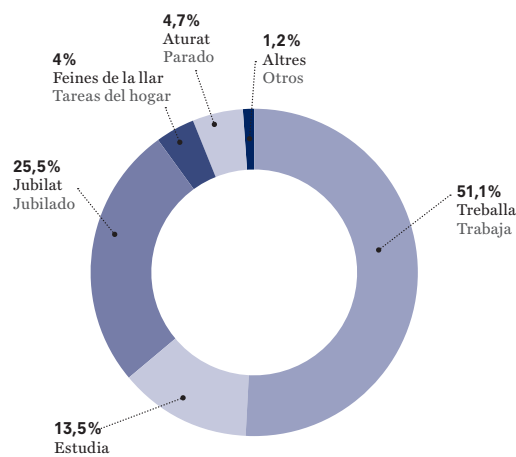

135

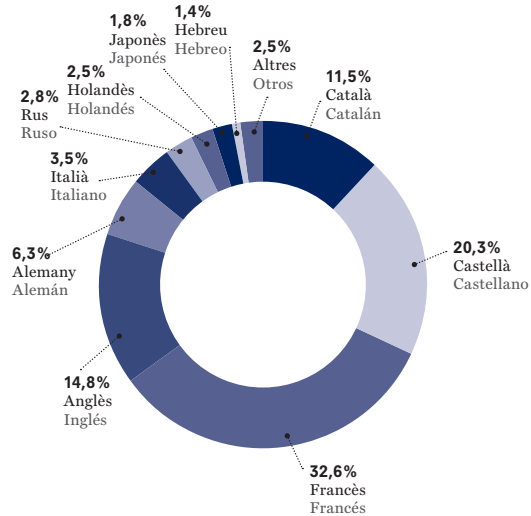
Arriba a Catalunya per... Llega a Catalunya por...

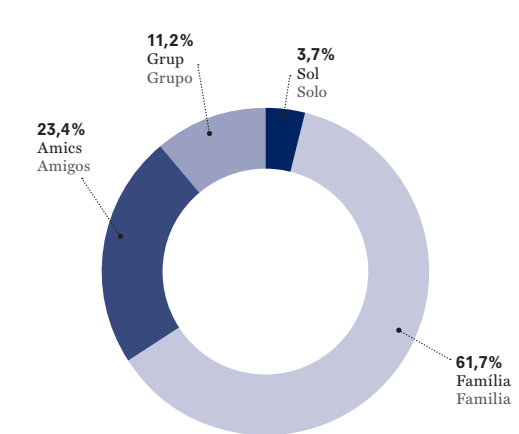
Situació laboral Situación laboral

Idioma utilitzat Idioma utilizado

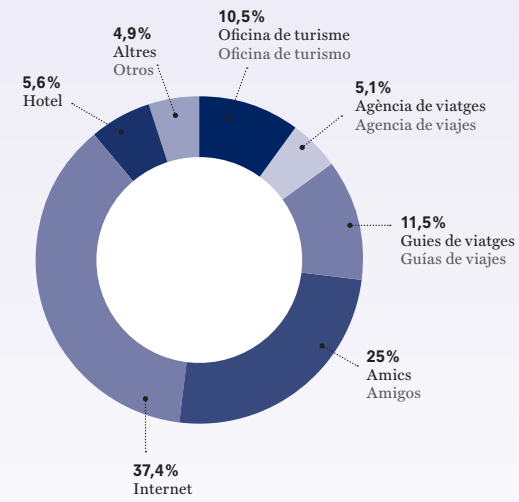

Visita el museu amb... Visita el museo con...

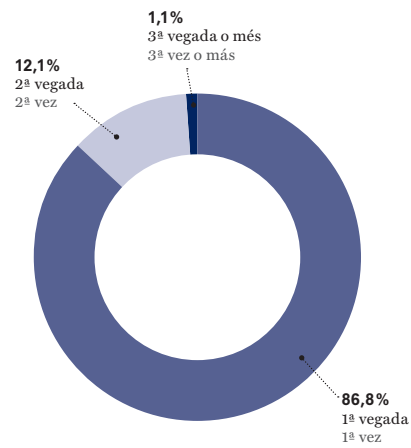
Difusió Difusión

Elements de difusió Elementos de difusión

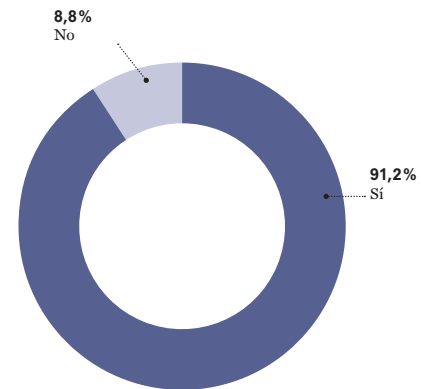

Freqüència i durada de la visita Frecuencia y duración de la visita

Visita el museu per...
Visita el museo por...

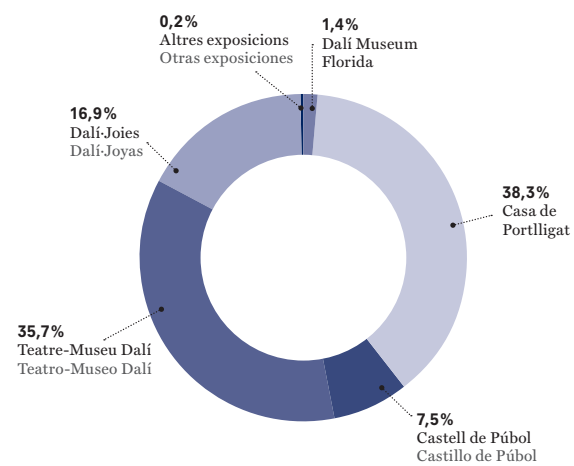

Ha visitat o pensa visitar Cadaqués?
¿Ha visitado o piensa visitar Cadaqués?

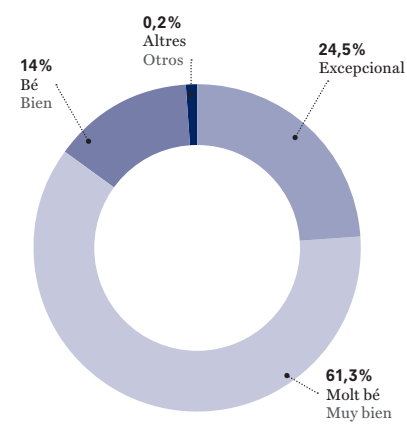

136

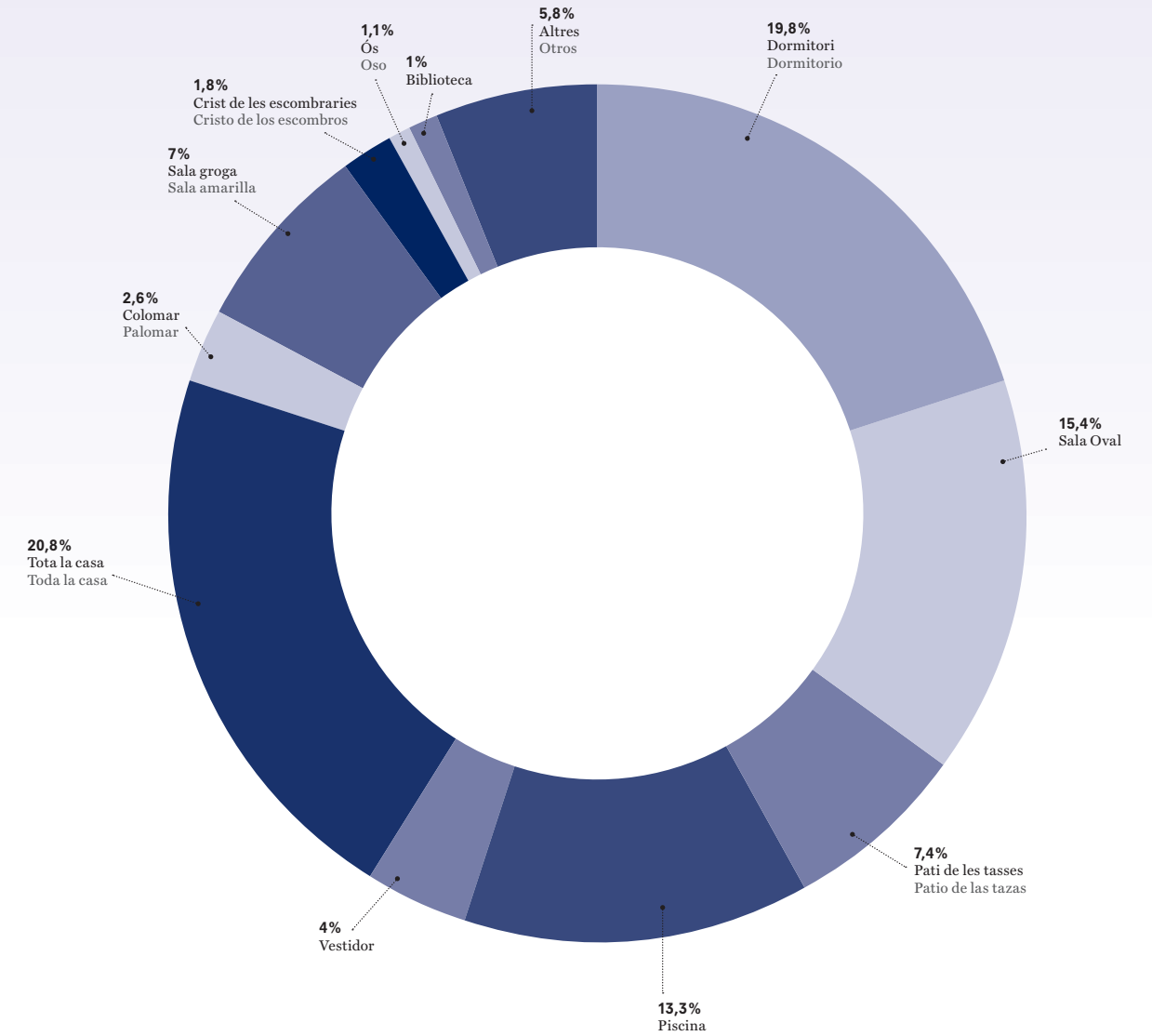
Altres visites relacionades amb Dalí
Otras visitas relacionadas con Dalí

Opinió global
Opinión global

Obra, sala, instal·lació que destacaria Obra, sala, instalación que destacaría

137

B

138

Memòria econòmica corresponent a l'exercici 2015

Activitat de la Fundació

La Fundació té per objecte «promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar en el territori de l'Estat espanyol i en el de qualsevol altre Estat, l'obra artística, cultural i intel·lectual del pintor espanyol Salvador Dalí Domènech, els seus béns i drets de qualsevol naturalesa; la seva experiència vital, el seu pensament i les seves inquietuds, projectes, idees i obres artístiques, intel·lectuals i culturals; la seva memòria i el reconeixement universal de la seva genial aportació a les Belles Arts, a la cultura i al pensament contemporani» (art. 4 dels Estatuts).

Per complir aquests objectius, la Fundació ha realitzat les activitats que es descriuen en aquesta Memòria.

Bases de presentació dels comptes anuals

Els comptes anuals s'han preparat a partir dels registres comptables de la Fundació, tot aplicant les disposicions legals vigents en matèria comptable, a fi i efecte de mostrar la imatge fidel del patrimoni, la situació financera i els resultats de les operacions.

140

Memoria económica correspondiente al ejercicio 2015

Actividad de la Fundación

La Fundación tiene por objeto «promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, proteger y defender, en el territorio del Estado español y en el de cualquier otro Estado, la obra artística, cultural e intelectual del pintor español Salvador Dalí Domènech, sus bienes y derechos de cualquier naturaleza; su experiencia vital, su pensamiento y sus inquietudes, proyectos e ideas y obras artísticas, intelectuales y culturales; su memoria y el reconocimiento universal de su genial aportación a las Bellas Artes, a la cultura y al pensamiento contemporáneo» (art. 4 de los Estatutos).

Para cumplir estos objetivos, la Fundación ha realizado las actividades descritas a lo largo de esta Memoria.

Bases de presentación de las cuentas anuales

Las cuentas anuales se han preparado a partir de los registros contables de la Fundación, habiéndose aplicado las disposiciones legales vigentes en materia contable, al objeto de mostrar la imagen fiel del patrimonio, la situación financiera y los resultados de las operaciones.

Els comptes anuals adjunts s'han obtingut aplicant els principis comptables establerts al Codi de comerç, al Pla general de comptabilitat aprovat per Reial decret 1.514/2007, de 16 de novembre, i el Pla de comptabilitat de les entitats sense finalitats lucratives aprovat per Resolució de l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes, de 26 de març de 2013.

D'acord amb la legislació mercantil, es presenten a efectes comparatius, per a cadascuna de les partides del balanç i del compte de resultats, a més de les xifres de l'exercici, les corresponents a l'exercici anterior.

El balanç oficial presentat, apartat «Balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic», comptabilitza el patrimoni artístic en funció del seu preu d'adquisició. D'aquesta manera s'aplica la interpretació efectuada pel Protectorat de Fundacions de la norma 6a de valoració de la cinquena part del Reial decret esmentat (Resolució de 21 d'abril de 2003).

Juntament al balanç oficial se'n presenta un altre de caràcter informatiu —apartat «Balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic»— en el qual es comptabilitza el patrimoni artístic de la Fundació segons el seu valor de

141

Las cuentas anuales adjuntas se han obtenido aplicando los principios contables establecidos en el Código de Comercio, el Plan General de Contabilidad aprobado por Real Decreto 1.514/2007, de 16 de noviembre, y el Plan de Contabilidad de las entidades sin fines lucrativos aprobado por Resolución del Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas, de 26 de marzo de 2013.

De acuerdo con la legislación mercantil, se presentan a efectos comparativos, para cada una de las partidas del balance y de la cuenta de resultados, además de las cifras del ejercicio, las correspondientes al ejercicio anterior.

El balance oficial presentado, apartado «Balance sin actualización del valor del patrimonio artístico», contabiliza el patrimonio artístico en función de su precio de adquisición. Con ello se aplica la interpretación efectuada por el Protectorado de Fundaciones de la Norma sexta de valoración de la quinta parte del citado Real Decreto (Resolución de 21 de abril de 2003).

Junto al balance oficial se presenta otro de carácter informativo —apartado «Balance con actualización del valor del patrimonio artístico»— en el que se contabiliza

mercat. Gràcies a aquest criteri de valor, el balanç informatiu presentat expressa la imatge fidel del patrimoni de la nostra entitat, tal com exigeixen les disposicions contingudes en la primera part (Principis comptables) i en la tercera part (Contingut de la Memòria) de la Resolució de 26 de març de 2013, de l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes, per la qual s'aprova el Pla de comptabilitat de les entitats sense finalitats lucratives.

el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado. Gracias a este criterio de valor, el balance informativo presentado expresa la imagen fiel del patrimonio de nuestra entidad, tal como exigen las disposiciones contenidas en la primera parte (Principios contables) y en la tercera parte (Contenido de la Memoria) de la Resolución de 26 de marzo de 2013, del Instituto de Contabilidad y Auditoría de Cuentas, por la que se aprueba el Plan de Contabilidad de las entidades sin fines lucrativos.

Excedent de l'exercici

La Direcció proposarà a la junta ordinària del Patronat l'aprovació de l'aplicació de l'excedent que, expressat en euros, es detalla a continuació:

Base de repartiment	
Excedent positiu de l'exercici	2.909.127,38
Aplicació	
A reserves voluntàries	2.909.127,38

Normes de valoració

Els principis i criteris de comptabilitat més significatius aplicats en la preparació dels comptes anuals són els següents:

Immobilitzacions intangibles

Despeses de recerca i desenvolupament i concessions, patents, llicències, marques i similars: es valoren al preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

Aplicacions informàtiques: es valoren al seu preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

Béns del patrimoni històric

Al balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic, es valoren al seu preu d'adquisició.

Al balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic, figuren les revaloracions realitzades en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011 de la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i de les donacions i adquisicions d'obres d'art posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament. Aquestes revaloracions es van realitzar amb la finalitat de reflectir el patrimoni artístic de la Fundació en funció del seu valor de mercat.

Immobilitzacions materials

L'immobilitzat material està registrat al cost d'adquisició. Les reparacions que no suposen una ampliació de la vida útil i les despeses de manteniment es carreguen directament al compte de resultats. Els costos d'ampliació o millora que donen lloc

Excedente del ejercicio

La Dirección propondrá a la Junta Ordinaria del Patronato la aprobación de la aplicación del excedente que, expresado en euros, se detalla a continuación:

Base de reparto	
Excedente positivo del ejercicio	2.909.127,38
Aplicación	
A reservas voluntarias	2.909.127,38

Normas de valoración

Los principios y criterios de contabilidad más significativos aplicados en la preparación de las cuentas anuales son los siguientes:

Inmovilizaciones intangibles

Gastos de investigación y desarrollo, y concesiones, patentes, licencias, marcas y similares: se valoran a precio de adquisición o producción, amortizándose sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.

Aplicaciones informáticas: se valoran a su precio de adquisición o producción, y se amortizan sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.

Bienes del patrimonio histórico

En el balance sin actualización del valor del patrimonio artístico, se valoran a su precio de adquisición.

En el balance con actualización del valor de patrimonio artístico, figuran las revalorizaciones realizadas en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011 de la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y de las donaciones y adquisiciones de obras de arte posteriores, por valor de 40.825, 8.347, 89.791 y 155.248 miles de euros, respectivamente. Estas revalorizaciones se realizaron con la finalidad de reflejar el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado.

Inmovilizaciones materiales

El inmovilizado material está registrado al coste de adquisición. Las reparaciones que no suponen una ampliación de la vida útil y los gastos de mantenimiento son cargados directamente en la cuenta de resultados. Los costes de ampliación o mejora que

a una duración más prolongada del bé es capitalitzen com a valor més gran d'aquest bé. La dotació anual a l'amortització es calcula mitjançant l'aplicació del mètode lineal, d'acord amb els percentatges anuals següents:

	2014	2015
Construccions	3-4%	3-4%
Instal·lacions tècniques i maquinària	5-10%	5-10%
Altres instal·lacions, utilitatge i mobiliari	5-12%	5-12%
Altre immobilitzat	20%	20%

Inversions financeres

Els valors negociables de renda fixa o variable es valoren pel seu preu d'adquisició en el moment de la subscripció o compra.

Els valors negociables admesos a cotització en un mercat secundari organitzat es comptabilitzen pel preu d'adquisició o el valor raonable, si aquest darrer és inferior al primer, dotant els deterioraments de valor necessaris per reflectir la depreciació experimentada.

dan lugar a una mayor duración del bien son capitalizados como mayor valor del mismo. La dotación anual a la amortización se calcula mediante la aplicación del método lineal, de acuerdo con los siguientes porcentajes anuales:

	2014	2015
Construcciones	3-4%	3-4%
Instalaciones técnicas y maquinaria	5-10%	5-10%
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	5-12%	5-12%
Otro inmovilizado	20%	20%

Inversiones financieras

Los valores negociables de renta fija o variable se valoran por su precio de adquisición en el momento de la suscripción o compra.

Los valores negociables admitidos a cotización en un mercado secundario organizado se contabilizan por el precio de adquisición o el valor razonable, si éste fuera inferior a aquél, dotándose los deterioros de valor necesarios para reflejar la depreciación experimentada.

La participació a DAS es comptabilitza pel preu d'adquisició i la participació en DEMART B.V. es registra per un valor simbòlic, per haver-se rebut sense contraprestació econòmica.

Existències

Les existències es presenten valorades al seu preu de cost o al valor net de realització, si aquest darrer és inferior al primer, dotant les provisions necessàries amb càrrec als resultats de l'exercici.

Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital / Aportacions de béns

Les subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital no reintegrables (aportacions de béns) es valoren per l'import concedit i s'imputen a resultats en proporció a la depreciació dels actius finançats per les esmentades subvencions, aportacions, donacions o llegats.

En el cas dels actius no depreciables, la subvenció, aportació, donació o llegat s'imputa al resultat de l'exercici en el moment en què es produeix l'alienació o baixa.

La participación en DAS se contabiliza por el precio de adquisición y la participación en DEMART B.V. se registra por un valor simbólico, por haberse recibido sin contraprestación económica.

Existencias

Las existencias se presentan valoradas a su precio de coste o al valor neto de realización, si éste fuera inferior a aquél, dotándose las provisiones necesarias con cargo a los resultados del ejercicio.

Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital / Aportaciones de bienes

Las subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital no reintegrables (aportaciones de bienes) se valoran por el importe concedido y se imputan a resultados en proporción a la depreciación de los activos financiados por tales subvenciones, aportaciones, donaciones o legados.En caso de activos no depreciables, la subvención, aportación, donación o legado se imputa al resultado del ejercicio en el momento en que se produce la enajenación o baja de los mismos.

Deutes no comercials

Figuren registrats pel seu valor d'obtenció. La diferència entre aquest valor i la quantitat reemborsada s'imputa anualment a resultats d'acord amb un criteri financer.

Clients, proveïdors, deutors i creditors de tràfic

Les correccions valoratives s'incorporen dotant contra els resultats les provisions necessàries en funció del risc que presenten les possibles insolvències respecte al cobrament o la recuperació dels actius de què es tracti.

Classificació dels deutes

Els deutes amb un venciment inferior a dotze mesos es classifiquen en comptes a curt termini, i es consideren de llarg termini els que superin aquest marc temporal.

Impost sobre societats

La Fundació compleix els requisits per acollir-se als beneficis fiscals que preveu la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

La totalitat de les rendes de la Fundació estan exemptes de l'impost sobre societats, ja que les rendes obtingudes es corresponen amb les activitats exemptes descrites als punts 1.a, 1.c i 2 de l'article 6 i als punts 4, 8, 9 i 11 de l'article

7 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

Ingressos i despeses

Els ingressos i despeses s'imputen en funció del principi de meritació, és a dir, quan es produeix el corrent real dels béns i serveis que representen, amb independència del moment en què es produeix el corrent monetari o financer que se'n deriva. Això no obstant, i seguint el principi de prudència, la Fundació únicament comptabilitza, per regla general, els beneficis realitzats, mentre que les pèrdues i riscos previsibles, fins i tot els eventuals, es comptabilitzen tan bon punt són coneguts.

144

Deudas no comerciales

Figuran registradas por su valor de obtención. La diferencia entre dicho valor y la cantidad reembolsada se imputa anualmente a resultados de acuerdo con un criterio financiero.

Cientes, proveedores, deudores y acreedores de tráfico

Las correcciones valorativas se incorporan dotando contra los resultados las provisiones necesarias en función del riesgo que presenten las posibles insolvencias con respecto al cobro o recuperación de los activos de que se trate.

Clasificación de las deudas

Las deudas con vencimiento inferior a doce meses se clasifican en cuentas a corto plazo, considerándose como largo plazo las que superen dicho marco temporal.

Impuesto sobre Sociedades

La Fundación cumple los requisitos para acogerse a los beneficios fiscales que prevé la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.

La totalidad de las rentas de la Fundación están exentas del Impuesto sobre Sociedades, ya que las rentas obtenidas se corresponden con las actividades exentas descritas en

los puntos 1.a, 1.c y 2 del artículo 6 y en los puntos 4, 8, 9 y 11 del artículo 7 de la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.

Ingresos y gastos

Los ingresos y gastos se imputan en función del principio del devengo, es decir, cuando se produce la corriente real de los bienes y servicios que los mismos representan, con independencia del momento en que se produce la corriente monetaria o financiera derivada de ellos. No obstante, siguiendo el principio de prudencia, la Fundación únicamente contabiliza, como regla general, los beneficios realizados, en tanto que las pérdidas y riesgos previsibles, aun los eventuales, se contabilizan tan pronto son conocidos.

Immobilitzacions intangibles

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2014	Altes	Baixes	2015
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202/203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	6.481.768,95	0,00	0,00	6.481.768,95
206 Aplicacions informàtiques	1.769.234,38	63.623,26	0,00	1.832.857,64
280 Amortitzacions	(7.866.121,67)	(191.936,45)	0,00	(8.058.058,12)
Total immobilitzat intangible net	405.186,25			276.873,06

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2015
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59
202/203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	6.301.464,95
206 Aplicacions informàtiques	1.215.336,54
Total béns completament amortitzats	7.537.106,08

145

Inmovilizaciones intangibles

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2014	Altas	Bajas	2015
200 Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202/203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	6.481.768,95	0,00	0,00	6.481.768,95
206 Aplicaciones informáticas	1.769.234,38	63.623,26	0,00	1.832.857,64
280 Amortizaciones	(7.866.121,67)	(191.936,45)	0,00	(8.058.058,12)
Total inmovilizado intangible neto	405.186,25			276.873,06

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2015
200 Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59
202/203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	6.301.464,95
206 Aplicaciones informáticas	1.215.336,54
Total bienes completamente amortizados	7.537.106,08

Béns del patrimoni històric

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2014	Altes	Baixes	2015
231/233 Obres d'art i documentació bibliogràfica	86.697.973,38	330.338,87	0,00	87.028.312,25
Total béns del patrimoni històric / Obres d'art i documentació bibliogràfica	86.697.973,38			87.028.312,25

Al balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic hi figuren les revaloracions realitzades en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011 de la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i de les donacions i adquisicions d'obres d'art posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament. Aquestes revaloracions es van practicar amb l'objectiu de reflectir el patrimoni artístic de la Fundació en funció del seu valor de mercat.

146

Bienes del patrimonio histórico

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2014	Altas	Bajas	2015
231/233 Obras de arte y documentación bibliográfica	86.697.973,38	330.338,87	0,00	87.028.312,25
Total bienes del patrimonio histórico / Obras de arte y documentación bibliográfica	86.697.973,38			87.028.312,25

En el balance con actualización del valor del patrimonio artístico figuran las revalorizaciones realizadas en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011 de la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y de las donaciones y adquisiciones de obras de arte posteriores, por valor de 40.825, 8.347, 89.791 y 155.248 miles de euros, respectivamente. Estas revalorizaciones se realizaron con la finalidad de reflejar el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado.

Immobilitzacions materials

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici, expressada en euros, correspon al detall següent:

	2014	Altes	Baixes	2015
210/211 Terrenys i construccions	5.991.351,22	0,00	0,00	5.991.351,22
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	11.704.199,94	284.159,74	0,00	11.988.359,68
215/216 Altres instal·lacions, utilatge i mobiliari	2.080.509,73	86.902,21	0,00	2.167.411,94
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	871.659,83	86.203,57	(235,24)	957.628,16
281 Amortitzacions	(9.576.042,87)	(752.708,21)	204,57	(10.328.546,51)
Total immobilitzat material net	11.071.677,85			10.776.204,49

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2015
210/211 Terrenys i construccions	107.762,08
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	2.797.165,41
215/216 Altres instal·lacions, utilatge i mobiliari	1.184.065,64
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	663.679,68
Total béns completament amortitzats	4.752.672,81

147

Inmovilizaciones materiales

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, corresponde al siguiente detalle:

	2014	Altas	Bajas	2015
210/211 Terrenos y construcciones	5.991.351,22	0,00	0,00	5.991.351,22
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	11.704.199,94	284.159,74	0,00	11.988.359,68
215/216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	2.080.509,73	86.902,21	0,00	2.167.411,94
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	871.659,83	86.203,57	(235,24)	957.628,16
281 Amortizaciones	(9.576.042,87)	(752.708,21)	204,57	(10.328.546,51)
Total inmovilizado material neto	11.071.677,85			10.776.204,49

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2015
210/211 Terrenos y construcciones	107.762,08
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	2.797.165,41
215/216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	1.184.065,64
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	663.679,68
Total bienes completamente amortizados	4.752.672,81

Inversions financeres

Els moviments de les inversions financeres a llarg termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2014	Altes	Baixes	2015
250 Participacions en entitats del grup / Inversions financeres permanents	204.345,12	0,00	0,00	204.345,12
260 Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	19.593,92	0,00	(3.593,92)	16.000,00
Total inversions financeres a llarg termini	223.939,04			220.345,12

Els moviments de les inversions financeres a curt termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2014	Altes	Baixes	2015
532 Crèdits	239.400,76	0,00	0,00	239.400,76
576 Dipòsits a termini i valors de renda fixa	3.000.000,00	8.938.000,00	(10.638.000,00)	1.300.000,00
Total inversions financeres a curt termini	3.239.400,76			1.539.400,76

148

Inversiones financieras

Los movimientos de las inversiones financieras a largo plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2014	Altas	Bajas	2015
250 Participaciones en entidades del grupo / Inversiones financieras permanentes	204.345,12	0,00	0,00	204.345,12
260 Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	19.593,92	0,00	(3.593,92)	16.000,00

Los movimientos de las inversiones financieras a corto plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2014	Altas	Bajas	2015
532 Créditos	239.400,76	0,00	0,00	239.400,76
576 Depósitos a plazo y valores de renta fija	3.000.000,00	8.938.000,00	(10.638.000,00)	1.300.000,00
Total inversiones financieras a corto plazo	3.239.400,76			1.539.400,76

El detall de les entitats amb participació de la Fundació és el següent:

	Valor	Fons propis	Participació	Activitat
	Libres	2014		
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea. Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF A17064320	204.344,12	308.377,54	100%	Comerç minorista
Demart Pro Arte, B. V. Frederick Roeskestraat, 123 1076 EE Amsterdam (Holanda)	1,00	(139.301,90)	100%	Explotació marques

En compliment del que estableix l'Acord de 20 de novembre de 2003 del Consell de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, pel qual s'aprova el Codi de conducta de les entitats sense ànim de lucre per a la realització d'inversions temporals, s'informa que la Fundació no ha realitzat inversions financeres a curt termini durant el 2015 en valors mobiliaris i instruments financers en l'àmbit de supervisió de la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

149

El detalle de las entidades con participación de la Fundación es el siguiente:

	Valor	Fondos propios	Participación	Actividad
	Libros	2014		
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea. Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF A17064320	204.344,12	308.377,54	100%	Comercio minorista
Demart Pro Arte, B. V. Frederick Roeskestraat, 123 1076 EE Amsterdam (Holanda)	1,00	(139.301,90)	100%	Explotación marcas

Atendiendo a lo establecido en el Acuerdo de 20 de noviembre de 2003 del Consejo de la Comisión Nacional del Mercado de Valores, por el que se aprueba el Código de conducta de las entidades sin ánimo de lucro para la realización de inversiones temporales, se informa de que la Fundación no ha realizado inversiones financieras a corto plazo durante el 2015 en valores mobiliarios e instrumentos financieros en el ámbito de supervisión de la Comisión Nacional del Mercado de Valores.

Existències

La composició de les existències de la Fundació al tancament de l'exercici, expressada en euros, és la següent:

300/320 Existències comercials	1.473.514,66
390 Deteriorament de valor de les existències	(73.680,19)
Total	1.399.834,47

Usuaris i altres deutors de l'activitat pròpia

La Fundació no manté saldos deutors amb usuaris, patrocinadors o afiliats al tancament de l'exercici.

L'evolució dels saldos procedents de clients i altres deutors de l'activitat pròpia en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2014	Altes	Baixes	2015
430 Clients	176.526,74	15.441.131,77	(15.599.736,79)	17.921,72
440/480 Altres deutors / Deutors diversos i despeses anticipades	63.675,34	2.350.531,93	(2.354.268,89)	59.938,38
Total	240.202,08			77.860,10

150

Existencias

La composición de las existencias de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

300/320 Existencias comerciales	1.473.514,66
390 Deterioro de valor de las existencias	(73.680,19)
Total	1.399.834,47

Usuarios y otros deudores de la actividad propia

La Fundación no mantiene saldos deudores con usuarios, patrocinadores o afiliados al cierre del ejercicio.

La evolución de los saldos procedentes de clientes y otros deudores de la actividad propia en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2014	Altas	Bajas	2015
430 Clientes	176.526,74	15.441.131,77	(15.599.736,79)	17.921,72
440/480 Otros deudores / Deudores varios y gastos anticipados	63.675,34	2.350.531,93	(2.354.268,89)	59.938,38
Total	240.202,08			77.860,10

Fons propis

L'evolució dels fons propis en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2014	Aplicació Excedent	Excedent 2015	2015
101 Dotació fundacional / Aportació Fundador i altres	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reserves voluntàries / Reserves capitalitzades	67.580.347,17	3.867.875,36	0,00	71.448.222,53
129 Excedent de l'exercici	3.867.875,36	(3.867.875,36)	2.909.127,38	2.909.127,38
Total Fons Propis	91.714.042,07			94.623.169,45

Dotació fundacional / Aportació Fundador i altres

La dotació inicial i la suma de les donacions rebudes suposen un patrimoni de 20.265.819,54 euros.

Revaloració del patrimoni artístic

La reserva de revaloració, reflectida en el balanç recollit al final d'aquesta Memòria, es va registrar en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011, a l'empared dels informes pericials emesos sobre la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i les adquisicions gratuïtes i oneroses posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament.

151

Fondos propios

La evolución de los fondos propios en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2014	Aplicación Excedente	Excedente 2015	2015
101 Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas	67.580.347,17	3.867.875,36	0,00	71.448.222,53
129 Excedente del ejercicio	3.867.875,36	(3.867.875,36)	2.909.127,38	2.909.127,38
Total Fondos Propios	91.714.042,07			94.623.169,45

Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros

La dotación inicial y la suma de las donaciones recibidas suponen un patrimonio de 20.265.819,54 euros.

Revalorización patrimonio artístico

La reserva de revalorización, reflejada en el balance recogido al final de esta Memoria, se registró en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011, amparándose en informes periciales emitidos sobre la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y las adquisiciones gratuitas y onerosas posteriores, por valor de 40.825, 8.347, 89.791 y 155.248 miles de euros, respectivamente.

Reserves voluntàries/Reserves capitalitzades

El saldo del compte de reserves voluntàries i de capitalització a 31 de desembre de 2015 correspon a l'aplicació dels excedents positius d'exercicis anteriors.

Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital / Aportacions béns

Els moviments que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2014	Altes	Sanejament	2015
131/132 Altres subvencions, aportacions, donacions i llegats / Aportacions béns	658.726,10	(11.859,05)	(72.993,83)	573.873,22
Subvencions, aportacions, donacions i llegats / Aportacions béns	658.726,10			573.873,22

Deutes no comercials

Deutes amb entitats de crèdit / Deutes a llarg i curt termini amb entitats de crèdit

La composició dels deutes amb entitats de crèdit de la Fundació al tancament de l'exercici, expressada en euros, és la següent:

	Venciment dels deutes a llarg termini					
	Curt termini	2017	2018	2019	Posterior 2019	Llarg termini
170/520 Préstecs i altres deutes	607.645,86	827.705,39	848.171,25	869.143,16	1.344.174,85	3.889.194,65
Total deutes amb entitats de crèdit	607.645,86	827.705,39	848.171,25	869.143,16	1.344.174,85	3.889.194,65

152

Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas

El saldo de la cuenta de reservas voluntarias y de capitalización a 31 de diciembre de 2015 corresponde a la aplicación de los excedentes positivos de ejercicios anteriores.

Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital / Aportaciones bienes

Los movimientos habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2014	Altas	Saneamiento	2015
131/132 Otras subvenciones, aportaciones, donaciones y legados / Aportaciones bienes	658.726,10	(11.859,05)	(72.993,83)	573.873,22
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados / Aportaciones bienes	658.726,10			573.873,22

Deudas no comerciales

Deudas con entidades de crédito/Deudas a largo y corto plazo con entidades de crédito

La composición de las deudas con entidades de crédito de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

	Vencimiento de las deudas a largo plazo					
	Corto plazo	2017	2018	2019	Posterior 2019	Largo plazo
170/520 Préstamos y otras deudas	607.645,86	827.705,39	848.171,25	869.143,16	1.344.174,85	3.889.194,65
Total deudas con entidades de crédito	607.645,86	827.705,39	848.171,25	869.143,16	1.344.174,85	3.889.194,65

Altres deutes no comercials

La composició a 31 de desembre de 2015 i de 2014, expressada en euros, és la següent:

	Curt termini	Llarg termini	Curt termini	Llarg termini
	2014	2014	2015	2015
475 Hisenda Pública creditora per IVA	58.545,78	0,00	58.938,06	0,00
475 Hisenda Pública creditora per IRPF	58.590,10	0,00	66.840,17	0,00
476 Seguretat Social creditora	152.431,80	0,00	157.293,81	0,00
173/523 Altres deutes / Prov. immob. / Plan Avanza	962.573,90	1.568.792,26	970.905,42	1.359.019,04
Total altres deutes no comercials	1.232.141,58	1.568.792,26	1.253.977,46	1.359.019,04

Garanties, compromisos i contingències

Les fiances, avals o garanties prestats a tercers al tancament de l'exercici, expressats en euros, són els següents:

Entitat financera	Import	Data constitució
"la Caixa"	16.000, 00	13.03.2001

153

Otras deudas no comerciales

La composición a 31 de diciembre de 2015 y de 2014, expresada en euros, es la siguiente:

	Corto plazo	Largo plazo	Corto plazo	Largo plazo
	2014	2014	2015	2015
475 Hacienda Pública acreedora por IVA	58.545,78	0,00	58.938,06	0,00
475 Hacienda Pública acreedora por IRPF	58.590,10	0,00	66.840,17	0,00
476 Seguridad Social Acreedora	152.431,80	0,00	157.293,81	0,00
173/523 Otras deudas / Prov. inmov. / Plan Avanza	962.573,90	1.568.792,26	970.905,42	1.359.019,04
Total otras deudas no comerciales	1.232.141,58	1.568.792,26	1.253.977,46	1.359.019,04

Garantías, compromisos y contingencias

Las fianzas, avales o garantías prestados a terceros al cierre del ejercicio, expresados en euros, son las siguientes:

Entidad financiera	Importe	Fecha constitución
"la Caixa"	16.000, 00	13.03.2001

		Import destinat a dotació fundacional				
Despeses d'administració		Destinat en l'exercici				
Exercici	Import	Total import	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2012	29.979	0	0	0	0	0
2013	22.025	0		0	0	0
2014	35.813	0			0	0
2015	25.977	0				0

Esdeveniments posteriors al tancament

No s'han produït fets posteriors que puguin afectar significativament els comptes anuals de la Fundació.

Compte de resultats analític

Els comptes analítics de resultats dels exercicis 2014 i 2015, expressats en euros, són els següents:

156

		Importe destinado a dotación fundacional				
Gastos de administración		Destinado en el ejercicio				
Ejercicio	Importe	Total importe	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2012	29.979	0	0	0	0	0
2013	22.025	0		0	0	0
2014	35.813	0			0	0
2015	25.977	0				0

Acontecimientos posteriores al cierre

No se han producido hechos posteriores que puedan afectar significativamente a las cuentas anuales de la Fundación.

Cuenta de resultados analítica

Las cuentas de resultados analíticas de los ejercicios 2014 y 2015, expresadas en euros, son las siguientes:

Conceptes	Exercici 2015		Exercici 2014	
	Import	%	Import	%
Ingressos de l'entitat per l'activitat pròpia	13.962.405,22	100,0%	14.928.091,47	100,0%
Consum d'explotació	(1.275.118,87)	-9,1%	(1.499.831,78)	-10,0%
Altres despeses d'explotació	(4.973.175,59)	-35,6%	(4.984.796,45)	-33,4%
Altres ingressos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Despeses de personal	(3.712.936,55)	-26,6%	(3.629.963,33)	-24,3%
Resultat brut d'explotació	4.001.174,21	28,7%	4.813.499,91	32,2%
Dotacions amortitzacions immobilitzat	(944.644,66)	-6,8%	(937.781,45)	-6,3%
Variació de les provisions de tràfic	(454,86)	0,0%	(1.031,48)	0,0%
Resultat net d'explotació	3.056.074,69	21,9%	3.874.686,98	26,0%
Ingressos financers	18.288,46	0,1%	138.005,96	0,9%
Despeses financeres	(252.483,79)	-1,8%	(230.352,13)	-1,5%
Resultat de les activitats ordinàries	2.821.879,36	20,2%	3.782.340,81	25,3%
Resultats procedents de l'immobilitzat	(30,67)	0,0%	0,00	0,0%
Subvencions de capital traspasades al resultat	72.993,83	0,5%	79.573,74	0,5%
Resultats excepcionals	14.284,86	0,1%	5.960,81	0,0%
Resultat abans d'impostos	2.909.127,38	20,8%	3.867.875,36	25,9%
Impost sobre societats	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedent de l'exercici	2.909.127,38	20,8%	3.867.875,36	25,9%

157

Conceptos	Ejercicio 2015		Ejercicio 2014	
	Importe	%	Importe	%
Ingresos de la entidad por la actividad propia	13.962.405,22	100,0%	14.928.091,47	100,0%
Consumo de explotación	(1.275.118,87)	-9,1%	(1.499.831,78)	-10,0%
Otros gastos de explotación	(4.973.175,59)	-35,6%	(4.984.796,45)	-33,4%
Otros ingresos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Gastos de personal	(3.712.936,55)	-26,6%	(3.629.963,33)	-24,3%
Resultado bruto de explotación	4.001.174,21	28,7%	4.813.499,91	32,2%
Dotaciones amortizaciones inmovilizado	(944.644,66)	-6,8%	(937.781,45)	-6,3%
Variación de las provisiones de tráfico	(454,86)	0,0%	(1.031,48)	0,0%
Resultado neto de explotación	3.056.074,69	21,9%	3.874.686,98	26,0%
Ingresos financieros	18.288,46	0,1%	138.005,96	0,9%
Gastos financieros	(252.483,79)	-1,8%	(230.352,13)	-1,5%
Resultado de las actividades ordinarias	2.821.879,36	20,2%	3.782.340,81	25,3%
Resultados procedentes del inmovilizado	(30,67)	0,0%	0,00	0,0%
Subvenciones de capital traspasadas al resultado	72.993,83	0,5%	79.573,74	0,5%
Resultados excepcionales	14.284,86	0,1%	5.960,81	0,0%
Resultado antes de impuestos	2.909.127,38	20,8%	3.867.875,36	25,9%
Impuesto sobre sociedades	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedente del ejercicio	2.909.127,38	20,8%	3.867.875,36	25,9%

Balanç de situació sense actualització del Patrimoni Artístic

Els balanços de situació sense actualització del valor del patrimoni artístic a 31 de desembre de 2015 i 2014, expressats en euros, són:

Balanç de situació sense actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2015 i 2014		
Actiu	2015	2014
Actiu no corrent	98.301.734,92	98.398.776,52
Immobilitzacions intangibles	276.873,06	405.186,25
Despeses d'investigació i desenvolupament	20.304,59	20.304,59
Propietat intel·lectual i concessions	6.481.768,95	6.481.768,95
Aplicacions informàtiques	1.832.857,64	1.769.234,38
Amortitzacions	(8.058.058,12)	(7.866.121,67)
Béns del Patrimoni Històric	87.028.312,25	86.697.973,38
Immobilitzacions materials	10.776.204,49	11.071.677,85
Terrenys i construccions	5.991.351,22	5.991.351,22
Instal·lacions tècniques i maquinària	11.988.359,68	11.704.199,94
Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	2.167.411,94	2.080.509,73
Equips informàtics i altre immobilitzat	957.628,16	871.659,83
Amortitzacions	(10.328.546,51)	(9.576.042,87)
Inversions financeres a llarg termini / Immobilitzacions financeres	220.345,12	223.939,04
Participacions en entitats del grup	204.345,12	204.345,12
Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	16.000,00	19.593,92

158

Balances de situación sin actualización del Patrimonio Artístico

Los balances de situación sin actualización del valor del patrimonio artístico a 31 de diciembre del 2015 y 2014, expresados en euros, son:

Balances de situación sin actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de diciembre de 2015 y 2014		
Activo	2015	2014
Activo no corriente	98.301.734,92	98.398.776,52
Inmovilizaciones intangibles	276.873,06	405.186,25
Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59	20.304,59
Propiedad intelectual y concesiones	6.481.768,95	6.481.768,95
Aplicaciones informáticas	1.832.857,64	1.769.234,38
Amortizaciones	(8.058.058,12)	(7.866.121,67)
Bienes del Patrimonio Histórico	87.028.312,25	86.697.973,38
Inmovilizaciones materiales	10.776.204,49	11.071.677,85
Terrenos y construcciones	5.991.351,22	5.991.351,22
Instalaciones técnicas y maquinaria	11.988.359,68	11.704.199,94
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	2.167.411,94	2.080.509,73
Equipos informáticos y otro inmovilizado	957.628,16	871.659,83
Amortizaciones	(10.328.546,51)	(9.576.042,87)
Inversiones financieras a largo plazo / Inmovilizaciones financieras	220.345,12	223.939,04
Participaciones en entidades del grupo	204.345,12	204.345,12
Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	16.000,00	19.593,92

Actiu corrent	4.557.551,30	6.192.102,17
Existències	1.399.834,47	1.391.248,74
Existències comercials	1.473.514,66	1.464.474,07
Provisions	(73.680,19)	(73.225,33)
Altres deutors	74.254,54	235.159,84
Clients per vendes i prestacions de serveis	17.921,72	176.526,74
Deutors varis	56.330,31	58.508,83
Administracions públiques	2,51	124,27
Inversions financeres a curt termini / Inversions financeres temporals	1.539.400,76	3.239.400,76
Crèdits a entitats del grup	239.400,76	239.400,76
Cartera de valors i dipòsits a curt termini	1.300.000,00	3.000.000,00
Periodificacions	3.608,07	5.166,51
Efectiu i altres actius líquids equivalents	1.540.453,46	1.321.126,32
Total actiu	102.859.286,22	104.590.878,69

159

Activo corriente	4.557.551,30	6.192.102,17
Existencias	1.399.834,47	1.391.248,74
Existencias comerciales	1.473.514,66	1.464.474,07
Provisiones	(73.680,19)	(73.225,33)
Otros deudores	74.254,54	235.159,84
Cientes por ventas y prestaciones de servicios	17.921,72	176.526,74
Deudores varios	56.330,31	58.508,83
Administraciones públicas	2,51	124,27
Inversiones financieras a corto plazo / Inversiones financieras temporales	1.539.400,76	3.239.400,76
Créditos a entidades del grupo	239.400,76	239.400,76
Cartera de valores y depósitos a corto plazo	1.300.000,00	3.000.000,00
Periodificaciones	3.608,07	5.166,51
Efectivo y otros activos líquidos equivalentes	1.540.453,46	1.321.126,32
Total activo	102.859.286,22	104.590.878,69

Balanz de situació sense actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2015 i 2014		
Passiu	2015	2014
Patrimoni net	95.197.042,67	92.372.768,17
Fons propis	94.623.169,45	91.714.042,07
Dotació fundacional / Fons social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reserves	71.448.222,53	67.580.347,17
Reserves voluntàries	71.448.222,53	67.580.347,17
Excedent de l'exercici	2.909.127,38	3.867.875,36
Subvencions, donacions i llegats rebuts	573.873,22	658.726,10
Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital	573.873,22	658.726,10
Passiu no corrent	5.248.213,69	6.065.632,77
Deutes amb entitats de crèdit	3.889.194,65	4.496.840,51
Deutes amb entitats de crèdit	3.889.194,65	4.496.840,51
Altres creditors	1.359.019,04	1.568.792,26
Plan Avanza	1.359.019,04	1.568.792,26
Passiu corrent	2.414.029,86	6.152.477,75
Deutes amb entitats de crèdit	607.645,86	779.391,60
Préstecs i altres deutes	607.645,86	779.391,60
Creditors comercials	552.406,54	4.140.944,57
Deutes per compres i prestació serveis	552.406,54	4.140.944,57
Altres deutes no comercials	1.253.977,46	1.232.141,58
Administracions públiques	283.072,04	269.567,68
Altres deutes	970.905,42	962.573,90
Total passiu	102.859.286,22	104.590.878,69

160

Balances de situación sin actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de diciembre de 2015 y 2014		
Pasivo	2015	2014
Patrimonio neto	95.197.042,67	92.372.768,17
Fondos propios	94.623.169,45	91.714.042,07
Dotación fundacional / Fondo social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reservas	71.448.222,53	67.580.347,17
Reservas voluntarias	71.448.222,53	67.580.347,17
Excedente del ejercicio	2.909.127,38	3.867.875,36
Subvenciones, donaciones y legados recibidos	573.873,22	658.726,10
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital	573.873,22	658.726,10
Pasivo no corriente	5.248.213,69	6.065.632,77
Deudas con entidades de crédito	3.889.194,65	4.496.840,51
Deudas con entidades de crédito	3.889.194,65	4.496.840,51
Otros acreedores	1.359.019,04	1.568.792,26
Plan Avanza	1.359.019,04	1.568.792,26
Pasivo corriente	2.414.029,86	6.152.477,75
Deudas con entidades de crédito	607.645,86	779.391,60
Préstamos y otras deudas	607.645,86	779.391,60
Acreedores comerciales	552.406,54	4.140.944,57
Deudas por compras y prestación servicios	552.406,54	4.140.944,57
Otras deudas no comerciales	1.253.977,46	1.232.141,58
Administraciones públicas	283.072,04	269.567,68
Otras deudas	970.905,42	962.573,90
Total pasivo	102.859.286,22	104.590.878,69

Balanz de situació amb actualització del Patrimoni Artístic

Com s'ha indicat en el text de la Memòria, s'adjunta el balanç amb actualització del patrimoni artístic a 31 de desembre, expressat en euros.

Balanz amb actualització del Valor del Patrimoni Artístic a 31 de desembre de 2015			
Compte	Concepte	Actiu	Passiu
101	Aportació Fundador i altres		20.265.819,54
117	Reserves voluntàries i capitalitzades		67.580.347,17
111	Revalorització patrimoni artístic		294.211.470,82
129	Excedent exercici anterior		3.867.875,36
131	Aportacions béns		573.873,22
Total patrimoni net (Fons propis i aportacions béns)			386.499.386,11
200	Recerca i desenvolupament	20.304,59	
202	Concessió Púbol - Portlligat	167.951,88	
203	Propietat intel·lectual i industrial	6.313.817,07	
206	Aplicacions informàtiques	1.832.857,64	
Total immobilitzat intangible			8.334.931,18
210/211	Terrenys i construccions	5.991.351,22	
212	Instal·lacions	10.983.425,01	
212	Projecte noves instal·lacions	1.004.934,67	
216	Mobiliari	2.167.411,94	
217	Equips informàtics	957.628,16	
231	Documentació bibliogràfica	3.400.373,07	

161

Balances de situación con actualización del Patrimonio Artístico

Como se ha indicado en el texto de la Memoria, se adjunta el Balance con actualización del patrimonio artístico a 31 de diciembre, expresado en euros.

Balances con actualización del Valor del Patrimonio Artístico a 31 de diciembre de 2015			
Cuenta	Concepto	Activo	Pasivo
101	Aportación Fundador y otros		20.265.819,54
117	Reservas voluntarias y capitalizadas		67.580.347,17
111	Revalorización patrimonio artístico		294.211.470,82
129	Excedente ejercicio anterior		3.867.875,36
131	Aportaciones bienes		573.873,22
Total patrimonio neto (Fondos propios y aportaciones bienes)			386.499.386,11
200	Investigación y desarrollo	20.304,59	
202	Concesión Púbol - Portlligat	167.951,88	
203	Propiedad intelectual e industrial	6.313.817,07	
206	Aplicaciones informáticas	1.832.857,64	
Total inmovilizado intangible			8.334.931,18
210/211	Terrenos y construcciones	5.991.351,22	
212	Instalaciones	10.983.425,01	
212	Proyecto nuevas instalaciones	1.004.934,67	
216	Mobiliario	2.167.411,94	
217	Equipos informáticos	957.628,16	
231	Documentación bibliográfica	3.400.373,07	

Compte	Concepte	Actiu	Passiu
233	Obres d'art	377.839.410,00	
Total immobilitzat material		402.344.534,07	
250	Inversions financeres permanents	204.345,12	
260	Fiances constituïdes a llarg termini	16.000,00	
Total inversions financeres a llarg termini / Immobilitzat financer		220.345,12	
280	Amort. acumul. inver. conces. Púbol-Portlligat	-167.947,87	
280	Amort. acumul. propietat intel·lectual	-6.306.841,93	
280	Amort. acumul. aplicacions informàtiques	-1.562.963,73	
280	Amort. acumul. despeses R + D	-20.304,59	
281	Amort. acumul. construccions	-1.789.390,94	
281	Amort. acumul. instal·lacions	-5.586.089,61	
281	Amort. acumul. projecte noves instal·lacions	-599.390,02	
281	Amort. acumul. mobiliari	-1.529.029,52	
281	Amort. acumul. equips informàtics	-824.646,42	
Total amortitzacions		-18.386.604,63	
300	Existències	1.473.514,66	
390	Deteriorament del valor de les existències	-73.680,19	
Total existències		1.399.834,47	
430	Clients	17.921,72	
440	Deutors diversos	56.330,31	
472	H.P. IVA suportat	2,51	
480	Despeses anticipades	3.608,07	
532	Crèdits a curt termini	239.400,76	
170	Deutes llarg termini entitats crèdit		3.889.194,65
170	Deutes llarg termini Plan Avanza		1.359.019,04

162

Cuenta	Concepto	Activo	Pasivo
233	Obras de arte	377.839.410,00	
Total inmovilizado material		402.344.534,07	
250	Inversiones financieras permanentes	204.345,12	
260	Fianzas constituidas a largo plazo	16.000,00	
Total inversiones financieras a largo plazo / Inmovilizado financiero		220.345,12	
280	Amort. acumul. inver. conces. Púbol-Portlligat	-167.947,87	
280	Amort. acumul. propiedad intelectual	-6.306.841,93	
280	Amort. acumul. aplicaciones informáticas	-1.562.963,73	
280	Amort. acumul. gastos I + D	-20.304,59	
281	Amort. acumul. construcciones	-1.789.390,94	
281	Amort. acumul. instalaciones	-5.586.089,61	
281	Amort. acumul. proyecto nuevas instalaciones	-599.390,02	
281	Amort. acumul. mobiliario	-1.529.029,52	
281	Amort. acumul. equipos informáticos	-824.646,42	
Total amortizaciones		-18.386.604,63	
300	Existencias	1.473.514,66	
390	Deterioro del valor de las existencias	-73.680,19	
Total existencias		1.399.834,47	
430	Cientes	17.921,72	
440	Deudores varios	56.330,31	
472	H.P. IVA soportado	2,51	
480	Gastos anticipados	3.608,07	
532	Créditos a corto plazo	239.400,76	
170	Deudas largo plazo entidades crédito		3.889.194,65
170	Deudas largo plazo Plan Avanza		1.359.019,04

410	Creditors		550.735,72
465	Remuneracions pendents de pagament		1.670,82
475	H.P. creditora IRPF		66.840,17
475	H.P. creditora IVA		58.938,06
476	Organismes SS creditors		157.293,81
520	Deutes curt termini entitats crèdit		607.645,86
520	Deutes curt termini Plan Avanza		200.264,84
523	Proveïdors immobilitzat		770.640,58
Total deutors / creditors		317.263,37	7.662.243,55
570	Caixa Fundació	28.835,54	
572	Bancs i inst. crèdit c/c	1.511.617,92	
576	Valors de renda fixa	1.300.000,00	
Total comptes financers		2.840.453,46	
Resultat període			2.909.127,38
Totals		397.070.757,04	397.070.757,04

163

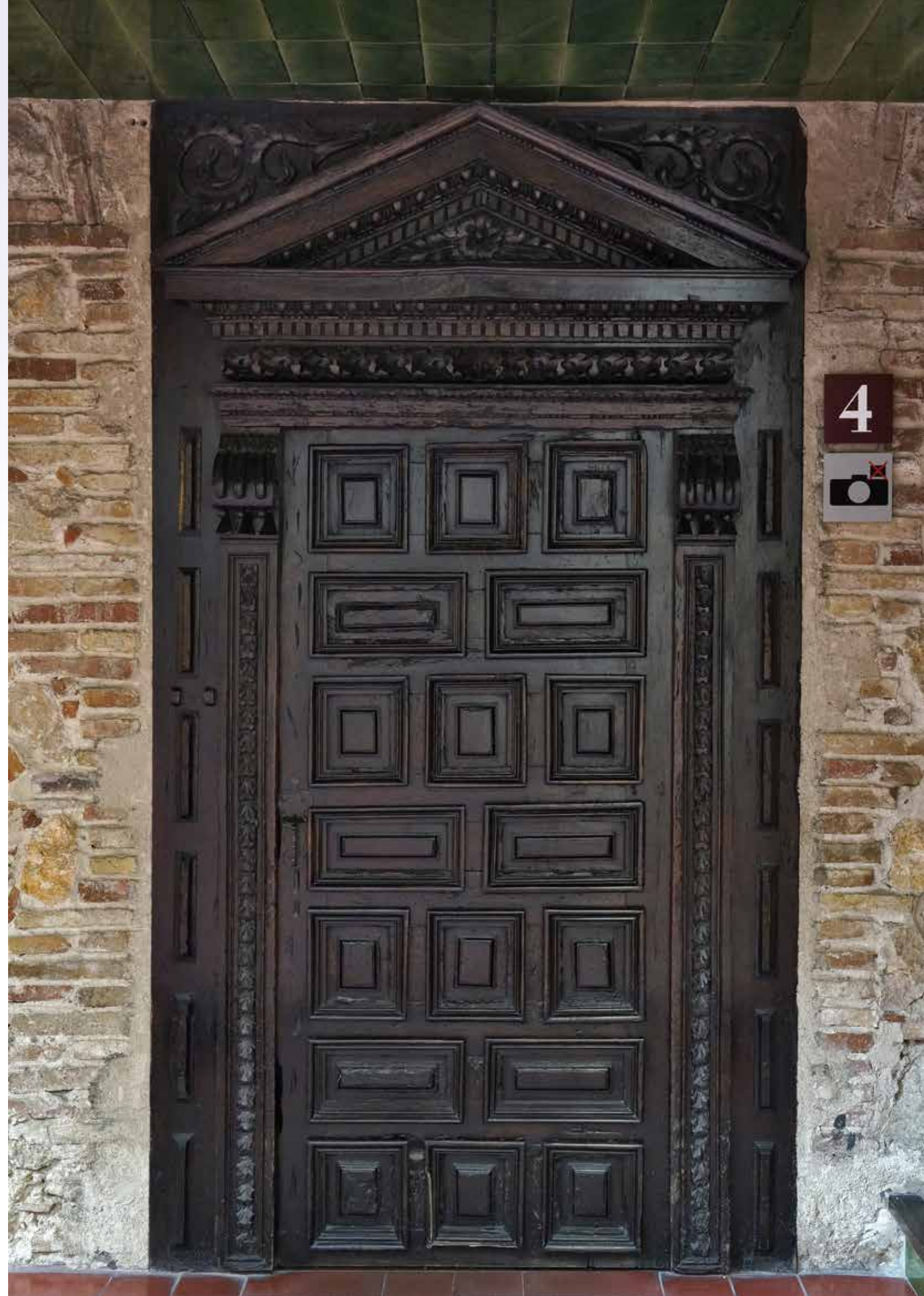
410	Acreedores		550.735,72
465	Remuneraciones pendientes de pago		1.670,82
475	H.P. Acreedora IRPF		66.840,17
475	H.P. Acreedora IVA		58.938,06
476	Organismos SS acreedores		157.293,81
520	Deudas Corto Plazo entidades crédito		607.645,86
520	Deudas Corto Plazo Plan Avanza		200.264,84
523	Proveedores inmovilizado		770.640,58
Total deudores / acreedores		317.263,37	7.662.243,55
570	Caja Fundación	28.835,54	
572	Bancos e inst. crédito c/c	1.511.617,92	
576	Valores de renta fija	1.300.000,00	
Total cuentas financieras		2.840.453,46	
Resultado periodo			2.909.127,38
Totales		397.070.757,04	397.070.757,04

Crédits

C

164

Créditos

Es pot obtenir una còpia d'aquesta Memòria en format PDF en el lloc web de la Fundació: <http://www.salvador-dali.org>

Redacció

Fundació Gala-Salvador Dalí

Coordinació

Imma Parada

Fotografies

AVICOM, Círculo Ecuestre de Barcelona, Confinluxe, Ferran Dilmer, Festival Í-TACA Cultura i Acció, Gasull Fotografia, Instituto Cervantes de Pequín, Jan Adam Stevens, K11 Art Foundation, *La Vanguardia Què fem?*, *Life*, Martí Dacosta, PTCBG, Ariadna Puig, Skylight, *Tendencias del Mercado del Arte*, Winnipeg Art Gallery i Xavi Toral.

Disseny

bisdixit.com

Traducció

Link

Fotomecànica i impressió

Alzamora Gràfiques

Obres de Salvador Dalí:

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2016

De l'edició:

© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2016

Tots els drets reservats.

Dipòsit legal

GI-226-2016

FUNDACIÓ
GALA-SALVADOR DALÍ

Fundació Gala-Salvador Dalí

Torre Galatea

Pujada del Castell, 28

17600 Figueres

<http://www.salvador-dali.org>

Se puede obtener una copia de esta Memoria en formato PDF en el sitio web de la Fundación: <http://www.salvador-dali.org>

Redacción

Fundació Gala-Salvador Dalí

Coordinación

Imma Parada

Fotografías

AVICOM, Círculo Ecuestre de Barcelona, Confinluxe, Ferran Dilmer, Festival Í-TACA Cultura i Acció, Gasull Fotografia, Instituto Cervantes de Pequín, Jan Adam Stevens, K11 Art Foundation, *La Vanguardia Què fem?*, *Life*, Martí Dacosta, PTCBG, Ariadna Puig, Skylight, *Tendencias del Mercado del Arte*, Winnipeg Art Gallery y Xavi Toral.

Diseño

bisdixit.com

Traducción

Link

Fotomecánica e impresión

Alzamora Gràfiques

Obras de Salvador Dalí:

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2016

De la edición:

© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2016

Todos los derechos reservados.

Depósito legal

GI-226-2016

FUNDACIÓ
GALA-SALVADOR DALÍ

Fundació Gala-Salvador Dalí

Torre Galatea

Pujada del Castell, 28

17600 Figueres

<http://www.salvador-dali.org>

